

Vyhodnotenie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja (PHSR KSK) za rok 2023

1. Analýza stavu rozvoja Košického kraja

V nasledujúcom texte uvádzame analýzu silných a slabých stránok a výziev v rozvoji v nadväznosti na plnenie cieľov PHSR Košického kraja podľa jednotlivých oblastí.

EKONOMIKA A ĽUDSKÉ ZDROJE

Silné stránky:

- priaznivá veková a vzdelanostná štruktúra obyvateľstva
- významný vzdelávací, inovačný a výskumný potenciál
- existujúce klastre v oblasti IKT technológií, robotiky a automatizácie a v oblasti cestovného ruchu, potenciál vzniku nových klastrov
- založenie Inovačného centra Košického kraja

Slabé stránky:

- vysoká nezamestnanosť, predovšetkým dlhodobá nezamestnanosť
- porovnateľne nižšie mzdy, vysoká miera chudoby a sociálnej exklúzie
- 6 okresov spadajúcich do kategórie najmenej rozvinutých okresov
- porovnateľne nižšia intenzita podnikateľskej aktivity a nižšia dynamika vzniku nových podnikov všetkého druhu (obchodných spoločností, družstiev i fyzických osôb)

Výzvy v rozvoji:

- vyššia a efektívnejšia podpora rozvoja lokálnej ekonomiky a ekonomiky Košicko-Prešovskej aglomerácie
- efektívnejšie využívanie endogénneho potenciálu Košicko – Prešovskej aglomerácie
- vyššia podpora tvorby nových pracovných miest v prioritných oblastiach
- podpora nadväznosti vzdelávania na potreby trhu práce
- vyššia podpora pri riešení problémov a potrieb malých obcí a miest
- ďalší rozvoj inovačných ekosystémov a hodnotových reťazcov v kraji
- efektívnejšie využívanie malých lokálnych zdrojov na výrobu energie a obnoviteľných zdrojov energie
- budovanie vodíkového údolia (vrátane výroby, infraštruktúry a spotreby)
- implementácia integrovaného prístupu k regionálnemu a územnému rozvoju

KREATÍVNA EKONOMIKA A INOVÁCIE

Silné stránky:

- schválená Regionálna inovačná stratégia Košického kraja
- rastúca ponuka služieb v oblasti podpory podnikania, inovácií a kreatívnej ekonomiky
- založenie Inovačného centra Košického kraja
- rozvinutý IKT sektor
- funkčné klastre a vznik nových klastrov (Košice IT Valley, Košický klaster nového priemyslu a pod.)
- multifunkčné kultúrno-kreatívne centrá: Tabačka Kulturfabrik, Kasárne Kulturpark, atď.

- úspešné firmy, podnikatelia a aktéri v rôznych oblastiach kreatívneho priemyslu
- mesto Košice získalo titul UNESCO City of Media Arts
- zahraniční investori v IKT v Košickom kraji
- medzinárodné skúsenosti a projekty
- existujúca kultúrna infraštruktúra
- vzdelávacie ponuky v oblasti kreatívneho priemyslu (stredné školy, TUKE, UPJŠ, kurzy, atď.)
- plánované investície do Krajského kreatívneho centra

Slabé stránky:

- nedostatočná prezentácia a marketing kultúrneho a kreatívneho priemyslu a lokálnych tvorcov, produktov a služieb
- deklarovaná politická podpora MSP a kreatívneho priemyslu nie je dostatočne transformovaná do praxe
- vysoká miera závislosti na verejných financiách v oblasti kultúry a umenia
- nedostatočné využívanie kreatívnych a inovačných metód vo verejnom, súkromnom a akademickom sektore
- únik mozgov
- absencia exportnej stratégie

Výzvy v rozvoji:

- rozvoj ekosystému kreatívnej ekonomiky a podpory inovácií
- lepšie prepojenie výskumu a vývoja na potreby praxe aj pre komerčné využitie
- lepšia spolupráca regionálnych aktérov z verejného a súkromného sektora na konkrétnych rozvojových témach praxe
- využitie kreatívneho priemyslu pre rozvoj služieb a produktov vo verejnom a súkromnom sektore
- projekt Krajského kreatívneho centra v prepojení s aktivitami Inovačného centra Košického kraja
- vytvorenie kreatívneho klastra
- lepšie prepojenie trhu práce a vzdelávania
- tvorba a rozvíjanie lokálnych produktov a ich popularizácia
- prepojenie kreatívneho priemyslu s ďalšími oblasťami a odvetviami hospodárstva (napríklad cestovný ruch, zdravotníctvo, sociálna oblasť, priemysel, atď.)
- nové technológie a ich využívanie v kreatívnom priemysle (3D tlač, 3D sken, umelá inteligencia, rozšírená realita, virtuálna realita, atď.)
- rast digitálnej ekonomiky – vývoj technológií a digitálnych platforiem otvára nové príležitosti pre kreatívne odvetvia (ako sú digitálny marketing, virtuálna a rozšírená realita, blockchain pre autorské práva atď.)
- rastúca podpora zo strany vládnych a medzinárodných organizácií, podpora vládnych programov a fondov EÚ pre inovačné projekty a start-upy môže zlepšiť financovanie a rozvoj kreatívnych projektov
- prístup na globálne trhy a možnosti exportu môžu poskytnúť nové príležitosti pre šírenie kultúrneho dedičstva, kreatívnych produktov a inovácií
- zvýšená spolupráca medzi kreatívnymi odvetviami a inými priemyslami (napr. zdravotníctvo, vzdelávanie, turistika) môže viesť k inováciám a rozvoju nových produktov a služieb

- zvýšený dopyt po personalizovaných a udržateľných produktoch – trendy v oblasti personalizácie a udržateľnosti môžu stimulovať kreativitu a inováciu v tvorbe produktov, ktoré sú šetrné k životnému prostrediu a zohľadňujú individuálne potreby spotrebiteľov

DOPRAVA

Silné stránky:

- rozvinutý dopravný systém z hľadiska plošného pokrytia územia – hustá sieť liniek pravidelnej autobusovej dopravy dostatočne pokrýva celé územie kraja a prakticky všetky cesty I., II. a III. triedy
- ponuka dopravných služieb na stabilnej úrovni – najmä v prímestskej autobusovej doprave – je snahou dlhodobo udržať výkony prímestskej autobusovej dopravy
- relatívne vysoká hustota krajských ciest II. triedy a lokálnych ciest III. triedy regionálneho charakteru
- podmienky pre tvorbu Integrovaného dopravného systému v spolupráci s PSK
- existencia Dopravného modelu KSK, ktorý je prepojený s Dopravným modelom PSK do jednotného celku
- zabezpečenie relatívne pravidelného a stabilného financovania správy a údržby jestvujúcej cestnej siete
- postupné znižovanie počtu dopravných nehôd, počtu usmrtených a zranených, ako aj škôd na majetku
- vytvorenie spoločného organizátora Košickým a Prešovským samosprávnym krajom – IDS Východ pre región Východné Slovensko
- platba cestovného v autobusoch prímestskej autobusovej dopravy prostredníctvom NFC mobilného telefónu na východnom Slovensku

Slabé stránky:

- nedostatočné napojenie územia na nadradenú cestnú infraštruktúru, nedobudovaná sieť diaľnic, rýchlostných ciest a diaľničných privádzačov, čo prispieva k zvyšovaniu dopravného zaťaženia regionálnych ciest a brzdí prílev investícií do kraja
- v okresoch Gelnica a Spišská Nová Ves dokonca nie sú ani žiadne cesty I. triedy a intenzita dopravy na cestách II. triedy dosahuje 15 000 vozidiel za 24 hodín
- nevyužitý potenciál železničnej infraštruktúry s nízkou ponukou železničnej dopravy, ktorú objednáva Ministerstvo dopravy a výstavby SR
- veľký investičný dlh a veľký rozsah odloženej údržby železničných tratí má za následok znižovanie rýchlostí osobnej aj nákladnej vlakovej dopravy a meškania vlakov
- nízka úroveň kvality zastávok a staníc, nízky rozsah doplnkových služieb a absencia integrovanej infraštruktúry verejnej osobnej dopravy
- minimálna preferencia systémov verejnej dopravy v mestách
- prekračovanie maximálnej povolenej rýchlosti v intravilánoch miest a obcí – najčastejšia príčina dopravných nehôd
- nízka efektívnosť výkonu bežnej a zimnej údržby ciest II. a III. triedy vo vlastníctve Košického samosprávneho kraja
- nedostatočné rozšírenie využitia informačných technológií pri riadení a výkone správy a údržby ciest
- nedostatočná rýchlosť prípravy a výstavby nadradenej cestnej aj železničnej infraštruktúry
- nedostatočný prietok Q100 u mostov nad vodnými tokmi a nedostatočná zaťažiteľnosť mostov, môže ohroziť plynulú dopravnú obsluhu územia nákladnou dopravou

- nedostatočné sústredenie zdrojov na modernizáciu mostov, napriek investíciám sa zhoršuje stavebnotechnický stav mostných objektov na cestách

Výzvy rozvoja:

- aplikácia Plánu dopravnej obslužnosti a spracovaného Dopravného modelu KSK
- aplikácia Plánu udržateľnej mobility Košického kraja
- zavedenie zónovej tarify na území KSK a PSK
- vývoj mobilnej aplikácie IDS Východ pre prímestskú autobusovú dopravu, mestskú dopravu a železničnú dopravu s možnosťou online vyhľadávania dopravných spojení a nákupu cestovného lístka
- aplikácia centrálného dispečingu IDS Východ na území KSK a PSK
- prvé výzvy v rámci nového programového obdobia 2021 – 2027, oblasti podpory: verejná osobná doprava, integrovaný dopravný systém, cestná infraštruktúra (cesty II. a III. triedy, mosty, cyklotrasy)
- vstup krajských miest Košice a Prešov do organizátora IDS Východ a príprava zapojenia ďalších miest na východnom Slovensku
- príprava obsluhy územia verejnou dopravou a riešenie problematiky dopravnej infraštruktúry v súvislosti s priemyselným parkom Valaliky pre automobilku Volvo
- spolupráca pri príprave cestnej a železničnej infraštruktúry v súvislosti so Strategickým územím Valaliky a automobilkou Volvo
- reakcia na aktuálny vojenský konflikt na Ukrajine a budúci potenciál vstupu Ukrajiny do Európskej únie a NATO aj konkrétnymi opatreniami v dopravnej infraštruktúre:
 - a. urýchlenie prípravy a výstavby diaľnice D1 Košice – Ukrajina,
 - b. urýchlenie modernizácie železničnej trate, úzkeho aj širokého rozchodu Košice – Ukrajina,
 - c. urýchlenie výstavby terminálov a prekladísk GLIP, terminál Haniska, terminál Dobra
 - d. modernizácia regionálnych ciest a mostov

ENERGETIKA

Silné stránky:

- zavedenie softvéru energetického manažmentu v organizáciách v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK
- spustenie realizácie projektu ELENA v spolupráci s EIB
- realizácia projektov na rekonštrukciu budov formou EPC projektov
- zvyšovanie energetickej efektívnosti čerpaním štrukturálnych fondov
- zapájanie sa do nových európskych projektov zameraných na oblasť energetiky
- zefektívnenie spolupráce s Odborom projektov a investícií na projektoch zameraných na energetickú efektívnosť

Slabé stránky:

- čiastočne spracované databázy majetku, zdrojov energií a spotrebičov energií
- energetické monitorovanie spotrieb energií – manuálne spracovanie dát
- časová náročnosť realizácie obnovy budov z hľadiska energetickej efektívnosti
- chýbajúci aktualizovaný strategický dokument rozvoja energetiky kraja

Výzvy v rozvoji:

- vybudovanie energetického monitoringu a manažmentu na báze IoT
- pasportizácie nehnuteľnosti s následnou implementáciou do databáz

- vytvorenie centier regionálnej udržateľnej energetiky
- spustenie krajského systému energetického riadenia

SOCIÁLNA OBLASŤ

Silné stránky:

- priaznivý pomer medzi verejnými a neverejnými poskytovateľmi sociálnych služieb na území KSK
- kontinuálna práca Úradu KSK v oblasti plánovania rozvoja sociálnych služieb
- zvyšovanie kvality služieb v zariadeniach v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK prostredníctvom zavádzania podporných systémových nástrojov (ISO, CAF, CYGNUS)
- jasne zadefinované koncepcie rozvoja sociálnych služieb u verejných poskytovateľov
- systémovo riešené špecializované poradenstvo (optimalizovaná sieť špecializovaných poradenských služieb)
- reflektovanie KSK na potreby občanov so špecifickými potrebami (zriadenie špecializovaných zariadení pre autistov, špecializovaných ambulatných služieb pre ľudí s demenciou,...)
- odborný potenciál zamestnancov sociálnych služieb na území KSK
- legislatívne upravená možnosť financovania sociálnych služieb z iných, tzv. nadštandardných činností (§15 ods. 3 zákona o sociálnych službách) a z prostriedkov verejného zdravotného poistenia
- existencia kancelárie prvého kontaktu na Úrade KSK
- zapojenie zariadení sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK do projektu Deinstitucionalizácia zariadení sociálnych služieb – podpora transformačných tímov
- spolupráca zariadení sociálnych služieb s ÚPSVaR SR (zapájanie do projektov, absolventská prax, aktivačná činnosť...)
- podpora Dobrovoľníckeho centra Košického kraja
- zjednotenie posudkovej činnosti

Slabé stránky:

- supľovanie nedostatku sociálnych bytov sociálnymi službami (zariadenie podporovaného bývania, útulky, domovy na polceste)
- neprepojenosť komunitných plánov sociálnych služieb obcí na koncepciu rozvoja sociálnych služieb KSK
- absencia koncepcií rozvoja sociálnych služieb u neverejných poskytovateľov (častá zmena druhu sociálnej služby)
- nedostatočná úroveň vzdelávania zamestnancov sociálnych služieb
- nízke ohodnotenie a nízky status zamestnancov sociálnych služieb
- slabá vzájomná spolupráca a prepojenosť jednotlivých zariadení sociálnych služieb podľa druhu služby, cieľových skupín
- supľovanie kompetencií obcí zo strany KSK

Výzvy v rozvoji:

- vytváranie nových pracovných príležitostí prostredníctvom legislatívnych zmien v úprave podmienok priznávania príspevku za opatrovanie a realizácie národných projektov (poskytovaním opatrovateľskej služby), a tým aj zníženie nezamestnanosti v kraji
- existencia viacerých strategických dokumentov a programov na národnej úrovni podporujúcich rozvoj komunitných služieb
- široká paleta vzdelávacích kurzov pre zamestnancov sociálnych služieb

- spolupodieľanie sa obcí a miest na financovaní sociálnych služieb
- zvýšenie príspevku za opatrovanie blízkej osoby
- potenciál obcí, ktoré môžu v spolupráci s Úradom KSK komunitne plánovať rozvoj sociálnych služieb v závislosti na potrebách miestneho obyvateľstva
- prítomnosť univerzitných a vysokoškolských pracovísk, ktoré môžu napomôcť rozvoju sociálnych služieb napr. výskumom, ale aj dôslednejším prepojením potrieb praxe so vzdelávaním, možnosť kvalitného ďalšieho vzdelávania zamestnancov a pod.
- prevencia duševných chorôb na stredných školách
- motivovať zamestnancov v oblasti sociálnych služieb o celoživotné vzdelávanie
- podporovať status zamestnancov sociálnych služieb

ZDRAVOTNÍCTVO

Silné stránky:

- väčšina infraštruktúry vo verejnom vlastníctve – investovanie a zveľadenie majetku
- komplexná komunitná infraštruktúra
- odborný potenciál poskytovateľov všeobecnej, špecializovanej a inej špecializovanej ambulantnej zdravotnej starostlivosti
- primeraná sieť ústavných zdravotníckych zariadení
- know-how pri riešení a organizovaní boja proti pandémie
- stálosť pracovného miesta, možnosť uplatnenia zdravotníckych pracovníkov u rôznych poskytovateľov zdravotnej starostlivosti na trhu práce

Slabé stránky:

- zastaraná infraštruktúra zdravotníckych zariadení a vysoký investičný dlh nehnuteľností využívaných na zdravotné strediská, resp. prenajímaných poskytovateľom zdravotnej starostlivosti
- nedostatok poskytovateľov zdravotnej starostlivosti v primárnom kontakte
- absencia komplexného prepojenia zdravotnej a sociálnej starostlivosti s dôrazom na princíp dlhodobej zdravotnej starostlivosti
- nedostatočná dostupnosť zdravotnej starostlivosti vo vybraných špecializáciách
- vysoký priemerný vek lekárov primárnej aj špecializovanej zdravotnej starostlivosti
- dlhé čakacie doby na špecializovanú zdravotnú starostlivosť, resp. plánované operačné výkony
- nedostatok finančných zdrojov v zdravotníctve
- starnutie populácie
- limitované zdroje (ľudské, finančné, materiálno-technické, IT, a i.)
- odchod najtalentovanejších študentov a mladých vzdelaných ľudí do zahraničia

Výzvy v rozvoji:

- zlepšenie kvality a komplexnosti zdravotnej starostlivosti
- možnosť integrácie siete všeobecných lekárov
- príležitosť na komplexnú reformu celého systému poskytovania zdravotnej starostlivosti v SR
- rozširovanie kompetencií všeobecných lekárov
- možnosť zabezpečenia financií z fondov EÚ, ako aj z prostriedkov Plánu obnovy a odolnosti na podporu primárneho kontaktu, vybraných špecializovaných ambulancií a pre ústavné zdravotnícke zariadenia

- zvýšenie energetickej úspory zdravotníckych zariadení a tým zníženie prevádzkových nákladov zdravotníckych zariadení
- modernizácia prístrojového vybavenia pre komplexné poskytovanie zdravotnej starostlivosti
- zavedenie eHealth, elektronizácia a telemedicína
- vytváranie komplexných služieb bližšie k pacientovi
- posilnenie primárnej zdravotnej starostlivosti pri trende zvyšujúcej sa prevalencie chronických ochorení
- integrované služby zdravotnej starostlivosti, služby podpory zdravia a služby sociálnej starostlivosti vo vymedzenej spádovej oblasti
- postupná optimalizácia siete nemocníc
- vytvorenie komunitných nemocníc orientovaných najmä na oblasť psychického zdravia, oblasť dlhodobej a paliatívnej zdravotnej starostlivosti
- vytvorenie vzájomne prepojených regionálnych zdravotných centier
- vytvorenie krajskej zdravotníckej agentúry

CESTOVNÝ RUCH

Silné stránky:

- mimoriadny prírodný potenciál, zachovalá a atraktívna príroda, vysoká koncentrácia prírodných daností na malom území vhodná na ekoturizmus
- výhodná geografická poloha (blízkosť trhov Maďarska, Ukrajiny a Poľska a existujúce medzinárodné vzťahy, spolupráca s Prešovským krajom, blízkosť stredísk cestovného ruchu k veľkým mestám – Košice, Prešov, Poprad a k iným turistickým lokalitám – Tatry)
- silné zastúpenie turistických atraktivít – prírodných, historických, kultúrnych, folklórnych
- unikátne pamiatky zapísané na zozname svetového dedičstva UNESCO
- marketingová činnosť a marketingové kampane majú kladné pôsobenie na rozvoj cestovného ruchu v kraji
- vyvážené online prezentácie významných atraktivít zo všetkých častí kraja, vrátane turistickej aplikácie, ktorá je mobilnou offline verziou webu
- jednotliví aktéri cestovného ruchu a kraj vytvárajú komplexné podmienky pre zavedenie sezónnych dopravných spojov, ktoré prispievajú k dopravnej dostupnosti lokalít, a tým aj k rozvoju cestovného ruchu
- veľmi dobré predpoklady pre využitie súčasných trendov cestovného ruchu a takmer vo všetkých prípadoch existujú základné predpoklady pre ich rozvoj
- dotačný program Terra Incognita je kladne hodnotený nástroj podpory a financovania rôznych aspektov cestovného ruchu v súlade s očakávanými cieľmi
- v kraji sa nachádzajú stredné školy aj vysoká škola, ktoré ponúkajú možnosť študovať manažment cestovného ruchu
- dopravná dostupnosť kraja zo zahraničia (blízkosť 3 letísk – Košice, Poprad, Budapešť, napojenosť na medzinárodné cestné koridory)
- existujúca sieť destinačných organizácií aktívnych v rozvoji cestovného ruchu (organizácie cestovného ruchu, združenia) na regionálnej a krajskej úrovni
- Košický kraj má najlepšie podmienky na rozvoj ekoturizmu (Stratégia rozvoja ekoturizmu v Košickom kraji)

Slabé stránky:

- ekonomická rozvinutosť kraja (najmä niektorých lokalít) je pomerne nízka

- dopravná infraštruktúra je jednoznačne jedným z najslabších článkov v rozvoji cestovného ruchu, hlavne nevyhovujúca dostupnosť k turistickým atrakciám
- náročnejšia dopravná dostupnosť stredísk cestovného ruchu verejnou dopravou najmä počas víkendov, sviatkov a prázdnin
- verejná doprava v kraji spája najmä hlavné dopravné uzly pre miestnych obyvateľov, bez dopadu na podporu turistických atrakcií
- cyklodoprava v kraji je komplikovaná, chýbajú cyklopruhy či samostatné cyklotrasy mimo ciest pre motorové vozidlá, ako aj doplnková infraštruktúra (parkoviská/úložiská pre bicykle), zároveň chýba dostatočné povedomie o pravidlách správania sa na cestách aj mimo nich (cyklistov, ale aj šoférov a ďalších účastníkov premávky), čo negatívne ovplyvňuje pocit bezpečnosti
- návštevnosť je koncentrovaná do väčších miest, prípadne k väčšej turistickej atrakcii, rozloženie turistov tak je značne diverzifikované
- dopyt je koncentrovaný do hlavnej letnej sezóny, zimná návštevnosť je extrémne nízka
- sekundárna ponuka mimo mesta Košice a okresu Spišská Nová Ves je návštevníkmi vnímaná nedostatočne z pohľadu kvality alebo dostupnosti
- absencia doplnkových služieb pri významných pamiatkach
- ubytovacie zariadenia nie sú strategicky rozložené v kraji aby pokryli potreby návštevníkov v každom regióne
- stravovacie zariadenia sú rozmiestnené predovšetkým vo väčších mestách kraja
- absencia stravovania vo vidieckych oblastiach
- absencia web portálu s komplexnou ponukou služieb cestovného ruchu pre celý kraj
- chýba dobre vyhľadateľný portál, ktorý by ponúkal rady, informácie a inšpiroval by k návšteve regiónu
- slabá pripravenosť poskytovateľov služieb na cestovný ruch a kvalita služieb
- doplnková infraštruktúra je nedostatočná, chýbajú odpočinkové miesta, toalety, parkoviská, občerstvenie a ďalšie vhodné "príležitosti na míňanie peňazí" návštevníkov
- nie všetky turisticky atraktívne lokality sú spravované OOCR, či porovnateľnou organizáciou
- štruktúra destinačného manažmentu je nejednotná a nevyvážená, oblasti s vysokým potenciálom (Gemery, Abov okrem mesta Košice) majú ťažký prístup k finančným zdrojom na podporu rozvoja cestovného ruchu
- absencia komplexných produktov cestovného ruchu, ktoré by spájali viac aktérov či území
- nedostatočná reálna spolupráca aktérov v cestovnom ruchu
- chýbajúce ubytovacie kapacity v destinačne zaujímavých lokalitách
- málo rozvinuté služby cestovného ruchu v malých no turisticky atraktívnych lokalitách, chýbajúca doplnková infraštruktúra, služby v rozvinutejších turistických destináciách
- nízka diverzifikácia ponuky, nedostatok balíkov – produktov cestovného ruchu mimo hlavnej turistickej sezóny a so špecifikáciou pre cieľové skupiny
- neexistencia mechanizmov na systematickú podporu realizácie a údržby primárnej ponuky a nekomerčnej infraštruktúry v cestovnom ruchu, napr. cyklistické trasy, zabezpečovacie zariadenia a pod. a prvkov
- nedostatočné financovanie a personálne zabezpečenie (odborného personálu) organizácií a združení cestovného ruchu zabezpečujúcich manažovanie cestovného ruchu, neexistencia manažérskych organizácií v lokalitách s turistickým potenciálom

Výzvy v rozvoji:

- nízka ekonomická rozvinutosť kraja v rámci Slovenska je vyvažovaná väčším dôrazom štátu na jeho rozvoj prostredníctvom niektorých podporných programov cielených na pozdvihnutie najmenej rozvinutých regiónov
- podpora spolupráce so susednými krajinami
- podpora potenciálu kraja v agroturistike ako autentickej, šetrnej a zážitkovo intenzívnej formy cestovného ruchu
- podpora využitia potenciálu technických pamiatok ako novej kategórie atraktivít
- veľký podiel pracovnej sily pri nenáročnej kvalifikácii využiť na prevádzku zariadení v cestovnom ruchu
- posilňovanie sociálnej súdržnosti obyvateľov prostredníctvom spolupráce s národnostnými menšinami ako vnímanie subjektívneho bezpečia návštevníkov
- vytvorenie silného podujatia, ktoré bude spájané iba s krajom, ktoré posilní povedomie o cestovnom ruchu a podporí rozvoj služieb v okolí podujatia
- podpora východoslovenskej kultúry, regionálnych značiek
- rozvoj kúpeľníctva a súvisiacich služieb vo vyššom kvalitatívnom segmente
- vytváranie podmienok pre trvalo udržateľný rozvoj infraštruktúry a rozvoj cestovného ruchu
- koordinovaný a dátovo podložený rozvoj turistických destinácií/ regiónov
- efektívnejšia spolupráca aktérov v cestovnom ruchu s cieľom vytvárať komplexné produkty cestovného ruchu vrátane intenzívnejšieho zapojenia kultúrnych organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK a ich aktivít do produktov cestovného ruchu, následná propagácia
- zachovanie prírodného bohatstva a kultúrneho dedičstva a ich využívanie pre udržateľný rozvoj cestovného ruchu
- podpora dostupnosti turistických atrakcií, budovanie cyklotrás vo väzbe na existujúce cyklistické komunikácie a prepojenosť s turistickými cieľmi
- podpora regionálnej prepojenosti posilnením regionálnej kyvadlovej dopravy (skibusy, cyklobusy, sezónne vlaky)
- rozvoj informačných služieb v regiónoch
- zlepšovanie dostupnosti a prístupnosti aktív cestovného ruchu
- posilnenie postavenia manažérskych organizácií cestovného ruchu, najmä oblastných organizácií cestovného ruchu
- podpora vytvárania produktov ekoturizmu

KULTÚRA

Silné stránky

- bohaté a rozmanité kultúrne dedičstvo jednotlivých subregiónov vrátane národnostnej kultúry
- rovnomerné rozloženie pôsobnosti 20 kultúrnych organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK (vrátane ich vysunutých pracovísk)
- implementovaná Koncepcia rozvoja kultúry v KSK 2020 – 2025 (s výhľadom do roku 2030)
- interná výzva podporujúca rozvoj kvalitných kultúrnych služieb v organizáciách v zriaďovateľskej pôsobnosti
- funkčné krajské programy na podporu folklóru, tradičného ľudového remeselníctva a pod. (cca 5000 aktérov pôsobiacich v segmente tradičnej ľudovej kultúry v kraji, úspešnosť

- umeleckých zoskupení v súťažiach a na prehliadkach, v remeselníckom inkubátore Košického kraja (RINK) evidovaných vyše 500 remeselníkov, podpora talentu)
- zavádzanie moderných interaktívnych prvkov do programov prezentujúcich kultúrne dedičstvo
- rozvoj nezávislých kultúrnych komunitných aktivít v kraji
- silnejúce zázemie kreatívnych odvetví v meste Košice
- narastajúci presah služieb do online prostredia a reflexia na aktuálne celospoločenské problémy
- vznik Filmovej kancelárie Košického kraja a podpora tvorby audiovizuálnych diel

Slabé stránky

- nedostatočne využitý potenciál regionálnych kultúrnych špecifik
- problém s kvalitnými odbornými zamestnancami v zariadeniach z dôvodu nízkeho mzdového ohodnotenia
- nedostatočný komplexný marketingový manažment kultúrnych inštitúcií a chýbajúci marketingoví a projektoví špecialisti
- rezervy v prepojení balíkov cestovného ruchu a ponuky služieb kultúrnych zariadení
- nedostatočné zabezpečenie a ochrana predmetov kultúrnej hodnoty
- chýbajúce regionálne dáta a analýzy
- nedokončené investície pre obnovu kultúrneho dedičstva

Výzvy rozvoja

- nevyhnutne reflektovať na globálne výzvy a krízy (energetická, bezpečnostná a pod.)
- rozšíriť využívanie rôznych funkcií kultúry, otvoriť kultúru pre spoluprácu s inými sektormi verejnej správy a so súkromným sektorom
- zvyšujúcu sa konkurenciu na trhu kultúrnych operátorov z mimovládneho sektora využiť na partnerstvá a spoločné projekty
- pokračovať v získavaní externých finančných zdrojov
- pokračovať v investíciách pre obnovu, uchovanie a prístupnenie hmotného kultúrneho dedičstva
- pokračovať v optimalizácii prevádzky kultúrnych zariadení KSK v kraji s ohľadom na zachovanie štandardov kvality

ŠKOLSTVO

Silné stránky:

- aktivita škôl zapájania sa stredných odborných škôl do projektov, t.j. získavania mimorozpočtových zdrojov financovania, napr.:
 - prebiehala implementácia 12 projektov schválených v operačnom programe IROP v rámci Výzvy zameranej na zvýšenie počtu žiakov stredných odborných škôl na praktickom vyučovaní
 - prebiehala implementácia ďalších 9 projektov schválených v operačnom programe IROP v rámci Výzvy zameranej na prípravu projektov iniciatívy Catching-up Regions
 - schválených 11 projektových Žiadostí o poskytnutie príspevku mechanizmu plánu obnovy a odolnosti v rámci Výzva zameranej na debarierizáciu budov/odstránenie architektonických bariér väčších stredných škôl s cieľom rozvoja kvality inkluzívneho vzdelávania
 - bolo schválených 11 projektových Žiadostí o poskytnutie NFP v rámci Výzvy zameranej na podporu komplexného rozvoja stredného odborného vzdelávania

- aktívny vstup zamestnávateľov do SDV (duálne zmluvy so zamestnávateľmi, učebné zmluvy so študentmi)
- aktívna spolupráca SOŠ so zamestnávateľmi (odborný výcvik u zamestnávateľa)
- podpora aktivít realizovaných na základe uzatvorenej zmluvy KSK s Košice IT Valley
- zapojenie KSK do mobilného konzorcia za účelom získavania príkladov dobrej praxe v zahraničí s cieľom zvyšovať kvalitu v odbornom vzdelávaní

Slabé stránky:

- rastúci počet žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami
- nižší záujem o regionálne stredné odborné školstvo
- národnostne zmiešané územie – špecifiká – zvýšené nároky na financovanie
- nezáujem žiakov o vybrané profesie, ktoré sú žiadané trhom práce

Výzvy v rozvoji:

- sledovanie potrieb trhu práce cez plánovanie výkonov na stredných odborných školách
- efektívnejšia prepojenosť na zamestnávateľov a spolupráca so stavovskými a profesijnými organizáciami
- schvaľovanie učebných a študijných odborov v zmysle potrieb trhu práce v KROVaP
- reagovanie na príchod nového investora VOLVO

ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Silné stránky:

- fungujúci termovalorizátor pre energetické zhodnocovanie odpadov v Košiciach (Kosit)
- podpora samospráv pri separácii odpadov (OP KŽP, Environmentálny fond)
- optimálne rozmiestnenie subjektov nakladajúcich s odpadom v rámci kraja
- výstavba a prevádzkovanie zberných dvorov a zariadení na zber, triedenie a znovuzhodnotenie odpadov, postupný prechod na obehové hospodárstvo
- využívanie miestnych zdrojov (pramene, vrty) pre zásobovanie obcí a miest pitnou vodou
- pokrytie územia pitnou vodou
- možnosť alternatívneho spôsobu čistenia odpadových vôd
- lesnatosť Košického kraja, hustá sieť chránených území národného aj európskeho významu (NATURA 2000)
- zabezpečená povodňová ochrana intravilánov sídiel na vodohospodársky významných tokoch
- schválené programy starostlivosti o chránené územia
- dotačné schémy Košického samosprávneho kraja na podporu projektov zameraných na zlepšenie stavu životného prostredia

Slabé stránky:

- zanedbané čistenie hydromelioračných kanálov a prívodných drenážnych rúr, ktoré sú nástrojom pomoci na zadržiavanie vody v prírode a poľnohospodárskej krajine
- rozvoj v oblasti ochrany životného prostredia je úplne závislý na aktuálnych výzvach na predkladanie žiadostí o poskytnutie nenávratného finančného prostriedku z rôznych zdrojov EÚ a SK
- úplná deformácia poľnohospodárskej výroby priamymi dotáciami na pôdu
- minimálna podpora vlastníkov pozemkov v chránených oblastiach ochrany prírody (3.-5.stupeň ochrany prírody)

- nedostatok finančných prostriedkov na environmentálnu infraštruktúru zo strany štátu (verejné vodovody, verejné kanalizácie, čistiarne odpadových vôd)
- nadradenosť ekonomických aspektov a ukazovateľov (HDP, zamestnanosť...) nad kvalitou životného prostredia (odpady, čistota ovzdušia, kvalita vôd, výruby na lesných aj nelesných pozemkoch, vytváranie nových odkalísk a skládok)
- nízka miera využívania OZE a nevhodné umiestnenie zariadení na využitie OZE (fotovoltaické elektrárne na ornej pôde, malé vodné elektrárne, ktoré negatívne ovplyvnili faunu aj vodnatosť tokov, prechod na vykurovanie biomasou – zhoršená kvalita ovzdušia vo vykurovacom období)
- nedostatočná informovanosť o efektívnych technológiách a technikách vykurovania domácností
- nízka miera zamerania sa na krajnotvorbu
- znížená kvalita životného prostredia v blízkosti výrobných prevádzok
- množstvo a rozsah environmentálnych záťaží v kraji

Výzvy v rozvoji:

- podporovať udržateľné životné prostredie s cieľom minimalizovať negatívne dopady na ŽP
- zvyšovať povedomie obyvateľov kraja v oblasti ochrany životného prostredia s cieľom vytvárať a realizovať jednoduché a finančne nenáročné (neviazané na dotácie) projekty v území, ktoré by viedli k zlepšeniu stavu ŽP na lokálnej úrovni, riešenie miestnych problémov, ktoré obyvateľov obce, mikroregiónu trápia
- zvýšiť počet podporných opatrení na zadržiavanie vody v krajine
- prechod na ekologické poľnohospodárstvo a agroturistiku
- rozvoj a podpora včelárstva
- podpora elektromobility
- povinné zavádzanie BAT technológií (najlepšie dostupné technológie) vo všetkých oblastiach hospodárstva
- postupný prechod na cirkulárnu ekonomiku (odpady)
- implementácia opatrení na udržanie vody v regióne
- využívanie zadržanej dažďovej vody v domácnostiach a verejných budovách
- dosiahnuť v maximálnej možnej miere čistenie odpadových vôd
- zmeniť prístup k ochrane prírody vo vzťahu k vlastníkom pozemkov v chránených oblastiach
- nájsť zdravé proporcie medzi rozvojom regiónu, budovaním priemyselných parkov, nových strategických parkov pre zvýšenie zamestnanosti a životnej úrovne obyvateľov kraja a udržaním a zvýšením kvality života ľudí žijúcich v Košickom kraji zlepšením životného prostredia vo všetkých oblastiach ľudskej činnosti
- podporovať využívanie OZE
- podporovať výstavbu, dobudovanie a modernizáciu kritickej infraštruktúry (kanalizácie a čistiarne odpadových vôd)
- spolupracovať so štátom na odstraňovaní environmentálnych záťaží v kraji

2. Vyhodnotenie aktivít

Prehľad aktivít PHSR KSK podľa strategických a špecifických cieľov, vrátane definovania postavenia Úradu KSK pri ich naplnení (aktivity v réžii Úradu KSK, Úrad KSK ako partner, alebo aktivity mimo Úradu KSK) a stavu rozpracovania v roku 2023 je v nasledujúcej tabuľke. V texte sú vyhodnotené aktivity PHSR KSK realizované v roku 2023.

Špecifický cieľ / Aktivita		účasť Úradu KSK	stav spracova- vania
Strategický cieľ č.1. Posilňovanie regionálnej identity zastavením vytlačania pracovnej sily z trhu práce			
1.1 Tvorba nových pracovných miest v IT sektore			
1.1.1	Podpora výskumno-vývojovej základne a inovačných aktivít v rámci klastra IT Valley a UVP Technicom	P	●
1.2 Tvorba nových pracovných miest v oblasti znalostnej ekonomiky			
1.2.1	Realizácia akčného plánu Regionálnej inovačnej stratégie KSK 2020 cez Európske štrukturálne a investičné fondy	P	●
1.2.2	High-tech park – priemyselná zóna Kechnec	P	x
1.2.3	Podpora výskumno-vývojovej základne a inovačných aktivít v rámci biomedicínskeho klastra a UVP Biomed	M	●
1.2.4	Podpora výskumno-vývojovej základne a inovačných aktivít v rámci zelenej ekonomiky	M	●
1.3 Podpora tvorby nových pracovných miest v oblasti kreatívneho priemyslu			
1.3.1	Vytvorenie a fungovanie klastra Kreatívny región	U	x
1.3.2	Vytvorenie a fungovanie platforiem (Creative Coaching Lab, Design Lab, Fashion Lab, ICT Smart Lab, Digital Media Lab, Kultour Lab, Edu Lab)	P	●
1.3.3	Vouchre pre inovácie formou dizajnu	M	x
1.3.4	Meranie kreatívneho priemyslu	P	●
1.3.5	Analýza, mapovania	P	●
1.3.6	Marketing	P	●
1.3.7	Súťaže, ocenenia – kreatívny projekt (pilotný)	P	x
1.3.8	Zvyšovanie kompetencií zamestnancov kultúrnych organizácii v zriaďovateľskej pôsobnosti	U/P	●
1.3.9	Sieťovanie a podpora tradičných remesiel na území kraja	U/P	●
1.3.10	Digitalizácia zbierkových predmetov v pamäťových a fondových inštitúciách	U/P	●
1.4 Tvorba nových pracovných miest v oblasti logistického priemyslu			
1.4.1	Výstavba terminálu integrovanej prepravy (TIP)	P	x
1.4.2	Výstavba globálneho logistického industriálneho parku	P	●
1.4.3	Výstavba obchodno-priemyselného koridoru v smere Maťovce – Košice	M	x
1.4.4	Výstavba obchodno-priemyselného koridoru v smere Dobrá – Košice	M	x
1.4.5	Spracovanie technického zadania pre štúdiu uskutočniteľnosti Via Carpatia	P	√
1.4.6	Spracovanie štúdie uskutočniteľnosti pre dopravný koridor Via Carpatia	P	√
1.4.7	Výstavba dopravného koridoru Via Carpatia	P	●
1.5 Tvorba nových pracovných miest v oblasti cestovného ruchu			
1.5.1	Zlepšiť stav hlavnej a doplnkovej infraštruktúry v cestovnom ruchu pre hodnotné zážitky turistov	P	●

1.5.2	Podporiť spoluprácu aktérov v cestovnom ruchu na inovatívnych spoločných produktoch	P/M	●
1.5.3	Zvýšiť efektívnosť marketingu Košického kraja	P/M	●
1.5.4	Zvýšiť motiváciu podnikov v cestovnom ruchu pripravovať a realizovať vlastné nové produkty a služby	U	●
Strategický cieľ č.2 Posilňovanie regionálnej identity cestou rozvoja vidieka			
2.1. Tvorba nových pracovných miest podporou vzniku miestnych distribučných a spracovateľských sietí			
2.1.1	Analýza legislatívnych bariér	P	√
2.1.2	Príprava akčného plánu	P	√
Strategický cieľ č.3 Posilňovanie regionálnej identity hľadaním alternatív k trhu práce pre pracovnú silu, ktorá bola z trhu práce vytlačená			
3.1 Podpora rozvoja komunitného spôsobu života			
3.1.1	Príprava akčného plánu	P	●
Strategický cieľ č. 4 Posilňovanie regionálnej identity cestou podpory rozvoja občianskej spoločnosti			
4.1 podpora rozvoja spoločenskej zodpovednosti podnikania			
4.1.1	Regionálna CSR platforma a webová stránka	M	●
4.1.2	Regionálne CSR ocenenie	M	●
4.1.3	CSR tréning zástupcov MSP v rámci dodávateľského reťazca	M	●
4.2 podpora zvyšovania občianskej participácie podporou združovania obyvateľov a vzniku záujmových skupín			
4.2.1	Zvyšovanie povedomia v oblasti občianskej participácie s cieľom aktivizácie znevýhodnených a zraniteľných obyvateľov na trhu práce	-	●
Strategický cieľ č. 5 Posilňovanie regionálnej identity cestou podpory rozvoja sociálnych ľudských práv			
5.1 skvalitňovanie poskytovania sociálnych služieb			
5.1.1	Organizovanie konferencií, seminárov, workshopov (budovanie povedomia – oblasť sociálnych vecí a zdravotníckych zariadení)	U	●
5.1.2	Poradenský dom – bezplatné poradenstvo pri riešení rôznych životných situácií	U	●
5.1.3	Tvorba komunikačnej platformy pre sociálnu oblasť	U	●
5.1.4	Špecializované poradenstvo pre občanov kraja	U	●
5.1.5	Tvorba metodík a materiálov pre komunitné centrá; vzdelávanie zamestnancov centier	U	●
5.1.6	Romathan – Regionálne komunitné centrum, špecializované sociálne poradenstvo, nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu	U	x
5.2 zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva			
5.2.1	Organizácia dňa zdravia	U	●
5.2.2	Vydávanie povolení a kontrola zdravotníckych zariadení	U	●
5.2.3	Vedenie registra povolení (zdravotníckych zariadení)	U	●
5.2.4	Rozpisovanie ambulantnej a lekárenskej pohotovostnej služby	U	●
5.3 skvalitnenie systému vzdelávania			
5.3.1	Realizácia akčných priorít stabilizácie a rozvoja regionálneho trhu práce v IT sektore v Košickom kraji	P	●
5.3.2	Rozvoj kvality vzdelávania v elokovaných pracoviskách stredných škôl zvyšovaním vzdelanostnej úrovne osôb s osobitnými vzdelávacími potrebami	P	●
5.3.3	Vzdelávanie v profesiách žiadaných trhom práce	P	●
5.4 riadená migrácia			
5.4.1	Realizácia akčného plánu Cestovnej mapy riadenej migrácie v Košickom kraji	U	●
5.4.2	Projekt KapaCITY – Podpora integrácie migrantov na lokálnej úrovni	P	√

Strategický cieľ č.6 Posilňovanie regionálnej identity cestou podpory rozvoja dobrovoľníctva			
6.1 podpora činnosti Dobrovoľníckeho centra Košického kraja			
6.1.1	Príprava akčného plánu Dobrovoľníckeho centra Košického kraja na roky 2020 až 2024	P	√
6.2 podpora budovania infraštruktúry dobrovoľníctva			
6.2.1	Organizovanie konferencií, seminárov, školení a workshopov za účelom zvýšenia povedomia o dobrovoľníctve	P	●
Strategický cieľ č.7 Posilňovanie regionálnej identity rozvojom kultúrneho dedičstva			
7.1 zachovanie a rozvoj hmotného kultúrneho dedičstva			
7.1.1	Realizácia expozície Múzeum a Kultúrne centrum Južného Zemplína	U	√
7.1.2	Realizácia expozície Múzeum Spiša	U	√
7.1.3	Realizácia expozície Banícke Múzeum	U	√
7.1.4	Realizácia expozície Zemplínske Múzeum	U	√
7.1.5	Realizácia expozícií Východoslovenské Múzeum	U	●
7.1.6	Zvyšovanie atraktivity pamäťových a fondových inštitúcií	U	●
7.1.7	Divadlo Romathan – rekonštrukcia budovy a zriadenie rómskeho kultúrneho centra	U	●
7.1.8	Oživenie archeoparku v Nižnej Myšli	M	√
7.1.9	Rekonštrukcia a revitalizácia budovy riaditeľstva Baníckeho múzea	U	x
7.1.10	Rekonštrukcia a revitalizácia kaštieľa v Markušovciach	U	x
7.1.11	Rekonštrukcia hospodárskej budovy v Markušovciach	U	●
7.1.12	Vybudovanie centrálného depozitára Východoslovenského múzea v Šaci	U	●
7.1.13	Zriadenie depozitára v Michalovciach	U	x
7.1.14	Podpora vedecko-výskumnej činnosti	U	●
7.1.15	Revitalizácia kaštieľa v Borši	M	√
7.2 zachovanie a rozvoj nehmotného kultúrneho dedičstva			
7.2.1	Rozvoj tradičnej ľudovej kultúry	U	●
7.3 skvalitňovanie kultúrnych služieb			
7.3.1	Získavanie financií z externých zdrojov	U	●
7.3.2	Inovácie v kultúrnych službách	U	●
7.3.3	Koncepcia rozvoja kultúry a špecifické rozvojové programy	U	●
Strategický cieľ č. 8 Posilňovanie regionálnej identity cestou ochrany prírodného dedičstva a zvyšovania kvality života obyvateľov			
8.1 budovanie technickej a sociálnej infraštruktúry			
8.1.1	Projektové zámery zahrnuté do Regionálnej integrovanej územnej stratégie Košického kraja – oprávnené	P	●
8.1.2	Projektové zámery zahrnuté do Regionálnej integrovanej územnej stratégie Košického kraja – neoprávnené	P	●
8.1.3	Rekonštrukcia zariadenia LÚČ DSS v Šemši	U	●
8.1.4	REGINA – domov sociálnych služieb, Kráľovce	U	●
8.1.5	JASANIMA - domov sociálnych služieb, Rožňava	U	●
8.1.6	HARMONIA – domov sociálnych služieb, Strážske	U	●
8.1.7	LIDWINA – domov sociálnych služieb, Strážske	U	●
8.1.8	ANIMA – domov sociálnych služieb, Michalovce	U	●
8.1.9	DSS Baškovec	U	●
8.1.10	IDEA – domov sociálnych služieb, Prakovce	U	●
8.1.11	Zvýšenie energetickej efektívnosti objektov DSS Subsidium, Rožňava	U	●
8.1.12	Vzdelávanie v profesiách žiadaných trhom práce	P	●
8.1.13	Výstavba telocvične – športovej haly v meste Košice	U	x
8.1.14	Rozvoj ústavných zdravotníckych zariadení v KSK	M	●
8.1.15	Participácia na projekte realizácie Nemocnice Novej Generácie Michalovce	M	√

8.1.16	Projekt centier integrovanej zdravotnej starostlivosti (CIZS)	M	●
8.1.17	Dopravná infraštruktúra	U/M	●
8.1.18	Príprava projektovej dokumentácie a majetkovo-právneho vysporiadania pozemkov pod cestami	U	●
8.1.19	Vytvorenie a rozvoj integrovaného dopravného systému (IDS) časť A IDS	U/P	●
8.2 zlepšenie kvality povrchových a podzemných vôd			
8.2.1	Projektové zámery zahrnuté do Regionálnej integrovanej územnej stratégie Košického kraja - Operačný program Kvalita životného prostredia	P	●
8.2.2	Protipovodňové opatrenia – odvedenie povrchových vôd, spomalenie odtoku vôd výstavbou hatí, malých vodných nádrží, výstavba suchých poldrov, rekonštrukcia korýt vodných tokov, budovanie ochranných hrádzi v intravilánoch obcí a miest, sfunkčnenie melioračných kanálov na nížinách Košického kraja	M	x
8.3 zvýšenie kvality ovzdušia, vrátane využívania obnoviteľných zdrojov energie			
8.3.1	Projekty ELENA	P	●
8.3.2	Riešenie vysokých emisií CO ₂ v Košickom kraji	M	●
8.4 zvýšenie objemu materiálového zhodnocovania odpadov			
8.4.1	výstavba zberných dvorov odpadov, zavádzanie nových technológií na zhodnocovanie odpadov, minimalizácia vzniku odpadov	M	●
8.5 uchovanie, ochrana a zveľaďovanie prírodného dedičstva			
8.5.1	Organizovanie konferencií, seminárov, školení a workshopov za účelom zvýšenia povedomia	P	●
8.5.2	Zlepšovanie kvality životného prostredia v Košickom kraji	U	●

Legenda:

U aktivity, ktoré sú čisto v réžii Úradu KSK
P aktivity, na ktorých spolupracuje Úrad KSK ako partner
M aktivity mimo Úradu KSK

x aktivita nezačala
● aktivita prebieha
√ aktivita ukončená

2.1. Hospodárska oblasť

Aktivita 1.1.1. Podpora výskumno-vývojovej základne a inovačných aktivít v rámci klastra IT Valley a UVP Technicom

Združenie IT Valley v roku 2023 prispievalo okrem iného k budovaniu inovačného ekosystému aj prostredníctvom implementácie nasledujúcich projektov. Košice 2.0 je projekt, ktorého cieľom je podporiť inovatívne a experimentálne projekty v oblasti trvalo udržateľného rozvoja miest v takom rozsahu, v akom by ich mestá za bežných okolností neboli schopné financovať a podporiť. Cieľom projektu je aj vytvorenie kreatívneho ekosystému, v ktorom budú jednotlivé zainteresované skupiny (samospráva, obyvateľstvo, podnikateľská sféra) koexistovať, spolupracovať a robiť kvalifikované rozhodnutia v záujme zvyšovania kvality života v meste. Projekt s názvom „Regional policies for competitive cybersecurity SMEs“, ktorého cieľom bolo zvýšiť kompetencie a vzdelanostnú úroveň študentov, ale aj povedomie o téme kyberbezpečnosti medzi malými a strednými podnikateľmi v oblasti kyberbezpečnosti, prostredníctvom organizovania podujatí na túto tému. Projekt prináša pohľad na súčasný stav malých a stredných podnikov v oblasti kyberbezpečnosti a jeho cieľom je priniesť zlepšenia a úpravy v metódach a politike v tejto oblasti.

Už deviaty rok umožnili „Živé IT projekty“ študentom zbierať skúsenosti pri práci na rozmanitých projektoch v spolupráci s firmami. Do projektu sa zapojili 3 univerzitné inštitúcie – organizátor projektu Katedra počítačov a informatiky Technickej univerzity v Košiciach, Katedra kybernetiky a umelej inteligencie Technickej univerzity v Košiciach a Ústav informatiky Prírodovedeckej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. Záujem spoločností zapojiť sa do prepojenia vzdelávania s praxou vzrastá, keďže tento rok bolo až 43 zadávateľov tém. Takéto spojenie vzdelávacích inštitúcií a firiem v klasteri Košice IT Valley je na Slovensku unikátom. Celkovo 233 študentov rozdelených do tímov si v rámci vzdelávacieho procesu vyskúšalo metódu SCRUM, pričom odbornú pomoc pri práci na projektoch poskytlo 43 mentorov zo zapojených univerzít a IT spoločností.

V Košice IT Valley vnímame ako kľúčové pristupovať k ekosystému IT spoločností premyslene. Nevyhnutým krokom pre takýto prístup je mať detailne zmapovaný dlhodobý dopyt po pracovnej sile. A to nielen sám o sebe, ale aj kombinácii s jednotlivými biznis modelmi lokálnych spoločností.

V roku 2021 sa združenie v spolupráci s Technickou univerzitou v Košiciach a Univerzitou Pavla Jozefa Šafárika podarilo založiť European Digital Innovation Hub (Európske centrum digitálnych inovácií), ktoré bude pomáhať firmám a organizáciám verejného sektora naštartovať procesy spojené s ich digitálnou transformáciou, s využitím kľúčových technologických riešení z oblastí umelej inteligencie, Priemyslu 4.0, kybernetickej bezpečnosti a ďalších, a v neposlednom rade rozvíjať high-tech zručnosti reflektujúce požiadavky digitálnej a zelenej ekonomiky. V roku 2022 sme spustili sociálne siete pre European Digital Innovation Hub, ktoré pomáhajú pri propagácii pomoci pre firmy s digitálnou transformáciou. V roku 2023 sme vytvárali promo materiály a marketingovú kampaň ktorá obsahovala Online platformy ale aj tradičné formy ako sú tlačoviny a billboardy.

Pre naše združenie a náš ekosystém je dôležité budovanie komunity a zdieľanie zaujímavých poznatkov a osvedčené postupy verejnosti ale aj celému ekosystému. Sme radi, že tento projekt je už v štádiu kedy každý partner podáva služby malým a stredným podnikom. Práve preto sme v roku 2023 usporiadali konferenciu s názvom Región budúcnosti – Budúcnosť regiónu. V roku 2023 sme sa zamerali nie len na študentov stredných škôl ale aj na STEM pedagógov, ktorí každoročne vychovávajú budúcich inovátorov v tomto kraji. Práve preto sme zorganizovali spoločne s Košickým samosprávnym krajom, UVP Technicom a spoločnosťou Ness digital Engineering a Spoločnosťou Vissim Slovensko konferenciu

s názvom Zborovňa, na ktorej sa dozvedeli o inovatívnych možnostiach vzdelávania. V roku 2023 sme spustili projekt Učíme virtuálne. Cieľom projektu bolo umožniť učiteľom pochopiť potenciál virtuálnej reality (VR) v inovatívnom vzdelávaní, nadchnúť ich pre osvojenie si tejto technológie a umožniť im získať osobné skúsenosti pre jej využitie priamo vo vyučovaní.

- bola vytvorená „mobilná VR trieda“ – 6 ks zariadení virtuálnej reality,
- boli pripravené materiály a postupy, ktoré majú za cieľ pomôcť pedagógom pri zavádzaní virtuálnej reality na ich školách,
- bola vytvorená samostatná webstránka venujúca sa problematike virtuálnej reality, kde sú materiály na stiahnutie: <https://www.ucimevr.com/>.

Aktivita 1.2.1. Realizácia akčného plánu Regionálnej inovačnej stratégie KSK 2020 cez Európske štrukturálne a investičné fondy

Košický samosprávny kraj vypracoval v spolupráci s najvýznamnejšími regionálnymi aktérmi v oblasti inovácií prepájajúc akademický, podnikateľský a verejný sektor novú Regionálnu inovačnú stratégiu (RIS) Košického kraja. Cieľom RIS je predstaviť koncept spoločnej platformy, ktorá bude prepájať kľúčových aktérov v oblasti inovácií a nastaví efektívny model ich vzájomnej spolupráce. Naplneniu tejto ambície slúži Inovačné centrum Košického kraja (ICKK), ktorého poslaním je motivovať a spájať univerzity, verejnú správu a podnikateľský sektor a vytvárať podmienky pre ich efektívnu spoluprácu, výmenu informácií, tvorbu nových produktov a služieb, zdieľanie nových poznatkov a tým zvýšenie inovačného potenciálu celého kraja.

Inovačné centrum Košického kraja bolo založené v auguste 2021. V roku 2023 prebehli v Inovačnom centre nasledujúce aktivity:

- Otvorenie Startup Campusu:
 - Prvé regionálne startupové a coworkingové centrum na Slovensku.
 - Poskytuje 40 pracovných miest, 8 mítingových miestností, komunitnú miestnosť, podcastové a fotografické štúdio a 3D tlačiareň.
 - Slúži na podporu startupov a rozvoj inovačnej komunity v Košickom kraji.
- Košice Region Startup Factory:
 - Prvý regionálny akceleračný program pre startupy v Košickom kraji.
 - Program zameraný na validáciu obchodných modelov a medzinárodný rast startupov.
 - Vybraných bolo 6 startupov, ktoré súťažili o finančnú podporu a prezentovali svoje projekty pred investormi.
- Program "Inovuj a podnikaj" na stredných školách:
 - Vzdelávací program na podporu podnikania a inovácií medzi mladými ľuďmi.
 - Zapojilo sa 19 stredných škôl a takmer 400 študentov.
 - Pripravila sa učebnica pre tento predmet, ktorá bude oficiálne predstavená v Q1/2024.
 - Školenia pre učiteľov stredných škôl, ktoré sú zapojené do predmetu.
 - Prepájame stredné školy s biznisom - zorganizovali sme 8 business tours.
- Košice Region Innovation Awards 2023:
 - Druhý ročník ocenení pre najlepšie startupy, podnikateľov a vedcov v Košickom kraji.
 - Nová kategória pre spoločnosti podporujúce inovácie v regióne.
 - Podujatie slúži ako networkingová príležitosť a platforma pre zviditeľnenie inovatívnych projektov.
- Meetupy a Podcasty:
 - Spustenie meetupov pod názvom "ODKUKAJ.TO" na podporu inovačnej komunity.
 - Príprava podcastu "Inovačné kreslo", ktorý bude súčasťou vzdelávacích a networkingových aktivít ICKK.

– Podpora vzniku nových technológií:

- Zameranie na rozvoj nových technológií a inovatívnych riešení v regióne.
- Plánovanie ďalších akceleračných programov a spolupráca so zakladajúcimi členmi a externými partnermi.

Zámerom ICKK je výrazným, zásadným a dlhodobým spôsobom ovplyvniť vedecko-výskumné aktivity a inovačné činnosti v Košickom kraji a významne tak prispieť k tvorbe nového priemyslu v tomto regióne. ICKK by malo prispieť k vytvoreniu podporného a motivujúceho prostredia pre prenos technológií a väčšej synergie medzi konkurenčným výskumom a priemyslom. Centrum je otvorené pripravovať a aktívne podporovať každý subjekt s inovačným potenciálom, ktorý môže a je schopný prispieť k navrhovaným projektom a aktivitám. Inovácia nie je založená na kompetencii jedného človeka. Ide o to, ako vieme prepájať jednotlivých ľudí tak, aby mali rôzne kompetencie a dopĺňali sa: vytvárať tímy inovátorov. Inovátori sa musia stretávať. Je preto potrebné vytvoriť pre nich priestor na stretávanie, bezpečné prostredie pre zdieľanie skúseností a k tomu potrebný čas. Na Slovensku chýba profesné sieťovanie jednotlivcov a organizácií. Očakáva sa oživenie rastu HDP regiónu zvýšením konkurencieschopnosti existujúcich spoločností a podpora vytvárania nových podnikov v oblastiach, v ktorých majú alebo môžu mať regionálne výskumné inštitúcie silné preukázateľné výsledky, napríklad zelená energia, materiálový výskum, biomedicína, digitálne technológie, zdravotníctvo, sociálne/kultúrne oblasti, vzdelávanie, poľnohospodárstvo alebo životné prostredie. Nehovoríme teda len o technologických ale aj o sociálnych inováciách, zameraných na riešenie aktuálnych spoločenských problémov, pričom ide o dlhodobo udržateľné aktivity zamerané nie len na tvorbu zisku, ale aj na tvorbu spoločenského dopadu a zvýšenie kvality života občanov v regióne.

Aktivita 1.2.2. High-tech park – priemyselná zóna Kechnec

V rámci priemyselnej zóny Kechnec je navrhovaný Vedecko-technologický park s plochou areálu 24,8 ha, ktorý má tvoriť multifunkčný komplex pre rozvoj aplikovaného výskumu a inovatívnych technológií s bezprostrednou väzbou na súčasné a budúce firmy s vyššou pridanou hodnotou etablované v Priemyselnej zóne Kechnec.

Aktivita 1.2.3. Podpora výskumno-vývojovej základne a inovačných aktivít v rámci biomedicínskeho klastra a UVP Biomed

Technologický a inovačný park TIP-UPJŠ je centrom vedecko-technologickej excelencie na UPJŠ v Košiciach v oblasti biomedicíny, biotechnológií, informačných technológií a pokročilých materiálov. Hlavným poslaním TIP-UPJŠ je vybudovanie významného európskeho strediska kapitalizovateľného výskumu a aplikácií, s efektívne fungujúcim zázemím pre podnikateľské aktivity v high-tech priemysle.

V rámci programov podpory transferu technológií, akcelerácie podnikov a podpory mladých talentov vzniká projekt Košický klaster nového priemyslu (Cassovia New Industry Cluster – CNIC). Zriaďovateľmi sú Košický samosprávny kraj, mesto Košice, UPJŠ, TUKE, UVLF, SAV, Cassovia discovery. Hlavným cieľom projektu CNIC je vytvoriť nový high-tech priemysel v regióne východného Slovenska prostredníctvom úzkej spolupráce medzi univerzitami, ústavmi SAV a súkromnými high-tech spoločnosťami a so silnou podporou regionálnych orgánov. Dôraz sa kladie na formáciu a rozvoj moderného a kreatívneho prostredia pre vznik inovatívnych spoločností so špičkovou technológiou v regióne východného Slovenska s expanziou do ďalších regiónov vrátane zahraničia. Konzorcium CNIC má všetky potrebné vedomosti a skúsenosti súvisiace s transformáciou základných vedeckých poznatkov do praktickej aplikácie a tým vytvorenia priaznivých podmienok pre vytvorenie nového odvetvia v kraji. Hlavné oblasti zamerania projektu sú biomedicínsky výskum, nové materiály, kvantové a informačné technológie, životné prostredie a zelená

energetika. Pričom projekt ponúka riešenia kľúčových problémov identifikovaných v analýze súčasného stavu slovenskej ekonomiky.

Aktivita 1.2.4. Podpora výskumno-vývojovej základne a inovačných aktivít v rámci zelenej ekonomiky

Európske zoskupenie územnej spolupráce Via Carpatia implementovalo a implementuje niekoľko medzinárodných projektov v spolupráci s rôznymi partnermi zo Slovenska alebo Maďarska, prípadne aj z rôznych kútov Európskej únie. Témy zamerané na inovácie a zelenú ekonomiku v roku 2023 boli hlavne v projekte Eco Hero, DigiCare4CE, ale aj v Young for Climate. V Centre aktívneho starnutia sa uskutočňovali aktivity so seniormi z Košického kraja zamerané na moderné technológie a zelené transformácie.

Aj v nasledujúcich rokoch sa tieto témy dostanú do popredia. EZÚS Via Carpatia pripravuje projekty v zelenej téme do výziev Interreg VI-A HUSK, ktoré budú podporovať aktivity zamerané na ochranu životného prostredia a šírenie osvedy. Spolupráca bude hlavne so školami v zriaďovateľskej pôsobnosti Košického samosprávneho kraja, ale aj so školami zo župy Boršodsko-Abovsko-Zemplínskej župy.

Aktivita 1.3.1. – 1.3.7. Kreatívny priemysel

Projekt Kreatívneho centra KSK schváleného v rámci IROP – Prioritná os 3: Mobilizácia kreatívneho potenciálu v regiónoch sa začal realizovať v januári 2023 podpísaním zmluvy so zhotoviteľom HASTRA s.r.o. Žilina. Kreatívne centrum KSK malo vyrásť v budove bývalej tabakovej továrne na Strojárskej ulici v Košiciach. Pôsobit' v ňom mali otvorené pracovné dielne a inovačné ateliéry, najmä so zameraním na media art a dizajn, ale aj scénické či vizuálne umenie, remeslá a kultúrne dedičstvo.

Z dôvodu výrazne väčšieho rozsahu prác na projekt intenzívnejšie vplýval negatívny dopad z meškania výzvy na projekt, ktorá bola Ministerstvom kultúry vyhlásená až v roku 2019. Po všetkých administratívnych náležitostiach, komunikácii s Úradom pre verejné obstarávanie a riadiacim orgánom (MK SR) sme víťaza verejného obstarávania k podpisu zmluvy mohli vyzvať až v marci 2022. Víťaz súťaže nás však nakoniec informoval, že nie je schopný splniť predmet zákazky, na základe čoho bolo KSK nútené osloviť ďalšieho, druhého uchádzača v poradí verejnej súťaže, ktorý však podmienil podpis zmluvy o dielo navýšením ceny, čo KSK vyhodnotilo ako rizikové. Zmluvu o dielo sa podarilo podpísať až s tretím uchádzačom verejného obstarávania – vyššie spomínanou spoločnosťou HASTRA s.r.o. Najväčší krajský eurofondový projekt však v sebe naďalej niesol niekoľko rizík – ide o historickú budovu a získané financie v rámci programového obdobia bolo nutné vyčerpať do konca roka 2023. Hoci kraj robil všetky kroky k tomu, aby sa práce ukončiť podarilo, komplexnosť projektu a vzťahov s dodávateľmi a sprostredkovateľským orgánom vrátane objektívnych dôvodov, ako je situácia na stavebnom trhu, lehoty na vyjadrenia štátnych orgánov a podobne, odkryli ďalšie časové, finančné i procesné riziká, zároveň dodávateľ stavebných prác podľa kraja žiadal zvýšenie celkovej ceny diela o 40 percent. Chýbali tiež potrebné usmernenia od sprostredkovateľského orgánu. Na základe vyhodnotenie týchto rizík sa kraj rozhodol v apríli 2023 odstúpiť od zmluvy. Podľa schváleného uznesenia Zastupiteľstva KSK má predseda kraja zabezpečiť všetky potrebné úkony smerujúce ku konečnému vyrovnaniu vzájomných vzťahov medzi KSK a poskytovateľom nenávratného finančného príspevku a jednotlivými zhotoviteľmi projektu a vyvíjať snahy na získanie iných zdrojov na realizáciu projektu. Schválený variant odporučila aj finančná komisia zastupiteľstva a hlavný krajský kontrolór. Následne sa v priebehu roka 2023 sa identifikovali iné externé zdroje pre financovanie projektu a uskutočnili sa prípravné kroky k tomu, aby sa projekt Kreatívneho centra stal súčasťou rozvoja Inovačného centra KSK.

V roku 2022 vznikla Filmová kancelária Košického kraja so zámerom rozvíjať potenciál v oblasti audiovizuálnej tvorby a súvisiacich odvetví. V roku 2023 bola rozšírená webová stránka Filmovej kancelárie Košického kraja, ktorá vznikla v roku 2022, pribudlo 50 filmových lokácií a 30 nových subjektov, ktorí poskytujú služby pre filmový priemysel. V rámci budovania partnerských vzťahov bolo realizované neformálne stretnutie odborníkov a činnosť filmovej kancelárie bola prezentovaná v národných a medzinárodných médiách (RTVS, MTV) a na podujatí Art Film Fest. V júni bola spustená z úrovne Košického samosprávneho kraja kampaň „Filmový jún KSK“, ktorej súčasťou bola aj iniciatíva „Pod' do kina s KSK“. V lete 2023 bolo zastupiteľstvom kraja prijaté všeobecne záväzné nariadenie o podpore audiovizuálneho priemyslu, ktoré upravuje podmienky poskytovania finančných prostriedkov na podporu tohto priemyslu na území Košického samosprávneho kraja.

V roku 2023 spustil Košický samosprávny kraj v rámci programu Terra Incognita v spolupráci s Košice región turizmus výzvu na podporu tvorby audiovizuálnych diel. Podporených bolo celkom 8 projektov sumou 150 000€. Asistenčné služby filmovej kancelárie sa intenzívne využili pri príprave audiovizuálnych diel ako: Výročné video – Európska Banka pre Rozvoj a rekonštrukciu, Vojna policajtov, Autičkári, Anestéza, Utekáč, Potopa, Social video Tampa Bay Lighting, I am life. V závere roka bol spustený Filmový inkubátor Košického kraja - mentorský program, ktorý v priebehu roka 2024 poskytne 8 filmárom jedinečnú príležitosť konzultovať svoje nápady s uznávanými filmovými odborníkmi.

Aktivita 1.3.8. – 1.3.10. Kultúrny cestovný ruch

Kultúrne organizácie Košického samosprávneho kraja sa do produktov cestovného ruchu zapájajú priebežne a sú tiež členmi oblastných organizácií cestovného ruchu, ktoré ich služby promujú vo svojich balíkoch. Zároveň sú súčasťou Krajskej organizácie cestovného ruchu Košice Región Turizmus, táto spolupráca bola v uplynulom roku výrazná najmä na Gemeri, kde Banické múzeum v Rožňave, Gemerská knižnica Pavla Dobšinského v Rožňave a Gemerské osvetové stredisko v Rožňave spustili sériu podujatí realizovaných v rámci získanej značky Európske kultúrne dedičstvo – „Rok nástennej maľby v BBSK a KSK – Gotická cesta“. Okrem spomenutého tvoria významnú časť ponuky aj nadregionálne a regionálne festivaly, ktoré pravidelne hostia domácich aj zahraničných návštevníkov.

Aktivita 1.4.1. – 1.4.2. Výstavba terminálu integrovanej prepravy (TIP) a Globálneho logistického industriálneho parku v Košiciach (GLIP)

GLIP predstavuje multimodálny systém, ktorý na jednej strane kombinuje vstup do suchozemského prístavu so širokorozchodnou traťou a duálnym prekladacím terminálom, integrovaný veľkokapacitnými špedičnými halami a distribučnými, montážnymi a výrobnými halami na druhej strane.

Zastupiteľstvo Košického samosprávneho kraja schválilo dňa 9.12.2019 na 15. zasadnutí, uznesením č. 319/2019 založenie spoločnosti GLIP KOŠICE, a.s.. Zakladateľmi spoločnosti GLIP KOŠICE, a.s. sa stali Košický samosprávny kraj a INTERPORT PARTNERS GROUP, a.s.. V marci 2020 bola založená spoločnosť GLIP KOŠICE a. s. a bola vypracovaná štúdia „Koncept riešenia globálneho industriálneho parku v Košiciach“ na získanie osvedčenia o významnej investícii pre projekt GLIP.

V období roku 2023 došlo v spoločnosti GLIP KOŠICE, a.s. na základe uznesení Zastupiteľstva KSK č.75/2023 a 76/2023 k personálnym zmenám v obchodnej spoločnosti. Tieto zmeny boli po zasadnutiach Valného zhromaždenia, Správnej a Dozornej rady spoločnosti schválené a zapísané do príslušného obchodného registra.

V zmysle aktuálne prebiehajúcich prác na realizácii strategického parku Valaliky, nachádzajúceho sa v blízkosti plánovaného Globálneho logistického a industriálneho parku,

prebiehali počas roku 2023 stretnutia so správcami verejnej infraštruktúry, za účelom overenia dostupných kapacít médií, potrebných k zriadeniu logistického parku. Podnety, požiadavky a pripomienky týchto partnerov budú zapracované v overovacej štúdii, ktorá je pripravovaná za účelom podania žiadosti o udelenie certifikátu významnej investície.

Práce na výstavbe TIP boli pozastavené Ministerstvom dopravy a výstavby SR na základe rozhodnutia Európskej komisie.

Aktivita 1.4.3. – 1.4.4. Výstavba obchodno-priemyselných koridorov

Ide o aktivity spojené so zámerom Čínskej republiky rozvíjať projekt Novej hodvábnjej cesty, ktorý je zameraný na vybudovanie masívnej, mnohonárodnej zóny ekonomického a politického vplyvu. Do projektu sa zapojili všetky krajiny Vyšehradskej štvorky. Ich hlavným motívom sú obchodné a investičné príležitosti. Zatiaľ sú však tieto aktivity úzko spojené s veľkou geopolitikou, do ktorej vstupuje Čína, Rusko, USA a EÚ, preto ich v súčasnosti môžeme hodnotiť len ako potenciálnu príležitosť.

Rozvoj Novej hodvábnjej cesty nadobudol po vypuknutí vojenského konfliktu na Ukrajine aj nový rozmer, kedy využitie širokorozchodnej trate môže slúžiť aj na obnovu vojnou zničenej Ukrajiny. Opäť sa v tomto štádiu dá hovoriť len o potenciálnej príležitosti.

Aktivita 1.4.5. Spracovanie technického zadania pre štúdiu uskutočniteľnosti Via Carpatia

V roku 2016 bola vypracovaná štúdia, ktorá je rozdelená do troch častí: Začlenenosť do Európskej priestorovej štruktúry, Ekonomické a sociálne charakteristiky regiónu, Strategické odporúčania. Definovali sa v nej základné parametre, ktoré musia byť splnené na výstavbu takého koridoru. Najväčšou prekážkou je usmernenie, ktoré hovorí, že do siete TEN-T môžu patriť len tie koridory, ktoré spĺňajú dva spôsoby prepravy, okrem cestnej ešte minimálne jednu. V našom prípade to predstavuje problém, ktorý v zásadnej miere ovplyvňuje budúce zaradenie tejto tranzitnej cesty do siete TEN-T a následné možné čerpanie z EŠIF, keďže ani lodnú, leteckú prepravu preukázať nevieme. Jedine železničnú, ale keďže táto cesta ide úsekmi, ktoré sú chráneným územím NATURA 2000, predstavuje výstavba ciest problém.

Aktivita bola ukončená.

Aktivita 1.4.6. Spracovanie štúdie uskutočniteľnosti pre dopravný koridor Via Carpatia

Štúdia uskutočniteľnosti ešte nebola vypracovaná. V súčasnosti je to bezpredmetné a nebude sa realizovať na úrovni KSK ani na úrovni EZÚS Via Carpatia, keďže štúdiu by mali vypracovať jednotlivé krajiny/regióny a ich oprávnené inštitúcie – v našom prípade to je Národná diaľničná spoločnosť a Ministerstvo dopravy a výstavby SR.

Aktivita je ukončená.

Aktivita 1.4.7. Výstavba dopravného koridoru Via Carpatia

V roku 2023 pokračovala výstavba ďalšej časti R4, obchádzka Košíc bude južne, napojením sa na diaľnicu v Maďarsku. Naďalej zostáva problém v Prešovskom kraji, smerom na Barwinek. Tento úsek je hlavným problémom medzi Poľskom a Maďarskom, vzhľadom na to, že aj Poliaci začali s výstavbou a jediný úsek, ktorý dokončený nebude je práve v tomto kraji. Doprava sa tu bude zlievať a bude znamenať naďalej problém.

Ohľadom tejto problematiky je dôležité spomenúť, že EZÚS Via Carpatia túto tému necháva v úzadí, lebo kompetencie a sila dosiahnuť výsledky je v rukách iných orgánov. Sleduje, monitoruje dianie, ale nezasahuje a nezúčastňuje sa aktivít v rámci tejto témy, len v prípade, ak dostane pozvanie. Samo od seba neiniciuje.

Aktivita 1.5.1. Zlepšiť stav hlavnej a doplnkovej infraštruktúry v cestovnom ruchu pre hodnotné zážitky turistov

V roku 2023 bol rozvoj infraštruktúry zastrešený opatrením na podporu vytvorenia zážitkov cestovného ruchu prostredníctvom nových infraštruktúrnych prvkov. Podpora je určená na vznik infraštruktúrnych projektov založených na princípoch ekoturizmu, projektov spojených s rozvojom cykloturistiky, ako atraktívnej trvalo udržateľnej formy cestovného ruchu zabezpečujúcej sklbenie športu, rekreácie a poznávania jedinečných prírodných a kultúrno-historických pamiatok s cieľom minimalizovať negatívne vplyvy cestovného ruchu na životné prostredie, vytvárať povedomie o environmentálnych a kultúrnych hodnotách, podporiť vznik produktov, ktoré vytvárajú nezabudnuteľné zážitky a produktov podporujúcich lokálnu identitu a zapojenie miestnych komunít. Ide o také projektové zámery, ktoré majú potenciál zvýšiť návštevu na miestach, ktoré sú v Košickom kraji menej známe.

Už niekoľko rokov sú pravidelne budované a podporované nové prvky dopravnej dostupnosti v destinácii, ktoré sú návštevníckej verejnosti zároveň komunikované ako produkty so zážitkom. Filozofia cieleného zatriktívnenia prístupu do destinácie a k jej konkrétnym atraktivitám je postavená na predpoklade, že v infraštruktúrne nevyváženej destinácii môže byť už samotná cesta zážitkom, prípadne aj primárnym dôvodom vycestovania. Systém podpory zážitkovej dopravnej dostupnosti regionálnych atraktivít boli synergicky prepájané s propagovaním návštevnícky zaujímavých lokalít, atrakcií, zážitkov, kultúrnych a umeleckých hodnôt.

Príkladom je vybudovanie cyklotrasy pre zlepšenie infraštruktúry a prístupnosti kostolov, ktoré získali ocenenie Európskeho kultúrneho dedičstva, ktoré je veľkým prínosom z hľadiska atraktivity cestovného ruchu v regióne Gemer. Vďaka vybudovaniu 25 kilometrov dlhej náučnej cykloturistickej trasy, prepojením jednotlivých už dostupných trás prostredníctvom označenia a osadenia smerovníkov a máp sa dosiahla snaha o zvýšenie návštevnosti danej lokality taktiež umiestnením stojanov pre bicykle v Plešivci, Štítniku a Koceľovciach a propagáciou náučnej trasy.

Aktivita 1.5.2. Zvýšiť spoločný prospech aktérov v cestovnom ruchu vrátane podnikateľov zlepšením spolupráce a vzájomnej podpory

Podpora dopravnej dostupnosti a výlety v Košickom kraji

Košice Región Turizmus už niekoľko rokov cielenne buduje a podporuje nové prvky dopravnej dostupnosti v destinácii, ktoré sú návštevníckej verejnosti zároveň komunikované ako produkty so zážitkom. Za účelom podpory boli zorganizované jednodňové autobusové výlety: Jedinečný Tokaj, Za Unescom na Zemplín, Čarovný Gemer, Gemerské sakrálné tajomstvá a Spišské poklady, a to formou kompletného produktového balíčka zahŕňajúceho dopravu, prehliadky, vstupy a stravovanie.

Na výletoch sme zaznamenali účasť nielen domácich návštevníkov Košického kraja, ale tiež záujem aj zo zahraničia (Česká republika, Izrael, Poľsko) a účasť návštevníkov z iných krajov SR (Bratislava, Nitra, Prešov, Poprad, atď.) – konkrétne pri výlete Gemerské sakrálné tajomstvá a Jedinečný Tokaj. Opakovaním výletov sa nám podarilo vytvoriť možnosť absolvovať výlet v jednoduchom a časovom formáte.

Obsadenosť týchto výletov dosiahla 78,50% z celkovej kapacity 470 osôb.

Haravara – Krajina rodinných výletov

V rámci projektu Haravara sme v júni 2023 úspešne rozbehli organizované jednodňové školské výlety vo vybraných lokalitách Košického samosprávneho kraja. Výlety boli určené pre 1. stupeň základných škôl KSK a PSK, pričom súčasťou každého výletu bola komentovaná prehliadka aspoň jednej inštitúcie, atraktívny animačný program s animátorom na zaujímavom mieste v exteriéri a obed v lokálnom reštauračnom zariadení. Cieľom výletov bolo rozcestovať najmladšiu vekovú skupinu a hravou formou prispieť k vzdelávaniu

školákov v oblasti regionálnej výchovy a spoznávania vlastného kraja návštevou menej známych lokalít v každom z regiónov KSK. Počas výletu deti obdržali sprievodnú brožúru Haravarník, do ktorej si mohli dať pečiatku z danej inštitúcie zapojenej do zberateľstva pečiatok v krajine Haravara. V pilotnej sezóne 2023 bolo z vtedajšej ponuky 18stich výletov vypravených 11 s celkovým počtom 396 zúčastnených detí a pedagógov z oboch krajov.

SKIBUS na Kojšovku

Po úspešnej pilotnej prevádzke skibusu a maximálne kladnej odozve verejnosti v roku 2022 sme sa s veľkou chuťou pustili do realizácie a zabezpečili počas každej soboty a nedele od polovice januára do polovice marca 2023, a tiež počas pracovných dní v rámci jarných prázdnin v Košickom kraji skibus zo Zlatej Idky na Chatu Erika. V roku 2023 sme, rovnako ako v predošlom roku, zaznamenali veľký záujem verejnosti o prevádzku skibusu, no z plánovaných 23 dní prevádzky sa plnohodnotne zrealizovalo iba 14 dní. Počas ostatných dní nebola komunikácia vhodná na prevádzku skibusu vplyvom poveternostných a snehových podmienok. Počas uvedených 14 dní prevádzky skibus previezol 1263 osôb. Počas niekoľkých jazd došlo k rizikovým situáciám, preto z dôvodu ochrany zdravia a života nebude možné, napriek nášmu úsiliu, tento produkt cestovného ruchu ďalej udržiavať a rozvíjať.

Mikrobusom po Gotickej ceste

Záujemcom o sakrálné umenie a históriu sme ponúkli možnosť absolvovať Štítnický okruh komfortným 22-miestnym mikrobusom počas každej soboty od 15.7.2023-26.8.2023. Kostol reformovanej cirkvi v Plešivci, evanjelické kostoly v Štítniku, Ochtinej a Koceľovciach boli počas letnej turistickej sezóny 2022 otvorené a mali zabezpečené sprievodcovské služby, ktoré boli financované z grantovej výzvy programu Terra Incognita. Reflektovali sme týmto na skutočnosť, že dvanásť ranogotických kostolov Gemera a Malohontu získalo v roku 2022 značku Európskeho kultúrneho dedičstva ako vôbec prvý súbor pamiatok na Slovensku, ale tiež na aktuálne nedostačujúcu dopravnú dostupnosť Štítnickej doliny hromadnou dopravou. Dopravu zabezpečovala miestna spoľahlivá spoločnosť z Čoltova a obsadenosť mikrobusu bola 56%, čo považujeme za dobrý výsledok vzhľadom na spustenie produktu uprostred sezóny. Počet návštevníkov kostolov Štítnického okruhu dosiahol počas 3 mesiacov letnej turistickej sezóny 2023 počet 6044 osôb, čo z pohľadu budúceho rozvoja destinácie hodnotíme veľmi kladne.

Bicyklom po Košickom kraji

V spolupráci s IDS Východ a regionálnymi prepravcami eurobus a.s. a ARRIVA Michalovce sme vytipovali obehly autobusov vybavených nosičom na 6 ks bicyklov na pravidelných linkách a spolupracovali sme tiež pri marketingových aktivitách k rozšírenej ponuke cyklospojení. Marketingovo sme podporili cykloprepravu (15-miestny cyklopríves) v Slovenskom raji (print, sociálne siete, web – tipy na cyklovýlety, cestovné poriadky, GPX mapy na stiahnutie a iné). Jednalo sa o nasledovné linky: Bicyklom na Spiš s eurobusom, Bicyklom do Raja s eurobusom, Bicyklom po Above s eurobusom, Bicyklom na Gemer s eurobusom, Bicyklom na Tokaj s ARRIVOU a Bicyklom na ZEMPLÍN s ARRIVOU.

Cezhraničné projekty

Cezhraničné projekty nám otvárajú možnosti na propagáciu rôznych záujmových bodov. V rámci spolupráce s projektom „BIRD TOUR – Cezhraničný rozvoj ekoturizmu založeného na birdwatchingu v osobitne chránených územiach“ sme mali možnosť odpromovať jesennú migráciu vtáctva na Senianskych rybníkoch aj za hranicami Slovenska. Hlavným cieľom projektu je zvýšiť atraktivnosť prihraničného regiónu komplexným rozvojom prírodného dedičstva, jeho ochrany a spôsobu interpretácie. Projekt sa zameriava na oblasti Natura 2000 – Senianske rybníky, Bodrogzug a Bodrogské lužné územia a Bodrogzug-Kopasz-hegy-Taktaköz. Keďže obidve cieľové územia projektu sú domovom rôznych vtákov, hlavne migrujúcich, hovoríme o spoločnom prírodnom dedičstve, ktorého zachovanie si vyžaduje medzinárodnú spoluprácu.

Hlavným cieľom projektu „ATTRACTION – Cezhraničný rozvoj cestovného ruchu vďaka moderným atrakciám“ je zvýšenie atraktivity prihraničného regiónu vďaka komplexnému rozvoju turistických destinácií. V rámci projektu sa zameriavame na rozvoj prihraničných destinácií. Zrealizovali sme aktivity v Slovenskom krase, v obci Zádiel na Slovensku a pri jazere Rétköz v Maďarsku. Aktivity projektu budú slúžiť na motiváciu turistov k návšteve uvedených území a zvýšenie ich turistickej atraktívnosti. V rámci projektu boli stanovené aj čiastočné ciele, medzi ktoré patria: Rozvoj turistickej infraštruktúry, Zvýšenie informovanosti o prihraničných destináciách, Spoločná propagácia projektových aktivít, Podpora dlhodobého partnerstva. Hlavné aktivity projektu: Hlavné aktivity projektu Attraction môžu byť predstavené podľa aktivít jednotlivých projektových partnerov. Hlavnou aktivitou slovenského partnera Obec Zádiel je výstavba informačného centra a múzea v obci Zádiel. Pomocou tejto investície sa zvýši úroveň turistických služieb v obci. V zrekonštruovanom objekte vznikne aj vhodný priestor na rôzne školenia a konferencie a taktiež verejné toalety pre návštevníkov Zádielskej doliny. V muzeálnej časti budú vystavené rôzne historické artefakty, pamiatky obce, rastliny a živočíchy charakteristické pre Zádiel a jeho okolie. Prostredníctvom plánovanej investície vznikne v obci Zádiel vhodná vstupná brána do Zádielskej doliny, vďaka ktorej očakávame nárast počtu návštevníkov. Medzi hlavné aktivity vedúceho partnera Košice Región Turizmus patrí koordinácia projektu, zabezpečenie komunikačných aktivít a marketingová podpora novovzniknutých produktov.

Cieľom projektu „REJOICE – River journey experience“ cez program INTERREG SR – Maďarsko je vytvorenie inovatívneho typu cezhraničného verejného systému zdieľania kanoe a kajakov (canoe/kayak sharing system) so zameraním na SMART a moderné riešenie. Ide o automatizovaný systém zdieľania, ktorý si nevyžaduje personálnu obsluhu. V rámci tohto Projektu bude v prevádzke mobilná aplikácia, ktorá zabezpečuje ovládanie a organizáciu zapožičania lodí prostredníctvom bezobslužného technologického riešenia. Naskenovaním QR kódu pomocou mobilného telefónu sa na kontajneri otvoria dvierka so zvoleným a vopred rezervovaným setom (lodžka s príslušenstvom). Otvorením dvierok začína samotná plavba. Plavba končí v momente vrátenia setu a lode do voľného oddielu iného alebo toho istého zariadenia/kontajnera

Cieľom projektu s výstižným názvom “Local products in tourism“ je trvalo udržateľný rozvoj turizmu na miestnej a regionálnej úrovni spojením medzinárodných odborných znalostí a zdieľaného know-how, ktorý možno dosiahnuť zapojením miestnych remeselníkov, umelcov a producentov do turizmu, čím sa vytvorí nový produkt cestovného ruchu.

Aktivita 1.5.3. Zvýšiť efektívnosť marketingu Košického kraja ako atraktívneho cieľa pre turistov

V rámci programu Terra Incognita sme sa aktívne zúčastňovali a prezentovali na podujatiach, kde našou primárnou úlohou bolo informovať návštevníkov o možnostiach cestovného ruchu na území Košického kraja. Obsah propagačných materiálov sme sa snažili obmieňať so zámerom osloviť cieľovú skupinu účastníkov a návštevníkov podujatí aj v podobe iných jazykových mutácií. Súčasťou produkcie, počas našej účasti na podujatiach, bolo aj využívanie fotonauta, ako prvku záujmu, ktorého cieľom je zvýšiť počet návštevníkov v stánku KRT. Odmenou pre návštevníkov bola fotografia s tematikou jednotlivých podujatí aj s logami KRT a KSK. Zároveň sme tak získali spätnú väzbu od prítomných ľudí (vrátane cudzincov) ohľadom cestovného ruchu, vrátane pripomienok, čo nám pomôže priniesť rozšírenie a komplexnosť ponuky a zvýšiť tak efektívnosť našich činností do budúcnosti.

Pravidelnou prezentáciou noviniek, ktoré vznikli v Košickom kraji, sme verejnosť informovali o nových cestovateľských možnostiach v Košickom kraji. Ústredným motívom a značkou bola rozpoznateľná nálepka s motívom brandu Kraj sveta. Príspevky prezentujúce novinky niesli jasné posolstvo: vzniklo niečo nové, nachádza sa na tomto mieste, atrakcia

funguje na tomto princípe. V prípade záujmu príspevok obsahoval aj telefónne číslo, webovú adresu a prelink na webovú stránku Kosiceregion.travel. Príspevky, odkazujúce na Novinky, mali rozpoznateľný vizuál, čo bolo aj naším cieľom, aby sme malými krokmi ďalej posilňovali brand Kraja sveta.

Nové zážitky na kraji sveta bolo nutné odpromovať aj v samostatnej kampani. Vzhľadom na fakt, že zážitky sú charakterovo rôzne a stávajú sa cieľom pre inú skupinu návštevníkov, vytvorili sme šesť skupín, kde sme zážitky združili podľa témy:

- Voda – letné zážitky spojené s vodou a prázdninami, určené pre všetkých,
- Rodina – rodinné dobrodružstvá, určené pre malých dobrodruhov, ale aj dospelákov s túžbou vrátiť sa do detských čias,
- Turistika – zážitky spojené s netradičnou turistikou, určené pre ľudí, ktorí sa neboja zapotiť, no od turistiky očakávajú viac, ako len výhľady,
- História – zážitky pre milovníkov histórie, ktorých fascinujú príbehy z dôb minulých,
- Šport – športové zážitky, určené pre všetkých športových nadšencov, hlavne tých na dvoch kolesách,
- Eko - netradičné ekoturistické zážitky, ktoré poukazujú na silu prírody Kampaň sme ladili do brandu Kraj svet, avšak obsahovala aj prvky kampane Bucket list, s ktorou sme pracovali v roku 2022.

Každý zážitok – novinka v kraji, bol prezentovaný ako výzva.

Pravidelná prezentácia podujatí realizovaných v Košickom kraji je dôležitou súčasťou aktivít KRT. Kalendár podujatí je žiadaným nástrojom, ktorý dobre reflektuje na potreby návštevníkov nášho kraja, a ktorý taktiež umožňuje do kraja prilákať návštevníkov z iných kútov Slovenska a zo zahraničia na 6000 emailových adres.

Prehľad podujatí sme poskytli našim sledovateľom aj cez sociálne siete, a to prostredníctvom platenej reklamy a umiestnením carouselu na nástenke. Pravidelnosťou publikovania sme naučili verejnosť, že sa na nás môže vždy spoľahnúť, a že tipy na rôzne podujatia na našom Facebooku vždy nájde.

Aktivita 1.5.4. Zvýšiť atraktivnosť odvetvia cestovného ruchu pre pracovníkov aj ďalšie investície v Košickom kraji

O programe Terra Incognita, ktorý je pravidelne spojený s vyhlásením výzvy na podporu cestovného ruchu, sme počas celého roka 2023 verejnosť informovali prostredníctvom viacerých marketingových nástrojov. Pokračovali sme vo zveľadňovaní a pravidelnom napĺňaní obsahu našej webovej stránky, ktorej hlavným cieľom bolo informovanosť potenciálnych žiadateľov o vyhlásenej výzve. Zároveň tu našli všetky dôležité dokumenty, návody a kontakty na projektových manažéroch programu Terra Incognita, ale aj inšpirácie v podobe projektov a podujatí, ktoré boli podporené z dotačného programu po minulé roky. Webová stránka mala taktiež slúžiť aj širokej verejnosti, ktorá tu našla prehľadný kalendár podujatí, podporených z programu Terra Incognita, a informácie o nových zážitkoch, ktoré pribudli na mape turistických možností v Košickom kraji. Výsledky programu Terra Incognita sme v roku 2023 prezentovali verejnosti ako Nové zážitky na Kraji sveta (prepojenie s kampaňou Košice Región Turizmus). Boli súčasťou viacerých aktivít organizácie Košice Región Turizmus, vďaka čomu sa nové atrakcie, informácie o zlepšenej infraštruktúre či samotných podujatiach dostali medzi širokú verejnosť vo väčšej miere.

V roku 2023 boli vyhlásené dve výzvy Terra Incognita pre programové obdobie 2024. Výzvy boli rozdelené do nasledovných oblastí podpory: Oblasť podpory: 1. Podpora podujatí s dôrazom na rozvoj cestovného ruchu, Oblasť podpory: 2. Podpora infraštruktúry s dôrazom na zvýšenie atraktivnosti Košického kraja.

Medzinárodné podujatia

Podpora je určená pre medzinárodné festivaly v oblasti kultúry, umenia a medzinárodné športové podujatia. Podpora medzinárodných podujatí je viazaná na kvalitnú publicitu podujatí a potenciál podpory dobrého mena Košického samosprávneho kraja v rámci propagácie podujatia a na podujatí samotnom.

Regionálne/TOP podujatia

Podpora je zameraná na, svojím charakterom jedinečné, podujatia v oblasti kultúry, umenia, športu, prezentácie tradícií, histórie regiónu a gastronómie organizované počas celého roka. Podujatia v tomto opatrení musia mať nosnú tému a musia byť schopné vytvoriť pre návštevníkov a účastníkov jedinečný zážitok. Cieľom ich podpory je rozvoj cestovného ruchu prostredníctvom rozšírenia ponuky cestovného ruchu za účelom prilákania väčšieho počtu návštevníkov do územia. Tieto podujatia by mali propagovať a zvyšovať atraktivitu miesta realizácie a jeho blízkeho okolia, vyzdvihnúť jeho autenticitu, využiť jeho unikátnosť, zapájať lokálnu komunitu, podporovať medzisektorovú spoluprácu a podporovať budovanie partnerstiev. Svojou kvalitou a obsahom musia byť schopné prilákať návštevníkov zo širšieho regiónu aj iných krajov. Pre posudzovanie a hodnotenie podujatia je dôležitá téma a dramaturgia podujatia, ich inovatívnosť a kreatívnosť, atraktivita miesta konania podujatia, zapojenie partnerov do spolupráce a konečný prínos pre cestovný ruch.

Program podpory členov KRT

Na priamu podporu našich členských oblastných organizácií cestovného ruchu (OOCR Slovenský raj & Spiš, ZOOCR, OOCR Visit Košice) bolo v roku 2023 určených spolu 54 269,60 Eur s cieľom personálne a finančne stabilizovať aspoň jedného zamestnanca OOCR v trvalom pracovnom pomere.

Aktivita 2.1.1. – 2.1.2. Analýza legislatívnych bariér a príprava akčného plánu

Akčný plán a projekt s názvom “Cezhraničný akčný plán zamestnanosti pre mikroregión Cserehát” (TAPE) bol realizovaný Európskym zoskupením územnej spolupráce Via Carpatia. Akčný plán sa realizoval v rámci Programu spolupráce Interreg Slovenská republika – Maďarsko. Cieľovou oblasťou akčného plánu bol mikroregión Cserehát, ktorý sa vyznačuje vysokou mierou nezamestnanosti. Hlavnými dôvodmi tohto javu sú najmä nedostatočná infraštruktúra, nízka úroveň vzdelania a vysoká miera starnutia obyvateľstva. Celkovým cieľom akčného plánu bolo znížiť mieru nezamestnanosti v mikroregióne, obnoviť mikroregión „Krásny Cserehát“, využiť jeho endogénny potenciál a nájsť riešenia najzávažnejších problémov. Spomenutý potenciál bol identifikovaný hlavne v miestnej výrobe, ktorá podporuje rozvoj regiónu a je ústrednou témou akčného plánu. Hlavný cieľ sa dosiahol vďaka špecifickým cieľom akčného plánu, ktoré sú: zlepšiť kvalitu ľudského kapitálu, zlepšiť výrobnú infraštruktúru, zlepšiť podmienky predaja miestnych výrobkov a rozvíjať regionálnu značku. Najdôležitejším očakávaným výsledkom cezhraničného akčného plánu bolo vytvorenie nových pracovných miest na území mikroregiónu.

Všetky aktivity projektu boli ukončené v roku 2022. Projekt skončil v stanovenom termíne a s vybudovaním všetkých prvkov, ktoré sa určili na začiatku. Odovzdali sa všetky trhoviská (5), odovzdali sa všetky závody a stavby (6), ukončili a všetky mäkké aktivity v podobe vzdelávacích kurzov, školení, manažmentu. Záverečná konferencia sa konala v júni 2022. Zamestnali sa ľudia v požadovanom počte, zamestnávanie naďalej trvá, keďže firmy začali fungovať a každý deň uskutočňujú svoju činnosť.

Tento projekt mal veľký ohlas v regióne a zároveň bol veľmi pozitívne hodnotený. Takéto aktivity treba vytvárať aj naďalej, o čo sa EZÚS Via Carpatia bude snažiť aj v nasledujúcom programovacom období.

Aktivita 3.1.1. Príprava akčného plánu pre podporu rozvoja komunitného spôsobu života

V Košickom kraji bolo v roku 2023 spolu 6 okresov (Trebišov, Sobrance, Rožňava, Gelnica, Košice – okolie, Michalovce), ktoré sú zaradené v zmysle zákona č. 336/2015 Z.z. o podpore najmenej rozvinutých okresov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov medzi najmenej rozvinutými okresy. Zástupcovia KSK sa zúčastňujú na rokovaní v rámci problematiky najmenej rozvinutých okresov.

Druhým inštitútom aplikovanej politiky Európskej únie v území kraja je Iniciatíva LEADER. Nástroj LEADER je inovatívny prístup pre rozvoj vidieka a jeho politiku. Jeho základná myšlienka je podporovať rozvoj na základe využívania lokálneho potenciálu územia, ktoré organizujú miestne komunity, teda na základe využívania endogénnych (vnútorných) zdrojov, pričom jedným zo základných znakov je prístup zdola nahor. LEADER začal experimentálnym spôsobom na miestnej úrovni integrovať rôzne lokálne rozvojové projekty a myšlienky, aktérov i zdroje a ukázal sa ako ideálny nástroj rozširovania podnikateľsky a sociálne zameraných príležitostí pre vidiecke oblasti. Za dôležitú pridanú hodnotu tohto nástroja možno považovať práve spôsob, akým tento prístup prispieva k rozvoju územia, t. z. prostredníctvom aktívnych ľudí, ktorí svoje územie a obyvateľov dôkladne poznajú, sa v území podarí realizovať projekty menšieho charakteru, ktoré by sa často krátkym prostredníctvom dopytovo orientovaných výziev ani nerealizovali. Na základe tohto prístupu vznikajú v danom území verejno-súkromné partnerstvá, nazývané tiež miestne akčné skupiny (MAS).

V rámci Košického kraja implementovalo stratégie miestneho rozvoja vedeného komunitou 18 miestnych akčných skupín (MAS Hornád – Slanské Vrchy, o.z.; MAS Sečovský región, o.z.; MAS Rudohorie, o.z.; MAS Bodrog, o.z.; MAS Hnilec, o.z.; MAS Duša, o.z.; MAS Hornád – Čierna Hora, o.z.; MAS Kras, o.z.; MAS Tokaj Rovina, o.z.; MAS Bodva, o.z.; MAS Olšava – Torysa, o.z.; MAS Poondavie, o.z.; MAS Gemer – Rožňava; MAS Rožňava, o.z.; MAS Sľubica, o.z.; Miloj Spiš, o.z.; MAS Zemplín pod Vihorlatom, o.z.; MAS OZ Medzi riekami). Podmienkou čerpania finančných prostriedkov bolo udelenie štatútu miestnej akčnej skupiny. Košický samosprávny kraj oslovil všetky MAS za účelom prípravy nového programového obdobia.

2.2. Sociálna oblasť

Aktivita 4.1.1. – 4.1.3. Podpora rozvoja spoločenskej zodpovednosti podnikania

Spoločenská zodpovednosť podnikania znamená, že firmy pri dosahovaní zisku rešpektujú potreby všetkých partnerov, s ktorými pri svojom podnikaní prichádzajú do kontaktu. Týmito partnermi sú (nielen) zamestnanci, zákazníci, konkurencia, dodávatelia, lokálna komunita i životné prostredie. Firemná filantropia je jeho integrálnou súčasťou, ale pod zodpovedné podnikanie patria aj rôzne ďalšie programy v ekonomickej oblasti (napr. ponuka produktov a služieb pre znevýhodnených) a sociálnej oblasti (napr. starostlivosť o work-life balance zamestnancov), ako aj v oblasti ochrany životného prostredia (napr. znižovanie spotreby energií a CO₂, produkcia eko-výrobkov). Spoločensky zodpovedné podnikanie v Košickom kraji naplňujú najmä zahraničné firmy etablované u nás, ako je U.S.Steel, T-Systems a Embraco.

Špecifický cieľ č. 4.2 Podpora zvyšovania občianskej participácie podporou združovania obyvateľov a vzniku záujmových skupín

Dňa 5. augusta 2020 spoločnosť Sociálny podnik Košického samosprávneho kraja (ďalej ako „Sociálny podnik“) získala štatút registrovaného sociálneho podniku podľa § 7 ods. 4 zákona č.112/2018 Z.z. o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch v znení

neskorších predpisov (ďalej aj „zákon“), druh registrovaného sociálneho podniku „Integračný podnik“, číslo osvedčenia: 195/2020_RSP. V októbri 2020 začal Sociálny podnik KSK výkon podnikateľskej činnosti, v súlade s povinnosťou podľa zákona zmenil obchodné meno tak, že k pôvodnému obchodnému názvu pripojil skratku „r.s.p.“. Sociálny podnik svoju obchodnú činnosť vykonáva primárne v oblasti stavebníctva, Kód SK NACE Rev. 2: F 43.3 Kompletizačné a dokončovacie práce.

Sociálny podnik je verejnoprospešným podnikom, ktorého pozitívnym sociálnym vplyvom je podpora zamestnanosti prostredníctvom zamestnávania znevýhodnených osôb alebo zraniteľných osôb. Pozitívny sociálny vplyv podnik meria percentom zamestnaných znevýhodnených osôb a zraniteľných osôb, ktorý v roku 2023 dosiahol záverom roka 50% z celkového počtu 32 zamestnancov.

V priebehu celého kalendárneho roka 2023 nedochádzalo k značnému úbytku zamestnancov. Na pozíciách stavebných alebo odborných robotníkov dochádzalo ukončeniu TPP viacmennej dohodou. V mesiacoch január – apríl 2023 bol nedostatok pracovných príležitostí či už na stavebnej časti, t.z. neúspešné súťaže vo verejných obstarávaníach, resp. organizácie spadajúce pod Košický samosprávny kraj nedisponovali potrebou vykonávať stavebné úpravy na jednotlivých budovách a inštitúciách. Záhradné práce, čo sa týka jarných mesiacov, neboli hlavne kvôli poveternostným podmienkam realizované. V takom prípade boli zamestnanci danej divízie využívaní na pomocné stavebné práce na jednotlivých zákazkách. Sociálny podnik sa zameriaval aj na vyhľadávanie zákaziek a orientovanie sa aj na inštitúcie, ktoré nepatria pod správu Úradu Košického samosprávneho kraja. Príkladom bola spolupráca s Nemocnicou sv. Michala, a.s., Ministerstvom vnútra SR, ale aj samotným MPSVaR, kde sa realizovali tak stavebné, ako aj záhradnícke práce. 2.polrok v Sociálnom podniku KSK bol čo sa týka vyťaženia zamestnancov na jednotlivých divíziách 100%. Letné obdobie, hlavne počas prázdnin, bolo využívané na uskutočňovanie stavebných prác v školských zariadeniach. Zvyšné mesiace, t.j. september – december 2023, boli v značnej miere realizované stavebné činnosti v Nemocnici sv. Michala, a.s., Košice a pokiaľ to poveternostné podmienky umožňovali, tak boli využívaní zamestnanci z divízie Dom a záhrada na kosenie a úpravu plôch, ktoré patria Ministerstvu vnútra SR v celom Košickom kraji.

Jedným z hlavných cieľov Sociálneho podniku KSK je neustále vytvárať príležitosti a hľadať riešenia, ako cez činnosti sociálneho podnikania zabezpečiť rozvoj vidieka najmä v najmenej rozvinutých okresoch a v obciach. Vzhľadom na pokračujúci trend nestability v stavebníctve, plánované legislatívne zmeny s významným vplyvom na rozpočet samosprávneho kraja a organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti samosprávneho kraja, Sociálny podnik KSK kládol dôraz na:

- využitie konca roka 2023 na zvýšenie profesijných zručností zamestnancov,
- postaranie sa o umiestnenie pracovníkov, ktorí stratia v zmysle zákona postavenie znevýhodnených zamestnancov na voľnom trhu práce,
- zabezpečenie udržateľnosti podniku nastavením efektivity práce aj v menších zákazkách,
- identifikovanie nových strategických príležitostí výkonu hospodárskej činnosti,
- spoluprácu na väčších zákazkách s inými sociálnymi podnikmi v Košickom kraji.

Aktivita 5.1.1. – 5.1.5. Skvalitňovanie poskytovania sociálnych služieb

V rámci prijatia konkrétnych opatrení na splnenie podmienok kvality v 13 zariadeniach sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK boli v roku 2023 zakúpené mnohé pomôcky, zariadenia a príslušenstvo, ktoré prispeli k zlepšeniu kvality života prijímateľov sociálnych služieb. V priebehu roka 2023 bolo zakúpených 29ks elektricky polohovateľných postelí s hrazdou, hrazdičkou, antidekubitným matracom, z toho 14ks do zariadenia sociálnych služieb LÚČ Šemša, 10ks do zariadenia REGINA Kráľovce

a 5ks do zariadenia LUMEN Trebišov. Taktiež boli zakúpené 2ks výškovo nastaviteľnej vane, z toho 1ks do zariadenia ARCUS Košice a 1ks do zariadenia VIA LUX Košice – Barca. Do zariadenia LUMEN Trebišov bol zakúpený aj sprchovací hydraulický vozík. Taktiež bola zrealizovaná obnova IT príslušenstva v zariadení ONDAVA Rakovec nad Ondavou, kde boli zakúpené 4ks notebookov a externých monitorov a farebné multifunkčné zariadenie. IT príslušenstvo bolo zakúpené aj do zariadenia ANIMA Michalovce, kde boli zaobstarané 2ks notebookov, pričom zariadenie sociálnych služieb zrealizovalo aj nákup interiérového vybavenia – sedáciu rohovú súpravu, rokovací stôl a 10ks stoličiek. Do zariadenia DOMKO Košice bolo zakúpené príslušenstvo snoezelenu – interaktívne optické vlákna so zdrojom, svetelné tabuľky, taktilný chodník, nástenný panel s aktivitami, svetelný stolík, biely polohovací vak a interaktívny bublinkový valec so základňou.

V ôsmich zariadeniach sociálnych služieb boli v roku 2023 preplácané úkony ošetrovateľskej starostlivosti, a to: VIA LUX Košice, ARCUS Košice, SUBSIDIUM Rožňava, JASANIMA Rožňava, ONDAVA Rakovec nad Ondavou, LUMEN Trebišov, LIDWINA Strážske, IDEA Prakovce na základe zmlúv so zdravotnými poisťovňami.

Aktivita 5.1.6. a 7.1.7. Divadlo Romathan – rekonštrukcia budovy a zriadenie rómskeho kultúrneho centra

V roku 2021 bolo presťahované Divadlo Romathan v Košiciach. Z pôvodných nevyhovujúcich priestorov bolo sídlo divadla premiestnené na Továrenskú ul. v Košiciach, aktuálny priestor poskytuje po rozsiahlej rekonštrukcii zázemie pre zamestnancov aj návštevníkov divadla. Projektový zámer Rómskeho domu je rozpracovaný.

Aktivita 5.2.1. – 5.2.4. Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva

Strategickým dokumentom pre oblasť zdravotníctva v priebehu roka 2023 bol materiál pod názvom „Priority zdravotnej politiky pre Košický kraj na obdobie 2016-2020“. V roku 2023 pokračoval intenzívny proces tvorby nového strategického dokumentu na ďalšie obdobie 2024 – 2028 s výhľadom do roku 2030. V rámci KSK pôsobilo v sledovanom období vyše 2000 poskytovateľov zdravotnej a lekárenskej zdravotnej starostlivosti.

V priebehu roka 2023 vydal lekár KSK celkovo 273 povolení na prevádzkovanie zdravotníckych zariadení formou rozhodnutí. Z uvedeného počtu bolo 47 nových povolení, 132 zmien povolení zakladajúcich vydanie nového povolenia, 44 rozhodnutí o zrušení povolenia, 3 rozhodnutia o dočasnom pozastavení povolenia a ďalšie formy rozhodnutí. K vyznačeniu zmeny údajov v povoleniach došlo v 59 prípadoch. Ďalej boli v zmysle príslušných kompetencií vydané 3 oznámenia o zániku povolenia a 444 nových schválení ordinačných hodín. Jednotlivé rozhodnutia boli riadne a zákonne spracované pri dodržaní určených lehôt. V roku 2023 nebolo voči rozhodnutiu lekára samosprávneho kraja podané žiadne odvolanie. Na základe určených kompetencií boli na ODDZ vykonávané ďalšie činnosti súvisiace s prevádzkovaním zdravotníckeho zariadenia a poskytovaním zdravotnej starostlivosti, ktoré nie sú spracovávané a realizované podľa zákona o správnom konaní, a to napr. určenie rozsahu zdravotného obvodu, schvaľovanie ordinačných hodín, potvrdzovanie platnosti povolenia a dĺžke praxe poskytovateľov zdravotnej starostlivosti.

V roku 2023 vydal farmaceut KSK spolu 143 rozhodnutí. Z toho 10 rozhodnutí o vydaní nového povolenia, 27 zmien existujúcich povolení z dôvodu zmeny miesta prevádzkovania alebo zmeny odborného zástupcu a 5 rozhodnutí o zrušení povolenia. Ďalej k vyznačeniu zmeny údajov v zmysle § 8 ods. 1 zákona č. 362/2011 Z.z. v povolení došlo celkovo v 98 prípadoch, pričom šlo o zmenu mena alebo priezviska, zmenu bydliska alebo sídla, zmena štatutárneho orgánu. K rozhodnutiu o dočasnom pozastavení činnosti došlo v 2 prípadoch a k 1 zániku povolenia. Poskytovateľom lekárenskej starostlivosti bolo v roku 2023 schválených 23 nových prevádzkových časov.

V KSK pôsobilo v roku 2023 spolu 39 Agentúr domácej ošetrovateľskej starostlivosti (ADOS). Z toho bolo 32 ADOS s povolením KSK a 7 ADOS s povolením vydaným zo strany Ministerstva zdravotníctva SR (MZ SR). V rámci KSK zároveň v roku 2023 pôsobil 1 Dom ošetrovateľskej starostlivosti vo Veľkých Kapušanoch s kapacitou 25 lôžok.

V sledovanom období sa konalo 14 zasadnutí Etickej komisie KSK. Z toho 12 zasadnutí v riadnom plánovanom termíne a 2 mimoriadne zasadnutie komisie. Na rokovaní bolo posudzovaných spolu 14 nových klinických štúdií, z toho v pozícii lokálnej EK 6 v pozícii centrálnej EK 8. Posudzovaná bola aj 1 nová neklinická (observačná) štúdia ako aj 6 projektov biomedicínskeho výskumu. Ďalej bolo komisiou posudzovaných 122 dodatkov k už schváleným, prebiehajúcim štúdiám, 3 urgentné posúdenia žiadostí na mimoriadnych rokovaní komisie, 8 individuálnych povolení neregistrovaných liekov, 0 skupinových povolení neregistrovaných liekov, 55 súhrnov hlásení o nežiaducich účinkoch liečiv v klinických skúšaní (SUSAR – priebežné, štvrtročné, polročné, ročné). Komisia sa ďalej zaoberala spolu 219 oznámeniami zo strany žiadateľov a zadávateľov prebiehajúcich klinických skúšaní. Cenník za prejednanie štúdií, projektov a ich dodatkov nebol v roku 2023 aktualizovaný.

Ambulantná pohotovostná služba (APS) nie je určená pre ťažké a akútne stavy, ako napríklad infarkty alebo vážne zranenia, o takýchto pacientov je bezodkladne postarané na urgentných príjmoch v nemocniciach, v prípade potreby sa volá priamo záchranná zdravotná služba. Samosprávny kraj zverejňuje rozpis zabezpečenia poskytovania pevnej ambulantnej pohotovostnej služby na svojom webovom sídle najneskôr 5 pracovných dní pred začiatkom obdobia, na ktoré sa rozpis zabezpečenia poskytovania pevnej APS vyhotovuje. K rozpisu služieb vydal KSK osobitné Usmernenie. Rozpis obsahuje najmä miesto a čas poskytovania APS, zoznam dobrovoľne a povinne slúžiacich poskytovateľov zdravotnej starostlivosti s dátumom služby APS. Financovanie APS je stanovené ako trojzložkové bez ohľadu na veľkosť spádového územia pevného bodu: paušál pevný bod APS (legislatívne určená výška), vykázané výkony (iba v prípade ak výkon prevyšia výšku stanoveného paušálu), zákonný poplatok za návštevu APS (2,- €).

Zubno-lekársku pohotovostnú službu (ZLPS) poskytujú poskytovatelia poskytujúci zubno-lekársku ambulantnú starostlivosť určenými zdravotníckymi pracovníkmi v zdravotníckom povolaní zubný lekár v zdravotníckom zariadení poskytovateľa, ktorý je oprávnený na základe vydaného povolenia prevádzkovať ambulanciu ZLPS v pracovných dňoch v čase určenom KSK. Financovanie zubno-lekárskej pohotovostnej služby je stanovené ako trojzložkové, pričom výška paušálu sa mení v závislosti od počtu obyvateľov spádového územia (nie sú stanovené pevné body): paušálna platba závislá od počtu obyvateľov v rámci tzv. spádu; vykázané výkony; zákonný poplatok za návštevu ZLPS (2,-€).

V roku 2023 bolo na ambulanciách všetkých druhov APS a ZLPS v kraji ošetrovaných spolu 134 658 pacientov. Výjazdová forma ošetrovania stratila na význame, z tohto dôvodu už v roku 2023 nebol takou formou ošetrovaný žiaden pacient v kraji. V sledovanom období bol v rámci APS a ZLPS ošetrovaný približne každý 6. obyvateľ kraja.

Aktivita 5.3.1. Realizácia akčných priorít stabilizácie a rozvoja regionálneho trhu práce v IT sektore v Košickom kraji

Jednou z priorít je zabezpečiť kontinuálny a efektívny prísun kvalitnej pracovnej sily v oblasti IT na trh práce prostredníctvom podpory digitálnej transformácie vzdelávania a škôl v Košickom kraji.

Uznesením č. 93/2023 zo 4. zasadnutia Zastupiteľstva KSK zo dňa 24. apríla 2023 v Košiciach bol schválený vstup KSK do iniciatívy Národnej koalície pre digitálne zručnosti a povolania SR - Digitálna koalícia. Vstupom do Digitálnej koalície naplníme Opatrenie 4.2.1 Regionálnej stratégie výchovy a vzdelávania v stredných školách v Košickom samosprávnom

kraji 2021 – 2025: Využiť posilnenie digitálnych regionálnych produkčných reťazcov v kontexte strategicko-plánovacieho regiónu Kľúčovej priority č.4 - Digitálna transformácia stredných škôl v KSK. Spoločnou snahou Digitálnej koalície je nájsť podnety na podporu vzdelávania v školách v regióne so zameraním na rozvoj znalostí a zručností žiakov, tvorivosti, kritického myslenia a hodnôt pre digitálne sa transformujúcu spoločnosť, najmä pre uplatnenie sa v odvetví IT a odvetviach digitálnej ekonomiky. KSK vstúpil do Digitálnej koalície podpísaním Memoranda o spolupráci predsedom KSK Rastislavom Trnkom v rámci programu konferencie Vízia pre digitálnu budúcnosť 20. júna 2023 v Bratislave.

V rámci programu výročnej konferencie Digitálnej koalície Slovak Digital Coalition Summit, ktorá sa uskutočnila 30. novembra 2023 v Bratislave, bol Košický samosprávny kraj ohodnotený ocenením „Digitálna jednotka“ za aktívnu podporu vzdelávania na školách so zameraním na rozvoj digitálnych zručností žiakov so zámerom zvýšenia uplatniteľnosti absolventov na trhu práce prostredníctvom unikátneho projektu na Slovensku, a to LAB IT Creativity. Cenu prevzala Mgr. Andrea Gajdošová, MBA, poverená riadením Odboru školstva KSK. Konferencia Slovak Digital Coalition Summit mala odbornú a slávnostnú časť – Budúcnosť práce: Vzdelávanie v ére digitálnej a zelenej transformácie v Európe. Príhovory boli zamerané na aktuálne problémy v oblasti digitálnej transformácie škôl a vzdelávania, dôležitosť digitálnej gramotnosti žiakov aj verejnosti, priority zvyšovania digitálnej gramotnosti hlavne v základných a stredných školách. Všetci sa zhodli na tom, že je potrebné zefektívniť proces digitálnej transformácie vo všetkých oblastiach nášho života.

Stredné školy v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK kraja sa v školskom roku 2023/2024 zapojili do 3. ročníka projektu LAB IT Creativity. LAB IT Creativity je projekt združenia Košice IT Valley, Košického samosprávneho kraja a Technickej univerzity v Košiciach, ktorý prepája pedagógov a študentov stredných škôl východného Slovenska s univerzitou a s mentormi IT firiem.

- Projekt je zameraný na informačné technológie a inovatívne technologické riešenia, ktoré žiaci vytvárajú v spolupráci s IT spoločnosťami, TU Košice, KSK, Košice IT Valley.
- Projekt LAB IT Creativity unikátnym spôsobom prepája stredné školy, ktoré sú v pôsobnosti kraja, s IT spoločnosťami, z čoho vznikajú viaceré kvalitné nápady a smart riešenia.
- Hlavným cieľom projektu LAB IT Creativity je nadchnúť stredoškolákov pre informačné technológie, poskytnúť im užitočné praktické zručnosti, prehĺbiť ich programátorské vedomosti, prepojiť kreatívne a kritické zmysľovanie, prepojiť študentov stredných škôl s akademickou pôdou, napomôcť tak rozvoju stredných škôl a efektívnejšie pripraviť ich absolventov pre trh práce.
- Týmto projektom je podporená kreativita študentov a dáva sa priestor ich nápadom, keďže môžu tvoriť vlastné digitálne produkty a spolupracovať pritom s najlepšimi odborníkmi z praxe.

Štatistický prehľad LAB IT Creativity:

		2021/2022	2022/2023	2023/2024
počet SŠ		5	7	13
počet firiem		5	6	8
počet projektov		12	10	29
počet žiakov	SŠ	100	90	174
	TUKE	150	150	150
vít'az finále	Názov projektu	Projekt 100	Zdravé prostredie na našej škole	Inteligentná trieda
	SŠ	Gymnázium Pavla Horova, Michalovce	Gymnázium P. J. Šafárika, Rožňava	Gymnázium, Ľ. Štúra 26, Michalovce
	Firma	FPT Slovakia	GlobalLogic Slovakia	Ness Digital Engineering

3. ročník Lab IT Creativity v školskom roku 2023/2024

- Do projektu sa už po tretíkrát zapojili gymnazisti, ktorí vytvorili množstvo inovatívnych riešení, aplikácií či webových stránok. Všetky tieto riešenia sú využiteľné v bežnom živote.
- 3. ročník bol rekordný, okrem piatich nových škôl sa zapojilo aj 8 gymnázií z predchádzajúcich ročníkov, teda spolu 13 župných gymnázií.
- Zapojenie stredoškôľakov bolo tiež rekordné: počet 174.
- V úvodnej fáze vytvorili gymnáziá dvojice so siedmimi partnerskými IT firmami a pracovali pod dohľadom skúsených odborníkov priamo z praxe. Následne sa projekt dostal do druhej fázy, v ktorej sa pripojilo približne 150 vysokoškôľakov infromatických odborov Fakulty elektrotechniky a informatiky Technickej univerzity v Košiciach, ktorí sa stali mentormi pre žiakov gymnázií.
- V každej z novo-zapojených škôl vzniknú netradičné moderné kreatívne IT prostredia/učebne/laboratóriá, podobne ako v 1. a v 2. ročníku LAB IT Creativity. Ide o najmodernejšie laboratóriá na Slovensku, ktoré skvalitňujú výchovno-vzdelávací proces zavedením najmodernejších digitálnych prostriedkov. Laboratórium každého gymnázia má rôzne vybavenie podľa vlastných potrieb a zamerania, ktoré chcú na škole rozvíjať. Finančnú podporu poskytuje už po tretíkrát KSK, a to sumou 20 tisíc eur pre každé z piatich novo-zapojených gymnázií na vytvorenie kreatívneho digitálneho prostredia v učebniach alebo laboratóriách školy. Každý z 34 pedagógov, ktorí viedli žiakov gymnázií, bude ohodnotený odmenou, a to vo výške 200 eur. Celková finančná podpora zo strany KSK predstavuje v 3. ročníku 106 800 eur.
- Počas finále sa predstavia víťazné študentské tímy zo školských kôl zo všetkých 13 zapojených gymnázií. Porota následne ocení 3 tímy s najlepšimi projektmi.

Školy zapojené do LAB IT Creativity 3, ktoré získali symbolický šek od KSK vo výške 20 000 eur – na vytvorenie netradičného moderného kreatívneho prostredia/modernej IT učebne:

1. Gymnázium Štefana Moyses, Školská 13, Moldava nad Bodvou
2. Gymnázium, Kpt. Nálepku 6, Sobrance
3. Gymnázium, Javorová 16, Spišská Nová Ves
4. Gymnázium - Gimnázium, Horešská 18, Kráľovský Chlmec
5. Gymnázium - Gimnázium, Zoltána Fábryho 1, Veľké Kapušany

Ďalšie zapojené školy do LAB IT Creativity 3:

6. Gymnázium P. J. Šafárika – P. J. Šafárik Gimnázium, Akademika Hronca 1, Rožňava
7. Gymnázium Pavla Horova, Masarykova 1, Michalovce
8. Gymnázium, Poštová 9, Košice
9. Gymnázium, Šrobárova 1, Košice
10. Gymnázium, Alejová 1, Košice
11. Gymnázium, Opatovská cesta 7, Košice
12. Gymnázium, Ľudovíta Štúra 26, Michalovce
13. Gymnázium, Komenského 32, Trebišov

Platforma LAB IT Creativity je unikátna, pretože prináša hodnotné nápady a naplno rozvíja kreativitu študentov. O tom, že Košický kraj patrí medzi mekky IT oblasti, ktoré majú záujem podporovať talenty, svedčia aj zapojené mentorské spoločnosti: BSH Drives and Pumps, Michalovce, SK; Deutsche Telekom IT Solutions Slovakia; Fpt Slovakia; GlobalLogic Slovakia; IBM Slovakia; Ness Digital Engineering Slovakia; Siemens Healthineers; Vissim Slovakia. Viac o projekte <https://www.labitcreativity.sk>

V spolupráci s Prírodovedeckou fakultou Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach pravidelne odporúčame riaditeľom SŠ zapojenie ich učiteľov do vzdelávacích aktivít organizovaných Klubom učiteľov informatiky.

V rámci národného projektu „Digitálna transformácia vzdelávania a školy“ (DiTEdu) sme v spolupráci s Národným centrom pre digitálnu transformáciu vzdelávania – pracovisko Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach a pracovisko Univerzita Komenského v Bratislave, na základe stanovených kritérií vybrali v roku 2023 dve gymnázia v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK pre experimentálne overovanie nového študijného odboru Gymnázium so zameraním na informatiku, a to: Gymnázium, Alejová 1, Košice a Gymnázium Pavla Horova, Masarykova 1, Michalovce. Experimentálne overovanie uvedeného odboru sa začne v septembri 2024.

Košický samosprávny kraj nadviazal spoluprácu s Konzorciom EDIH CASSOVIUM – Európske centrum digitálnych inovácií – regionálny EDIH (Európsky digitálny inovačný hub) pre východné Slovensko, ktorý ponúka bezplatné služby nielen stredným školám, ale aj samosprávnym orgánom, a to v oblasti digitálnej transformácie s dôrazom na pomoc s financovaním digitálneho rozvoja. Viac o projekte: Domov - Európske Centrum Digitálnych Inovácií (edihcassovium.sk). Máme zámer využiť ponuku služieb pre zamestnancov Úradu KSK. Projekt je podporený z programu Digitálna Európa a Plánu obnovy. Katalóg služieb: Katalóg – Cassovium (edihcassovium.sk).

Zapojenie SŠ do certifikačného testovania IT Fitness 2023 – súčasťou vyhodnotenia bol prehľad o počte respondentov jednotlivých škôl a priemerná úspešnosť školy. Uvedomujeme si, že budúcnosť výučby je v hybridnom vzdelávaní. V súlade s kontextom „Vychovávame pre život, vzdelávame pre prax“ Regionálnej stratégie výchovy a vzdelávania v stredných školách v KSK v kľúčovej priorite Digitálna transformácia župných škôl považujeme za mimoriadne dôležité, aby sa žiaci a učitelia župných škôl zapojili v čo najväčšom počte do testovania IT Fitness; aby sa v školách aktívne venoval vyučovací priestor témam, ktoré sú odzrkadlené v testových otázkach a aby sa župné školy prezentovali s čo najlepšimi výsledkami. Považujeme za dôležité aj takýmto spôsobom zmonitorovať úroveň digitálnych zručností žiakov po viacerých obdobiach dištančného vzdelávania. Odbor školstva KSK apeloval na SŠ, aby sa zúčastnil aj každý žiak školy, pričom je dôležité sledovať predpokladaný progres žiakov a porovnať ich úspešnosť po roku, dvoch či viacerých rokoch.

V rámci digitálnej transformácie župných škôl, kľúčovej priority Regionálnej stratégie výchovy a vzdelávania v stredných školách v KSK má Odbor školstva ÚKSK zámer, aby čo najviac župných škôl používalo nástroj SELFIE na posúdenie úrovne digitalizácie vzdelávania, objavenie digitálneho potenciálu škôl a následné smerovanie k hybridnému vzdelávaniu. Viaceré župné stredné školy začali nástroj SELFIE používať najmä počas vzdelávania „Digitálna transformácia školy“ školských digitálnych koordinátorov v rámci projektu IT Akadémia – vzdelávanie pre 21. storočie, ide o vyše 60 % SŠ.

V spolupráci so spoločnosťou Aj Ty v IT podporujeme účasť SŠ na pravidelnom podujatí Girl's Day, ktorého cieľom je spojiť stredoškolačky vo veku 15 – 19 rokov so spoločnosťami a fakultami pôsobiacimi v oblasti IT. Toto podujatie je realizované v spolupráci s poprednými zamestnávateľmi v IT sektore na Slovensku, ktorí vnímajú potrebu zvýšiť počet žien v IT odvetví a vítajú ich prínos kreativity a perspektívy.

DIY – IoT platforma – v spolupráci s firmami implementujeme do výučby vo vybraných ôsmich župných SOŠ technológie IoT s cieľom vybudovania platformy IoT.

Hodnotenie digitálnej pripravenosti škôl OVP – v rámci CATCHING-UP REGIONS IV sa začiatkom roka 2023 uskutočnil zber a vyhodnotenie údajov z 23 vybraných škôl KSK. Následne realizovaný prieskum ukázal medzery v digitálnej pripravenosti SŠ.

Vo februári 2023 prijal KSK od Nadácie Pontis informáciu o poskytnutí grantu na podporu projektu ScienceOpenLab – Centrum popularizácie fyziky pri Gymnázium Pavla Horova Michalovce (CPF). Nadačný fond Slovenská elektrizačná prenosová sústava v Nadácii Pontis podporuje aktivity na popularizáciu fyziky a my sme radi, že finančnú podporu a pozornosť nasmeroval na Východ Slovenska. V spolupráci s pedagógmi Gymnázia Pavla Horova v Michalovciach realizujeme zámer priblížiť fyziku a ďalšie prírodné vedy deťom, mládeži aj širokej verejnosti praktickou a neformálnou výučbou, a tým podporujeme aplikáciu príkladov dobrej praxe v oblasti popularizácie vzdelávania so zameraním na STEM predmety. CPF bolo slávnostne otvorené 3. mája 2023. V prírodovedných učebniach a laboratóriách CPF sa pravidelne uskutočňujú workshopy, na ktorých sa zúčastňujú žiaci stredných, základných, materských škôl, ale aj verejnosť.

Aktivita 5.3.2. Rozvoj kvality vzdelávania v elokovaných pracoviskách stredných škôl zvyšovaním vzdelanostnej úrovne osôb s osobitnými vzdelávacími potrebami

Stredná odborná škola technická, Kukučínova 23, Košice experimentálne overuje prijímanie, zaraďovanie a štúdium žiakov s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia – variant A do dvojročných učebných odborov 3178 F výroba konfekcie, 3383 F spracúvanie dreva, 3686 F stavebná výroba v Elokovanom pracovisku Turňa nad Bodvou, ktoré je ako súčasť SOŠ technická, Kukučínova 23, Košice. Taktiež Stredná odborná škola techniky a služieb, Kollárova 17, Sečovce ako organizačná zložka Spojenej školy, Kollárova 17, Sečovce overuje prijímanie, zaraďovanie a štúdium žiakov s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia – variant A do dvojročných učebných odborov nižšieho stredného odborného vzdelávania 3178 F výroba konfekcie v elokovaných pracoviskách Lesná 44/18, Bačkov a Obchodná 164, Sečovce a do odboru 3686 F stavebná výroba v elokovanom pracovisku Dargovských hrdinov 118, Sečovce. Garantom experimentálneho overovania je Štátny inštitút odborného vzdelávania, Bratislava. Cieľom je overenie možností prijímania žiakov s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia do odborov nižšieho stredného odborného vzdelania. V rámci experimentálneho overovania sa prijímajú žiaci zo základných škôl, špeciálnych tried základných škôl a špeciálnych základných škôl.

V súlade s Regionálnou stratégiou výchovy a vzdelávania v stredných školách v KSK a jej kľúčovou prioritou Optimalizácia a stabilizácie siete škôl a školských zariadení sa v rámci opatrenia 1.4.2. – Aktualizovať a prehodnotiť počet, umiestnenie a priradenie elokovaných pracovísk k jednotlivým SOŠ, boli do/zo siete škôl a školských zariadení:

a) zaradené elokované pracoviská:

– Elokované pracovisko, Maurerova 55, Krompachy ako súčasť Strednej odbornej školy techniky a služieb, Markušovská cesta 4, Spišská Nová Ves,

b) vyradené elokované pracoviská:

– Elokované pracovisko, Šamudovce 100 ako súčasť Strednej odbornej školy dopravy a služieb, Mierová 727, Strážske;

– Elokované pracovisko, Ťahynská 845/3, Pavlovce nad Uhom ako súčasť Strednej odbornej školy dopravy a služieb, Mierová 727, Strážske;

– Elokované pracovisko, Leles 418 ako súčasť Strednej odbornej školy agrotechnických a gastronomických služieb – Agrártechnikai és gasztronómiai szolgáltatói szakközépiskola, J. Majlátha 2, Pribeník.

Aktivita 5.3.3. Vzdelávanie v profesiách žiadaných trhom práce

V súlade so zákonom č. 61/2015 Z. z. o odbornom vzdelávaní a príprave a o zmene a doplnení niektorých zákonov v súvislosti s § 24 ods.1 písm. c) môže SOŠ pri svojom názve používať aj označenie COVP (Centrum odborného vzdelávania a prípravy), ak spĺňa podmienky uvedené v ods. 2 uvedeného zákona. Po udelení písomného súhlasu zriaďovateľa

SOŠ udelí príslušná stavovská alebo profesijná organizácia strednej odbornej škole oprávnenie používať toto označenie po prerokovaní v KROVaP. Republikovou úniou zamestnávateľov boli oslovené vybrané školy v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK a navrhnuté na prerokovanie KROVaP pre udelenie súhlasu zriaďovateľa pre možnosť používať označenie COVP. Odbor školstva KSK vypracoval návrh pre posúdenie spôsobilosti škôl uchádzať sa o označenie COVP kritériá pre udeľovanie súhlasu zriaďovateľa k oprávneniu používať popri názve školy aj označenie COVP (návrh Odboru školstva k udeleniu súhlasu školám v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK). Toto označenie by nemalo byť pridelované automaticky, školy by si tento prívlastok mali zaslúžiť svojimi doterajšími výsledkami, vypracovať projektový zámer, ktorého ciele by boli merateľné, kvalifikovateľné a zodpovedali by oprávnenosti označenia COVP. Odborná škola týmto získava excelentnosť a buduje si svoje dobré meno. Na základe plnenia súboru kritérií určených OŠ KSK boli pridelené body, na základe ktorých škola získala súhlasné, resp. nesúhlasné stanovisko KSK a mala možnosť uchádzať sa o označenie COVP u vecne príslušnej stavovskej organizácie. Odbor školstva KSK predložil návrh škôl pre RÚZ, ktoré získali súhlas zriaďovateľa používať označenie COVP. V spolupráci s príslušnou stavovskou/profesijnou organizáciou a s udelením súhlasného stanoviska KSK vznikli v roku 2023 ďalšie Centrá odborného vzdelávania a prípravy (COVP). Oprávnenie používať označenie Centrum odborného vzdelávania a prípravy popri názve strednej odbornej školy získali 2 stredné odborné školy v zriaďovateľskej pôsobnosti Košického samosprávneho kraja: Stredná odborná škola beauty služieb, Gemerská 1, Košice od 24. júla 2023 ako „Centrum odborného vzdelávania a prípravy pre beauty služby“ a Hotelová akadémia, Južná trieda 10, Košice od 28. novembra 2023 ako „Centrum odborného vzdelávania a prípravy pre gastronómiu, hotelierstvo a cestovný ruch“.

V súlade s Regionálnou stratégiou výchovy a vzdelávania v stredných školách v KSK, s jej opatrením 1.2.7 Reštrukturalizovať stredné odborné školy podľa potrieb trhu práce, pokračuje proces zosúladzovania zoznamu študijných a učebných odborov stredných škôl s potrebami trhu práce. Na základe požiadaviek zamestnávateľov boli spracované odbory potrebné pre trh práce, ktoré sa experimentálne overujú na stredných školách. Experimentálne overovanie odborov prebieha na:

- SOŠ informačných technológií, Ostrovskeho 1, Košice:
 - 2559 M inteligentné technológie
 - 2571 K správca inteligentných a digitálnych systémov
 - 2573 M programovanie digitálnych technológií
- Stredná športová škola, Trieda SNP 104, Košice:
 - 7475 M digitálne služby v športe
 - 7476 M spracovanie dát v športe
- Obchodná akadémia, Watsonova 61, Košice:
 - 6330 K bankový pracovník/banková pracovníčka

V roku 2023 bol rozhodnutím MŠVVaŠ SR schválený a zaradený do Siete škôl a školských zariadení SR experimentálne overovaný študijný odbor 2495 K autotronik pre Strednú odbornú školu technickú, Hviezdoslavova 5, Rožňava, v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK, práve z dôvodu reflektovania na potreby prichádzajúceho investora VOLVO.

Aktivita 5.4.1. Cestovná mapa riadenej migrácie v Košickom kraji

Hlavným cieľom stratégie je dosiahnutie riadenej migrácie cestou vytvorenia spolupracujúcej siete všetkých orgánov a inštitúcií prichádzajúcich do styku s problematikou migrantov. Realizácia integračnej politiky teda vychádza z koordinovanej spolupráce štátnych orgánov, orgánov miestnej štátnej správy, samosprávy ako aj samotných komunít cudzincov

a predpokladá zapojenie mimovládnych a iných organizácií pôsobiacich v oblasti integrácie cudzincov. Nakoľko neboli vyčlenené špecifické financie k realizácii Cestovnej mapy riadenej migrácie v Košickom kraji, aktivity s ňou súvisiace boli realizované v súčinnosti s mimovládnyimi organizáciami pôsobiacimi v oblasti migrácie a integrácie cudzincov. Ide najmä o projekt KapaCITY, kde bola žiadateľom Liga za ľudské práva o.z. a medzinárodný projekt Integra, do ktorého sa za Slovenskú republiku zapojila nezisková organizácia ETP Slovensko v spolupráci s mestom Košice.

Aktivita 5.4.2. projekt KapaCITY – Podpora integrácie migrantov na lokálnej úrovni

Košický samosprávny kraj spolupracoval od roku 2018 na projekte KapaCITY – Podpora integrácie migrantov na lokálnej úrovni, ktorý bol podaný v rámci výzvy SK 2017 AMIV SC2.1. Žiadateľom projektu bola Liga za ľudské práva o.z., Košický samosprávny kraj mal v rámci projektu vytvorenú pozíciu koordinátora, prostredníctvom ktorého poskytoval pomoc a podporu pri realizácii projektu.

Vzhľadom na Covid-19 sa projekt KapaCITY predĺžil oproti pôvodnému plánu o 3 mesiace do konca marca 2021. V dňoch 24. a 25.februára 2021 sa konala záverečná online konferencia KapaCITY. Ako jeden z výstupov projektu bola vypracovaná záverečná publikácia projektu KapaCITY: “Z cudzincov domáci: Ako na integráciu cudzincov” <https://www.hrl.sk/sk/co-robime/projekty/vystupy-projektov/kapacity-publikacia-z-cudzincov-domaci-ako-na-integraciu-v-samosprave>.

Aktivita 6.1.1. Príprava akčného plánu Dobrovoľníckeho centra Košického kraja na roky 2020 až 2024

Myšlienka vytvorenia Regionálneho centra dobrovoľníctva v Košickom kraji vznikla na základe výstupov z projektu Stratégia na zmiernenie sociálnej exklúzie v Košickom kraji, ktorý bol spracovaný na Úrade KSK v roku 2015. V Košickom kraji však od roku 2011 funguje Dobrovoľnícke centrum Košického kraja, ktoré svojou náplňou plne vyhovovalo stanoveným požiadavkám. Po vzájomných rokovaniach sa Úrad KSK stal v roku 2016 členom Dobrovoľníckeho centra Košického kraja a ustúpil od požiadavky vzniku nového regionálneho centra dobrovoľníctva. Akčný plán na obdobie rokov 2020 – 2024 bol vytvorený a v mesiaci apríl 2022 bol odprezentovaný na porade predsedu KSK.

Aktivita 6.2.1. Podpora budovania infraštruktúry dobrovoľníctva

Dobrovoľnícke centrum Košického kraja bolo v roku 2023 podporené finančným príspevkom z prostriedkov KSK.

V roku 2023 boli realizované nasledujúce aktivity:

- Namiesto nafúknutého Týždňa dobrovoľníctva sa realizoval dobrovoľnícky september, a to v trvaní od 1.-30.9.2023, kde sa dobrovoľníckych aktivít zúčastnilo cez 3500 dobrovoľníkov a odpracovalo sa viac ako 7000 hodín práce po celom kraji.
- Začiatkom novembra 2023 sa realizovali oceňovania dobrovoľníctva za rok 2023.
- Propagácia dobrovoľníctva v rámci regionálnych médií, syndikátu novinárov a sociálnych sietí – viac ako 200 aktivít, ktoré sa realizujú v organizáciách v Košickom kraji.
- Oblasť defibrilátorov odovzdaná Dobrovoľníckemu zboru civilnej ochrany KSK.
- Realizácia série školení pre žiakov stredných škôl na podporu dobrovoľníctva, ako aj série pre žiakov základných škôl a taktiež zvlášť školenia pre žiakov a členov žiackych školských rád.
- Série workshopov a konzultácií pre učiteľov základných a stredných škôl na realizáciu Service learningu.
- Ďalších 11 vodozádržných opatrení v kraji
- Práca na podpore service learningu.

- Práca v rámci rómskych komunít.
- Veľké množstvo práce v rámci reorganizácie organizácie Dobrovoľníckeho centra Košického kraja, ukončenie niektorých spoluprácí.
- Propagácia dobrovoľníctva a našich aktivít na viacerých verejných podujatiach: Profesia days, Deň kariéry TUKE, Veľtrh zahraničných univerzít.
- Komunikácia a workshopy pre Úrady práce, sociálnych vecí a rodiny ohľadom efektívnejšej propagácie dobrovoľníctva.
- Komunikácia s organizáciami, ktoré majú deti so zdravotným znevýhodnením o možnostiach dobrovoľníctva pre rodiny.
- Propagácia príkladov dobrej praxe na našej webovej stránke, natočený podcast k zadržiavaniu vody.
- Realizácia stretnutí s účastníkmi mládežníckych výmen na výmenu know – how.
- Poskytnutie viac ako 600 konzultácií organizáciám, ktoré mali akýkoľvek problém či dotaz ohľadom dobrovoľníctva.
- Poskytnutie dobrovoľníckej príležitosti viac ako 20 firmám, ktoré chceli v rámci firemného dobrovoľníctva pomôcť pri nejakej aktivite v kraji.
- Doučovanie detí v komunitách.
- Umiestnených viac ako 400 dobrovoľníkov do nemocníc, organizácií, domovov sociálnych služieb, do jednotlivých mestských častí, či do environmentálnych zoskupení.
- Získavali sme každý štvrtý rok podnety od jednotlivých poslancov na aktivity v kraji, či oblasti, v ktorých vieme pomôcť pri zefektívnení či naštartovaní dobrovoľníctva.
- Ďalej sa rozvíjal program pre materské školy – Adoptuj si svoju škôlku, pričom tento program okrem Košíc a Košíc – okolia sa snažíme aplikovať aj na okres Spišská Nová Ves.
- Získavajú sa nové kontakty a buduje sa databáza pre celú oblasť Rožňavy, kde sa zatiaľ najmenej, okrem domovov sociálnych služieb, darí rozvíjať dobrovoľníctvo. Dobrovoľníctvo sme rozvíjali najmä v oblasti Dobšiná, Slavošovce, Štítnik, Brdárka, Hanková, Markuška, k nim pribudli nové aktivity dobrovoľníckeho charakteru v obci Brdárka.
- Podporovali sme program KREDo, kde zapájame dospelých Rómov do rozvoja cestovného ruchu a do eliminácie negatívneho vplyvu osád na cestovný ruch, v roku 2023 najmä v oblasti Tokaja.
- Podporovali sme program BBS a vzdelávame rómske deti v rôznych častiach Košického kraja, najmä v komunitách kde bol problém s online vzdelávaním.

Najdôležitejšou súčasťou práce v Dobrovoľníckom centre Košického kraja dennodenne je komunikácia s organizáciami a novými dobrovoľníkmi, či firmami, mestami, obcami a mestskými časťami a hľadanie dobrovoľníkov pre jednorazové dobrovoľníctvo, na rôzne akcie a pre dlhodobé dobrovoľníctvo najmä v sociálnych službách.

Špecifický cieľ 7.1. zachovanie kultúrneho dedičstva

Zachovanie kultúrneho dedičstva v kraji a rozvoj kultúry boli podporené v súlade s Koncepciou rozvoja kultúry v Košickom samosprávnom kraji 2020-2025 (2030).

Kultúrne služby v regióne zabezpečuje KSK prostredníctvom svojich 20 kultúrnych organizácií (Spišské divadlo, Divadlo Thália Színház, Bábkové divadlo v Košiciach, Divadlo Romathan v Košiciach, Zemplínska knižnica Gorazda Zvonického v Michalovciach, Zemplínska knižnica v Trebišove, Verejná knižnica Jána Bocatia v Košiciach, Gemerská knižnica Pavla Dobšinského v Rožňave, Spišské kultúrne centrum a knižnica, Centrum kultúry Košického kraja, Kultúrne centrum Medzibodrožia a Použia, Krajská hvezdáreň a Zemplínske kultúrne centrum, Gemerské osvetové stredisko, Múzeum Spiša v Spišskej

Novej Vsi, Múzeum a Kultúrne centrum južného Zemplína v Trebišove, Banické múzeum v Rožňave, Zemplínske múzeum v Michalovciach, Východoslovenské múzeum v Košiciach, Východoslovenská galéria a Galéria umelcov Spiša v Spišskej Novej Vsi) a prostredníctvom spolupráce s ostatnými aktérmi v regióne. Po náročnej pandemickej dobe sa darí udržať rastúci trend nielen v oblasti vlastných príjmov kultúrnych organizácií, ale aj v návštevnosti. A to aj napriek tomu, že v 10 kultúrnych organizáciách došlo k úplnému alebo čiastočnému zatvoreniu organizácie pre verejnosť z dôvodu realizácie investičných projektov IROP.

- 5 múzeí v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK spolu s Muzeálnou expozíciou J. Mailátha pri Kultúrnom centre Medzibodrožia a Použia sa v roku 2023 prezentovalo 63 výstavami, z tohto počtu bolo 24 vlastných,
- v 2 galériách sa uviedlo spolu 31 výstav, z toho 30 vlastných, okrem výstav sa v týchto galériách nachádza spolu 7 stálych expozícií,
- v roku 2023 naštudovali štyri 4 divadlá spolu 17 premiérových predstavení, odohrali celkom 632 repríz, divadelných predstavení v sídle vlastného divadla a tiež v rámci zájazdových aktivít aj v iných miestach v regióne, mimo regiónu KSK, zrealizovali sa dva divadelné festivaly – VirVar a Divadelný Spiš,
- v roku 2023 regionálne knižnice v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK spolu registrovali 24 273 čitateľov, ktorí zrealizovali spolu 591 960 absenčných a prezenčných výpožičiek,
- osvetové zariadenia a kultúrne centrá pripravili takmer 800 podujatí (prednášky, kurzy, krúžky, tvorivé dielne a pod.), zrealizovali 66 súťaží a prehliadok a 23 festivalov,
- v záujme zachovania kultúrneho dedičstva sa z finančných prostriedkov KSK doplnil knižničný fond ako aj zbierkové fondy v pamäťových a fondových inštitúciách.

20 kultúrnych organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti Košického samosprávneho kraja navštívilo počas roka 2023 fyzicky spolu 881 754 návštevníkov, čo v porovnaní s rokom 2022 predstavuje nárast o približne 15%.

Aktivita 7.1.7., 7.1.9. - 7.1.11., 7.1.13 rekonštrukcie objektov

V 10 kultúrnych inštitúciách KSK v roku 2023 prebehli rekonštrukcie priestorov a rozširovanie kultúrnych služieb vďaka Integrovanému regionálnemu operačnému programu IROP. 5 organizácií modernizovalo svoje priestory a 5 organizácií skvalitnilo svoje služby novými expozíciami. Rekonštrukciou divadelných sál prešlo Spišské divadlo v Spišskej Novej Vsi a Bábkové divadlo v Košiciach. Zlepšené boli v oboch divadlách aj technické podmienky pre zamestnancov. Modernizácia priestorov sa realizovala v Spišskom kultúrnom centre a knižnici a Verejnej knižnici Jána Bocatia v Košiciach. Výmenou osvetlenia výstavných priestorov a informačných technológií prešla Východoslovenská galéria v Košiciach, ktorá navyše rozšírila svoje služby o Shop VSG. Nové expozície pribudli v Zemplínskom múzeu v Michalovciach, Múzeu a Kultúrnom centre južného Zemplína v Trebišove, Východoslovenskom múzeu v Košiciach, Múzeu Spiša v Spišskej Novej Vsi v Letohrádku Dardanely v Markušovciach a v Baníckom múzeu v Rožňave. Realizoval sa projekt Múzea Spiša v Spišskej Novej Vsi „Kúria Zuzana“ (Markušovce) a projekt Východoslovenskej galérie v Košiciach „House of mine“. Projekty budú prebiehať aj v roku 2024. Vďaka cezhraničnej schéme SK-HU bol Múzeom a Kultúrnym centrum južného Zemplína v Trebišove realizovaný a ukončený projekt „InterCastles“.

Aktivita 7.2.1 rozvoj tradičnej ľudovej kultúry

Oblasť tradičnej ľudovej kultúry má významné postavenie pri posilnení regionálnej kultúrnej identity. KSK realizuje jej rozvoj prostredníctvom činnosti najmä osvetových organizácií a kultúrnych centier vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti.

V roku 2023 bolo realizovaných 23 festivalov zameraných na tradičnú ľudovú kultúru, spolu ich navštívilo vyše 35 000 návštevníkov. K najvýznamnejším patrili Gemerský

folklórny festival, Spišské folklórne slávnosti, Esencia – festival tradičnej kultúry, Dožinky a ďalšie, ktoré postupne nadobúdajú charakter multižánrových podujatí.

Košický samosprávny kraj v roku 2023 pokračoval v systéme cielenej podpory folklórnych súborov v Košickom kraji – Klenoty kraja. V roku 2023 bola podpora zameraná prioritne na detské folklórne súbory, napríklad organizovaním nesúťažnej prehliadky detských folklórnych súborov, ktorá bola súčasťou Festivalu tradičnej kultúry Esencia. Folklórne súbory z Košického kraja sa premiérovou predstavili aj na festivale Východná, garantom bolo Centrum kultúry Košického kraja v Košiciach.

Nadalej je rozvíjaný Remeselnícky inkubátor Gemer – RINK pod taktovkou Gemerského osvetového strediska v Rožňave, ktorý realizoval najmä výjazdové aktivity a pokračoval v náboch nových remeselníkov. V roku 2023 stúpol ich počet o 121, aktuálne je tak v RINK-u registrovaných 565 remeselníkov. V druhom polroku 2023 boli pripravené podklady k procesu spustenia registrácie regionálnej značky „Tradičný výrobok Košického kraja“.

V letnom období boli kultúrnymi organizáciami KSK realizované denné tábory pre deti s tematickým zameraním na oblasť tradičnej ľudovej kultúry v rámci celého regiónu napr.: Remeselníček, Zoskáčik, Pohybovo – muzikantský tábor atď.

Aktivita 7.3.1 získavanie financií z externých zdrojov

Podpora kultúrnych organizácií v získavaní financií z externých zdrojov sa prejavuje v spolufinancovaní a prípadnom dofinancovaní projektov. Prostredníctvom domácich výziev (Fond na podporu umenia, Fond na podporu národnostných menšín, Národné osvetové centrum, Ministerstvo kultúry SR) bolo v priebehu roka 2023 získaných vyše 760 000 €. Podaných bolo 177 projektov, z tohto počtu bolo úspešných 145. Všeobecne je však zrejme znižovanie objemu finančnej podpory pre oblasť kultúry z národnej úrovne.

V rámci nadnárodných a zahraničných schém bolo v realizácii 10 projektov spadajúcich pod Integrovaný regionálny operačný program, v rámci ktorých bolo získaných vyše 1 800 000,- €. V rámci tohto programu sa v Zemplínskom múzeu obnovila archeologická expozícia za 203 619,92 €, v Múzeu a Kultúrnom centre Južného Zemplína pribudla stála expozícia Zemplín Antiqua za 120 783,60 €, expozícia Zaži Gotiku pribudla vo Východoslovenskom múzeu v Košiciach v hodnote 223 049,66 €, Múzeum Spiša v Spišskej Novej Vsi inovovalo expozíciu klávesových hudobných nástrojov v Letohrádku Dardanely v Markušoviaciach v sume 197 686,63 €, Banické múzeum rekonštruovalo priestory galérie za 137 811,88 €. Prebehli rekonštrukcie 5 kultúrnych organizácií – Spišské divadlo modernizovalo svoje priestory za 234 588,63 €, Bábkové divadlo v Košiciach prešlo rekonštrukciou priestorov vo výške 209 117,12 €, Spišské kultúrne centrum a knižnica zmodernizovalo priestory budovy knižnice za 116 888,44 €, Verejná knižnica Jána Bocatia v Košiciach rekonštruovala regionálne oddelenie za 239 162,70 €, Východoslovenská galéria modernizovala osvetlenie a IT infraštruktúru v celkovej výške 195 666,02 €.

2 projekty boli realizované v rámci Nórskeho finančného mechanizmu – projekt Múzea Spiša v Spišskej Novej Vsi „Kúria Zuzana“ (Markušovce) s rozpočtom 3 313 000 € a projekt Východoslovenskej galérie v Košiciach „House of mine“ vo výške 106 490 €. Vďaka cezhraničnej schéme SK-HU bol Múzeom a Kultúrnym centrom južného Zemplína v Trebišove realizovaný projekt „InterCastles“ vo výške 880 000 €.

Aktivita 7.3.2 inovácie v kultúrnych službách

Vo februári bol spustený 5. ročník internej výzvy „Tradície inšpirujú inovácie 2023“ určenej na realizáciu projektov kultúrnych organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK. Podporené boli 2 projekty v sume vyše 78 000 €. Úspešný projekt „Shop VSG“ Východoslovenskej galérie v Košiciach zabezpečí otvorený a inkluzívny priestor

s rozšírenými službami pre návštevníkov a tiež vytváranie platformy pre lokálnych umelcov, dizajnérov, komunity a združenia. Gemerská knižnica Pavla Dobšinského v Rožňave realizovala v spolupráci s Baníckym múzeom v Rožňave projekt „Príroda je život“, s dôrazom na vzdelávanie návštevníkov v oblasti ochrany životného prostredia a formovanie ekologického povedomia. Kontinuálne prebiehali skvalitňovanie kultúrnych služieb, zavádzali sa Smart prvky v múzeách a galériách, vďaka projektu K.O.S.M.O. sa rozšírili spôsoby propagácie, napríklad o ciele platené reklamy na sociálnych sieťach, o spoluprácu so známymi osobnosťami a kampane prostredníctvom crowdfundingu.

Aktivita 7.3.3 koncepcia rozvoja kultúry a špecifické rozvojové programy

Koncepciu rozvoja kultúry Košického samosprávneho kraja 2020-2025 (2030), ktorá bola prijatá Zastupiteľstvom KSK v roku 2019, naplňajú svojimi aktivitami okrem odboru kultúry aj kultúrne organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti kraja. V rámci plnenia bolo realizované (výber kľúčových bodov):

- Múzeum a Kultúrne centrum južného Zemplína zrealizovalo celoročnú sériu podujatí k 200. výročiu narodenia Júliusa Andrássyho,
- rozšírenie kultúrnych služieb bolo zabezpečené vytvorením vysunutého pracoviska Spišského kultúrneho centra a knižnice v meste Gelnica,
- v 1. polroku 2023 bola rozšírená webová stránka Filmovej kancelárie Košického kraja, pribudlo 50 filmových lokácií a 30 nových subjektov, ktorí poskytujú služby pre filmový priemysel,
- Kultúrne centrum Medzibodrožia a Použia v Kráľovskom Chlmcí uviedlo do prevádzky exteriérové kino,
- Divadlo Thália Színház v Košiciach sa stalo partnerom v participatívnom projekte „Rozvoj publika (audience development) – divák ako súčasť divadelnej komunity“, v rámci ktorého bola v spolupráci s partnermi projektu realizovaná odborná konferencia,
- ponuka kultúrnych organizácií pre stredné školy sa stala súčasťou krajskej digitálnej platformy „Dotvor sa“.

Novinkou bol nový vypracovaný program pre rozvoj hvezdárni a popularizáciu astronomickej činnosti v Košickom samosprávnom kraji. Pilotným eventom tohto programu zameraným na verejnosť bola AstroRoadShow Košického kraja 2023, na realizácii sa podieľali všetky hvezdárne a astronomické pracoviská v pôsobnosti kraja. V rámci programu rozvoja neprofesionálneho umenia a talentov (Objavený KúSoK umenia) bolo v roku 2023 kultúrnymi centrami a osvetovými strediskami uskutočnených 48 súťaží organizovaných Národným osvetovým centrom, ktoré celkovo navštívilo 9 961 návštevníkov.

2.3. Environmentálna oblasť

Aktivita 8.1.1. – 8.1.2. Projektové zámery zahrnuté do Regionálnej integrovanej územnej stratégie Košického kraja

Na základe aktualizácie Regionálnej integrovanej územnej stratégie Košického kraja z augusta 2018 pokračoval v roku 2023 proces implementácie projektov uvedených v indikatívnom zozname projektových zámerov.

Aktivita 8.1.3. – 8.1.10. Rozvoj sociálnej infraštruktúry

V zriaďovateľskej pôsobnosti KSK bolo k 31.12.2023 spolu 13 zariadení sociálnych služieb (vrátane organizačných súčastí):

ANIMA – Domov sociálnych služieb, A. Kmeťá 2, Michalovce,

ARCUS – Špecializované zariadenie a zariadenie pre seniorov, Skladná 4, Košice,

DOMKO – Domov sociálnych služieb, Park Mládeže 3, Košice,

HARMONIA – Domov sociálnych služieb a zariadenie pre seniorov, Nám. A. Dubčeka 270, Strážske,

IDEA – Domov sociálnych služieb, Breziny 264, Prakovce,

JASANIMA – Domov sociálnych služieb, Špitálska 7, Rožňava,

LIDWINA – Domov sociálnych služieb, ul. Mládeže 1, Rožňava, LÚČ – DSS, Šemša 139,

LUMEN – Špecializované zariadenie, zariadenie pre seniorov a domov sociálnych služieb, Jilemnického 1, Trebišov,

ONDAVA – Domov sociálnych služieb, Rakovec nad Ondavou 45,

REGINA – Domov sociálnych služieb, Kráľovce 195,

SUBSIDIUM – Špecializované zariadenie a zariadenie pre seniorov, Betliarska 18, Rožňava,

VIA LUX – Domov sociálnych služieb a zariadenie pre seniorov, Košice – Barca s celkovou kapacitou 1 782 miest.

Zariadenia sociálnych služieb boli v členení:

- a) 4 špecializované zariadenia s kapacitou 354 miest v pobytovej celoročnej forme sociálnej služby a 28 miest v ambulantnej forme sociálnej služby na 3 miestach poskytovania,
- b) 10 miest poskytovania celoročnej formy sociálnej služby v domovoch sociálnych služieb s kapacitou 865 miest, 3 miesta poskytovania pobytovej týždennej formy sociálnej služby v domovoch sociálnych služieb s kapacitou 35 miest, ambulantná forma v domovoch sociálnych služieb sa poskytuje taktiež na 3 miestach s kapacitou 105 miest,
- c) 2 zariadenia podporovaného bývania s kapacitou 17 miest,
- d) 5 zariadení pre seniorov s kapacitou 330 miest,
- e) 3 útulky s kapacitou 42 miest,
- f) služba včasnej intervencie pri 3 zariadeniach DOMKO – DSS, Košice, ANIMA – DSS, Michalovce a JASANIMA – DSS, Rožňava,
- g) požičiavanie pomôcok v 4 zariadeniach sociálnych služieb: HARMONIA – DSS a ZpS, Strážske, LUMEN – ŠZ, ZpS a DSS, Trebišov, ARCUS – ŠZ a ZpS, Košice a VIA LUX – ŠZ a DSS, Košice – Barca,
- h) odľahčovacia služba poskytovaná vo všetkých 13 zariadeniach sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK.

Služba včasnej intervencie bola v roku 2023 poskytovaná pri troch zariadeniach sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK, a to DOMKO – Košice, ANIMA – Michalovce a JASANIMA – Rožňava a u neverejného poskytovateľa: Centrum včasnej intervencie Košice, n.o. V roku 2023 bolo vykázaných 7 410 hodín práce s rodinami u neverejného poskytovateľa.

S cieľom vytvoriť optimálnu a efektívnu poradenskú sieť špecializovaných sociálnych poradcov, Košický samosprávny kraj každé dva roky vyhlasuje Výzvu na predkladanie projektov na vykonávanie špecializovaného sociálneho poradenstva. Z výzvy, ktorá bola vyhlásená v roku 2021, vzišlo na rok 2023 pre 3 cieľové skupiny – osoby zdravotne ťažko postihnuté (11,41 poradcov), sociálne vylúčené osoby (10,17 poradcov) a pre osoby ohrozené násilím (5,67 poradcov) spolu 27,25 poradcov. Špecializovaní sociálni poradcovia pôsobia v týchto mestách a obciach kraja: 1,25 poradcov pre okres Rožňava, 4,9 poradcov pre okresy Michalovce, Sobrance a Trebišov, 7,3 poradcov pre okresy Spišská Nová Ves a Gelnica, 13,8 poradcov pre okresy Košice a Košice-okolie. Špecializovaní sociálni poradcovia v roku 2023 poskytli cca 50 481 tisíc hodín poradenských služieb, a to osobnými, telefonickými a e-mailovými konzultáciami.

Aktivita 8.1.11. Zvýšenie energetickej efektívnosti objektov DSS Subsidium, Rožňava

V rámci uvedenej aktivity bola ku koncu roka 2023 zahájená predmetná rekonštrukcia v ZSS Subsidium Rožňava. V roku 2023 boli významné rekonštrukcie, zamerané na zvýšenie

energetickej efektívnosti objektov, realizované aj v iných ZSS v ZP KSK, a to konkrétne v ZSS Harmonia Strážske, Idea Prakovce, Jasanima Rožňava a Lidwina Strážske.

Aktivita 8.1.12. Vzdelávanie v profesiách žiadaných trhom práce

Pri plánovaní počtu žiakov majú riaditelia škôl a zriaďovatelia stredných škôl s ročným predstihom presne odhadnúť počet žiakov, ktorí na konkrétnej škole budú mať záujem študovať konkrétny študijný odbor. V roku 2023 bolo pre školský rok 2024/2025 skreslenie „smerného čísla“ zo strany MŠVVaM SR, ktoré tieto počty navýšilo pre potreby príchodu investora do Košického kraja, firmy VOLVO. Išlo o navýšenie o 150, čo bolo prerozdelené najmä na učebné a študijné odbory technického, strojárkeho a IT zamerania, teda všetkých tých odborov, ktoré sú pre VOLVO relevantné.

Týmto spôsobom KSK zabezpečuje vyšší počet absolventov k dátumu spustenia prevádzky VOLVO cars vo Valalikoch.

V rámci podpory vzdelávania v týchto odboroch sme v spolupráci so zástupcami firmy VOLVO vybrali školy, ktoré sa stanú jej partnerskými školami: Ide o SOŠ technickú v Rožňave, SOŠ technickú v Michalovciach, SPŠ technickú v Spišskej Novej Vsi, SOŠ priemyselných technológií v Košice- Šaca a SPŠ elektrotechnickú v Košiciach.

Aktivita 8.1.13. Výstavba telocvične – športovej haly v meste Košice

Realizácia plánovanej výstavby telocvične v areáli Strednej priemyselnej školy elektrotechnickej v Košiciach sa neuskutočnila z objektívnych príčin, nakoľko nedošlo k odkúpeniu pozemku od mesta Košice, ktorý je potrebný pre potreby splnenia regulatívov pre podanie žiadosti o územné konanie (a následný proces inžinierskej činnosti).

Aktivita 8.1.14. Rozvoj ústavných zdravotníckych zariadení v KSK

V pôsobnosti Košického samosprávneho kraja boli od ich delimitácie z MZ SR (2003) štyri NsP (NsP sv. Barbory Rožňava, a.s., NsP Spišská Nová Ves, a.s., NsP Trebišov, a.s. a NsP Štefana Kukuru Michalovce, a.s.), ktoré boli neskôr transformované na akciové spoločnosti. V súvislosti so zlým hospodárením nemocníc a nutnosťou realizácie veľkých investícií do predmetných zdravotníckych zariadení sa kraj rozhodol hľadať pre nemocnice strategického investora, od ktorého sa očakával prílev súkromného kapitálu do zdravotníckych zariadení. Proces výberu strategického partnera pre nemocnice s poliklinikami bol počas roka 2011 úspešne ukončený. Víťazom medzinárodného tendra sa stala spoločnosť Vranovská investičná, s.r.o., ktorej právnym nástupcom je spoločnosť Svet zdravia, a.s. (následne Penta Hospitals SK, a.s.). Víťaz tendra prevzal k 1.9.2011 nemocnice s poliklinikami Zmluvou o dočasnom prevode akcií na obdobie 20 rokov.

V rámci optimalizácie siete nemocníc budú predmetné zdravotnícke zariadenia naďalej poskytovať ústavnú zdravotnú starostlivosť pre široké spádové územia. NsP sv. Barbory Rožňava, a.s., NsP Spišská Nová Ves, a.s., a NsP Štefana Kukuru Michalovce, a.s. boli v rámci OSN kategorizované na II. úrovni, NsP Trebišov, a.s. na I. úrovni. V priebehu posledných rokov boli do rozvoja krajských nemocníc investované nemalé finančné prostriedky. Smerované boli najmä do oblasti modernizácie a skvalitnenia prístrojovej techniky, rovnako tak do rozvoja technickej infraštruktúry nehnuteľností. Investíciami došlo k výraznému kvalitatívnemu posunu aj na lôžkových oddeleniach jednotlivých nemocníc.

V sledovanom období boli pre nemocnice vypracované projektové zámery za účelom čerpania finančných prostriedkov z Plánu obnovy a odolnosti. V roku 2023 bolo vydané stavebné povolenie na realizáciu projektu Dostavby a rekonštrukcie lôžkovej časti nemocnice s poliklinikou v Spišskej Novej Vsi. Zároveň bolo vyhlásené verejné obstarávanie na zhotoviteľa stavby.

Aktivita 8.1.15. Participácia na projekte realizácie Nemocnice Novej Generácie Michalovce

Odstránením technologicky nevyhovujúceho skeletu nedostavaného pavilónu, ktorý bol súčasťou NsP Štefana Kukuru Michalovce, a.s., došlo k rozhodnutiu postaviť pre obyvateľov širokého spádového územia úplne novú nemocnicu s najmodernejším prístrojovým vybavením. Zakladajúcimi spoločníkmi tejto obchodnej spoločnosti sú Košický samosprávny kraj s podielom vo výške 19%, Mesto Michalovce s podielom vo výške 1% a obchodná spoločnosť Svet zdravia, a.s. s podielom vo výške 80% na jej základnom imaní. Zefektívnenie činnosti a fungovania súčasnej nemocnice vyžadovalo rázny zásah a to najmä sústredením činností pod jednu strechu. K spusteniu Nemocnice novej generácie došlo v decembri 2017. Areál novej nemocnice v roku 2023 združoval 443 lôžok, 8 najmodernejších operačných sál, centrálny urgentný príjem, jednodňovú chirurgiu a pod. Poskytovateľom ústavnej zdravotnej starostlivosti je Nemocnica s poliklinikou Štefana Kukuru Michalovce, a.s., majiteľom nehnuteľnosti v ktorej je zdravotná starostlivosť poskytovaná je Nemocnica novej generácie Michalovce, a.s. Nemocnica má zavedený internistický klaster (vnútorné lekárstvo, pneumológia a ftizeológia, neurológia), chirurgický klaster (chirurgia, urológia, ortopédia, úrazová chirurgia, ORL), klaster žena a dieťa (neonatológia, gynekológia a pôrodníctvo, pediatria), klaster JZS, COS, CS (jednodňová zdravotná starostlivosť, centrálné operačné sály, centrálna sterilizácia), klaster OAMIS a urgent (ARO, JIS, urgent), onkologický klaster.

Aktivita 8.1.16. Projekt centier integrovanej zdravotnej starostlivosti (CIZS)

Jednou z priorit Ministerstva zdravotníctva SR je primárny ambulantný sektor. Súčasťou tzv. „reformy zdola“ je aj koncept integrovanej zdravotnej starostlivosti. Hlavným cieľom projektu CIZS je zvýšenie koncentrácie poskytovania primárnej zdravotnej starostlivosti na Slovensku. Ťažiskom každého integrovaného centra je poskytovanie zdravotnej starostlivosti v primárnom kontakte, t.j. v odbore všeobecných lekárov pre dospelých a všeobecných lekárov pre deti a dorast. Zároveň však centrum môže rozšíriť poskytované služby, napríklad v oblasti: gynekológia, stomatológia, ADOS, iné špecializované ambulancie a pod. V centrách však môže byť zabezpečené aj sociálne poradenstvo, rehabilitácie, prevencia, poradenstvo a množstvo ďalších služieb. V priebehu roka 2023 boli postupne ukončované staršie projekty CIZS z doposiaľ poslednej vyhlásenej výzvy. MZ SR spolu so samosprávnymi krajinami deklarovalo záujem pokračovať v podobných projektoch aj v ďalšom období.

Celková zazmluvnená suma pre jednotlivé CIZS v rámci celej SR predstavuje hodnotu 52,5 mil. EUR, pričom priemerná výška celkovej zazmluvnenej sumy na jedno CIZS predstavovala hodnotu približne 809 tis. EUR vrátane spolufinancovania žiadateľa v hodnote takmer 40 tis. EUR. Nasledovná tabuľka prináša prehľad úspešne zrealizovaných projektov CIZS v Košickom kraji (10), čo predstavuje takmer 17% z celkového počtu úspešných projektov.

Zoznam úspešných projektov CIZS v Košickom kraji (po ukončení aj v realizácii)

Prijímateľ (obec)	Okres	Celková zazmluvnená suma
Mesto Dobšiná	Rožňava	772 518,03 €
Mesto Medzev	Košice – okolie	812 492,39 €
Mesto Spišská Nová Ves	Spišská Nová Ves	812 392,04 €
Obec Čaña	Košice – okolie	1 058 823,51 €
Obec Plešivec	Rožňava	823 404,56 €

Prijímatel' (obec)	Okres	Celková zazmluvnená suma
Obec Rudňany	Spišská Nová Ves	497 344,95 €
Obec Seňa	Košice – okolie	959 675,16 €
Obec Slanec	Košice – okolie	707 257,71 €
Obec Štítnik	Rožňava	582 703,44 €
Obec Valaliky	Košice – okolie	735 737,69 €

V novom programovom období bude optimálne rozmiestnenie CIZS prenesené na regionálnu úroveň, kde projektové zámery budú v konečnom dôsledku schvaľovať Rady partnerstva.

V priebehu roka 2023 sa postupne pripravovala metodika pre realizáciu a fungovanie Regionálnych centier integrovanej starostlivosti (RCIS), ktorá bude predstavovať akúsi nadstavbu pôvodných CIZS. RCIS možno definovať ako jeden spoločný priestor, vrátane jeho personálneho zabezpečenia a materiálno-technického vybavenia, ktorý slúži k integrácii poskytovania vybraných zložiek zdravotnej starostlivosti a sociálnych služieb v podobe hlavných a vedľajších zložiek podporených administratívnou správou centra a digitalizáciou. V sledovanom období sa spracúvala regionálna analýza na základe výstupov Optimalizácie siete nemocníc, ktorá bude v spolupráci so samosprávnymi krajinami definovať umiestnenie jednotlivých RCIS. V tomto prípade bude nenávratný finančný príspevok z EŠIF viazaný primárne na poliklinickú časť nemocníc 1. úrovne podľa kategorizácie nemocníc. Následne budú podporené aj polikliniky s významnou „spádovosťou“. Vylúčené budú mestá, v ktorých boli podporené a úspešne zrealizované projekty CIZS v predchádzajúcom období.

Aktivita 8.1.17. Dopravná infraštruktúra

V období 2017 – 2020 prebehla výstavba diaľnice D1 v úseku Budimír – Bidovce. Národná diaľničná spoločnosť a.s. zabezpečila spracovanie multimodálnej štúdie realizovateľnosti diaľničného ťahu od Bidoviec po hranicu s Ukrajinou.

V rámci výstavby rýchlostných ciest je vo výstavbe druhý úsek rýchlostnej cesty R2 Šaca – Košické Oľšany. Prvý úsek rýchlostnej cesty R2 Šaca – Košické Oľšany je v príprave a bude prioritne realizovaný v súvislosti so Strategickým územím Valaliky a automobilkou VOLVO. Príprava ostatných úsekov od Šace po hranicu s Banskobystrickým krajom je v štádiu územného konania, posudzovania vplyvov na životné prostredie, posudzovania variant trasovania a posúdenia návratnosti investícií.

Z kapitálových prostriedkov KSK bolo financované odstraňovanie havarijných stavov na cestách II. a III. triedy, na mostoch a priepustoch. Prebiehala tiež príprava a realizácia stavieb financovaných zo zdrojov Integrovaného regionálneho operačného programu (IROP).

Aktivita 8.1.18. Príprava projektovej dokumentácie a majetkovo-právneho vysporiadania pozemkov pod cestami

Príprava projektovej dokumentácie je financovaná buď z kapitálového rozpočtu Košického samosprávneho kraja, alebo ide o oprávnené výdavky v rámci jednotlivých projektov financovaných z eurofondov.

Majetkovoprávne usporiadanie pozemkov pod cestami doteraz nebolo systémovo realizované. Prebieha usporiadanie pozemkov v súvislosti s prípravou konkrétnych stavieb, či už je stavebníkom Košický samosprávny kraj, alebo iní investori.

Novelizáciou zákona č. 446/2001 Z.z. v znení zákona č. 258/2009 Z.z. s účinnosťou od 1.7.2009 pozemky pod cestami KSK, ktoré sú vo vlastníctve štátu, nám štát môže vydať. Avšak keď pozemok nie je súbežný s trasou cesty, je potrebné spracovať geometrický plán, čo predstavuje vysoký finančný nárok na rozpočet KSK.

Ak pozemky pod cestami vlastní fyzická osoba, podľa zákona č. 66/2009 Z.z. usporiadanie pozemkov je možné riešiť cez proces pozemkových úprav buď zámenu pozemkov alebo odkúpením. Tento proces môže trvať 2-3 roky. Odkúpenie neprichádza do úvahy, nakoľko nie sú k dispozícii potrebné finančné zdroje. Zámenu pozemkov neinicujeme, lebo v tom prípade opäť vzniknú náklady na zhotovenie geometrických plánov. Ak by proces inicioval štát, potom tieto výdavky by boli hrazené zo štátneho rozpočtu.

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR v roku 2020 opäť spustilo projekt pozemkových úprav (PPÚ). V rámci Košického kraja prebiehajú PPÚ v 32 katastrálnych územiach a pripravuje sa ďalších 30 katastrálnych území. Cieľom PPÚ je usporiadanie vlastníckych vzťahov v extraviláne jednotlivých katastrov. V prípade KSK ide najmä o usporiadanie pozemkov pod cestami 2. a 3. triedy, ktoré sú vo vlastníctve KSK. V prípadoch kedy KSK nemá pozemky v daných katastroch, pozemky pod verejnými zariadeniami ako sú aj cesty poskytne SR, ak v danom katastri pozemky má. V prípadoch, kedy v danom území nemá pozemky ani štát, skladajú sa v určitom podiele v zmysle schválených Všeobecných zásad funkčného usporiadania územia súkromní vlastníci. KSK sa snaží v maximálnej miere v rámci PPÚ usporiadať pozemky pod cestami cez PPÚ, keďže sú financované štátom. Zároveň súbežne naďalej delimituje pozemky pod cestami 2. a 3. triedy, ale uprednostňuje delimitácie kde nie je potrebné vypracovanie geometrických plánov a kde neprebiehajú PPÚ.

Košickému samosprávnemu kraju vzniklo k pozemkom pod cestami, ktorých je vlastníkom, zákonné vecné bremeno v zmysle zákona č. 66/2009 Z.z. o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Vysporiadanie pozemkov pod novovybudovanými cestami, prípadne pod rozšírením existujúcich ciest, napríklad o autobusové zastávky a podobne, rieši KSK individuálne podľa potreby (kúpno-predajné zmluvy, zmluvy o zriadení vecného bremena a pod.).

Aktivita 8.1.19. Vytvorenie a rozvoj integrovaného dopravného systému (IDS) časť A IDS

Organizátor IDS Východ, s.r.o. je obchodná spoločnosť založená za účelom organizovania systému verejnej dopravy po dopravnej aj tarifnej stránke, na zabezpečenie dopravnej obsluhy vo verejnom záujme, prípravy podkladov pre uzatváranie zmlúv o dopravných službách vo verejnom záujme s dopravcami, kontroly plnenia zmlúv o dopravných službách vo verejnom záujme medzi objednávateľom a dopravcami, koordinácie činností jednotlivých účastníkov IDS v záujme efektívneho budovania, rozvoja a prevádzkovania IDS a zabezpečovanie dostatočnej mobility obyvateľstva v zmysle zmlúv o službách vo verejnom záujme, a to najmä pri dochádzke do škôl a zamestnaní a návrhu integrovaných cestovných poriadkov na území východného Slovenska.

Košický samosprávny kraj spolupracuje pri budovaní terminálu integrovanej osobnej prepravy v Trebišove. Predpokladané ukončenie stavby TIOP je december 2023.

KSK na pravidelných pracovných rokovaníach a na parciálnych poradách rokuje s objednávateľom železničnej dopravy (MDV SR), železničným dopravcom Železničnou spoločnosťou Slovensko (ZSSK, a.s.), Útvárom hodnoty za peniaze, správcom železničnej infraštruktúry Železnicami Slovenskej republiky na zlepšenie železničnej dopravnej ponuky v Košickom regióne s cieľom poskytnúť na železničných tratiach v Košickom kraji relevantnú a komplexnú železničnú dopravnú obsluhu pre obyvateľov.

Oddelenie dopravy aktívne spolupracuje v problematike zabezpečenia dopravnej obsluhy jednotlivých regiónov na parciálnych poradách za účasti IDS Východ, zástupcov obcí, významných zamestnávateľov, oblastných organizácií cestovného ruchu, autobusových dopravcov aj železničného dopravcu ZSSK, a. s. V spolupráci s IDS Východ oddelenie

dopravy pripomienkuje a pravidelne navrhuje úpravy na zlepšenie železničného cestovného poriadku v Košickom kraji.

Pravidelnou spoluprácou KSK s MDV SR, ZSSK, a.s., a autobusovými dopravcami v Košickom kraji kontinuálne dochádza k skvalitňovaniu cestovného poriadku železničnej aj autobusovej dopravy a dochádza k skvalitneniu prípojov medzi jednotlivými druhmi dopravy

KSK v spolupráci s autobusovými dopravcami upravuje autobusové spoje tak, aby boli zachované, resp. vytvorené nové prípoje na železničnú dopravu. Dochádza k postupnej implementácii taktového cestovného poriadku v Košickom kraji v prímestskej pravidelnej autobusovej doprave.

Oddelenie dopravy Úradu Košického samosprávneho kraja v spolupráci s IDS Východ pripravujú odborné podklady v oblasti verejnej dopravy v súvislosti s investičným zámerom automobilky Volvo – Strategický park Valaliky.

Integráciou dopravy a činnosťou nezávislého organizátora integrovaného dopravného systému prostredníctvom organizátora IDS Východ chce KSK dosiahnuť zlepšenie ekonomického využitia verejných finančných zdrojov investovaných do verejnej osobnej dopravy v Košickom kraji, zlepšenie stavu životného prostredia, skvalitnenie poskytovaných služieb pre cestujúcich, udržanie si súčasných a získanie nových cestujúcich.

KSK v spolupráci s PSK a organizátorom IDS Východ, pracujú na zmene z kilometrickej tarify na zónovú tarifu, ktorá prinesie rozdelenie územia východného Slovenska na tarifné zóny. Zónová tarifa prinesie výrazné rozšírenie ponuky cestovných lístkov v prímestskej autobusovej doprave, najmä prestupných a predplatných. Časom sa do zónovej tarify implementuje aj železničná doprava na území východného Slovenska. So zavedením zónovej tarify sa pripravuje zavedenie nových produktov, a to mobilná aplikácia IDS Východ.

Cestujúci môžu na platbu cestovného využívať v autobusoch prímestskej dopravy virtuálnu dopravnú kartu - platba mobilným telefónom prostredníctvom funkcie NFC.

Organizátor IDS Východ zaviedol telefonickú infolinku pre hlásenie problémov v doprave, na ktorej cestujúci v KSK a PSK môžu hlásiť podnety v prímestskej autobusovej doprave napr. nevypravené spoje, chronické meškania, predčasné odchody a pod.

Na internetovej stránke KSK ako objednávateľa dopravných služieb v prímestskej pravidelnej autobusovej doprave a na internetovej stránke organizátora IDS Východ, je umiestnený elektronický formulár pre zmenu cestovného poriadku v PAD.

Plán udržateľnej mobility Košického samosprávneho kraja – PUM KSK

Košický samosprávny kraj Uznesením č. 453/2020 z 21. zasadnutia Zastupiteľstva Košického samosprávneho kraja konaného dňa 26. októbra 2020 v Košiciach, schválil strategický dokument Plán udržateľnej mobility Košického samosprávneho kraja.

Na základe návrhu opatrení PUM organizátor IDS Východ v spolupráci s oddelením dopravy Úradu KSK pripravujú postupnú implementáciu dopravného modelu Košického kraja prostredníctvom softvéru pre dopravné plánovanie PTV Visum. Pre implementáciu dopravného modelu KSK a matematické modelovanie dopravného a prepravného dopytu a manažment sieťových dát z dopravného modelu, IDS Východ vytvoril špecializované pracovisko IDS Východ pre analytické činnosti a dopravné modelovanie verejnej osobnej dopravy, najmä pre stanovenie trás liniek, obbehov vozidiel a cestovných poriadkov. Špecializované pracovisko dopravného modelovania IDS Východ sa nachádza v Prešove. Okrem dopravného modelovania organizátor IDS Východ zabezpečuje prostredníctvom softvérového vybavenia pre modelovanie železničnej dopravy (FGS) simulačný model dopravnej železničnej infraštruktúry na východnom Slovensku.

Špecifický cieľ 8.2. Zlepšenie kvality povrchových a podzemných vôd

Kvalita povrchových a podzemných vôd úzko súvisí s budovaním verejných vodovodov a kanalizácií v rámci budovania technickej infraštruktúry, kde je vplyv na znečisťovanie vôd. Otázkou zásobovania pitnou vodou a odvádzania odpadových vôd rieši v súlade so Smernicou o vodách a legislatívou SR „Aktualizácia plánu rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií Košického kraja“, odsúhlasená Ministerstvom životného prostredia SR. Základnou požiadavkou (environmentálne aquis) je dobudovať sieť verejných vodovodov a následne sieť verejných kanalizácií s príslušným napojením na čistiarne odpadových vôd v Košickom kraji. Základná úloha je zabezpečiť kvalitnú pitnú vodu pre všetkých obyvateľov i návštevníkov kraja a odvedením a následným prečistením odpadových vôd zachovať a zlepšiť stav a kvalitu povrchových i podzemných vôd regiónu. Z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov je napĺňanie tohto cieľa značne spomalené.

Aktivita 8.2.1. Projektové zámery zahrnuté do Regionálnej integrovanej územnej stratégie Košického kraja – Operačný program Kvalita životného prostredia

Na základe aktualizácie Regionálnej integrovanej územnej stratégie Košického kraja z augusta 2018 bol v roku 2023 ukončený proces implementácie projektov uvedených v indikatívnom zozname projektových zámerov.

Aktivita 8.2.2. Protipovodňové opatrenia

Zastupiteľstvo Košického samosprávneho kraja dňa 22.10.2018 schválilo Program obnovy krajiny Košického kraja. Cieľom programu je zmeniť prístup pri obhospodarovaní lesnej a poľnohospodársky využívanej krajiny, ako aj urbánnej krajiny a umožniť vznik vodozádržných opatrení tak, aby podstatná časť dažďovej vody mohla byť zadržaná v krajine. Realizáciou týchto opatrení chce kraj v spolupráci s partnermi prispieť k obnoveniu procesov biodiverzity, k zvýšeniu pôdnej úrodnosti, k zvýšeniu zásoby vodných zdrojov a k ozdraveniu klímy.

Na 3. zasadnutie Zastupiteľstva Košického samosprávneho kraja dňa 27.2.2023 bol predložený odpočet prác zrealizovaných v rámci Akčného plánu v roku 2022 a Akčný plán Programu obnovy krajiny košického kraja na rok 2023 (schválený uznesením č. 42/2023).

V rámci programu bol v roku 2023 v spolupráci s Agentúrou na podporu regionálneho rozvoja Košice, n.o. zorganizovaný Národný workshop „Zmena klímy a ako ďalej“, na ktorom sa zúčastnili členovia vodných rád. Pokračovalo sa v maximálnom využívaní finančných schém v rámci operačných programov na Slovensku, v Európskej únii resp. z iných zdrojov financovania (projekty „CLIMADAM“, „KlimaPark Kysak“, „Ochrana a obnova biodiverzity v lesných ekosystémoch Košického kraja – projekt č. 2“, „CIRCOTRONIC“). Organizácia pracovných stretnutí Vodných rád v roku 2023 bola zameraná na realizáciu projektu CLIMADAM a jeho aktivitu komplexnej revitalizačnej štúdie „Naša Roňava“. Od februára 2023 do konca roka 2023 prebiehala rekonštrukcia budovy v areáli Školy v prírode Kysak v rámci schváleného projektu KlimaPark Kysak. V roku 2023 bol zorganizovaný 2.ročník súťaže „Voda nad zlato“. Súťaže sa zúčastnilo 12 tímov. Po finále a náročnom hodnotení poroty zvíťazili projekty týchto škôl: 1. miesto: Stredná odborná škola techniky a služieb, Spišská Nová Ves – Projekt dažďovej záhrady; 2. miesto: Škola umeleckého priemyslu, Košice – Projekt dažďovej strechy pre kontajnery; 3. miesto: Stredná odborná škola veterinárna, Košice – Barca – Projekt rekonštrukcie včelieho prístrešku a prístupovej cesty.

Aktivita 8.3.1. Projekt ELENA

Projekt ELENA (európska lokálna energetická asistancia) je zameraný na zníženie spotreby energií a zníženie zaťaženia ovzdušia v regióne v rámci aktivít realizovaných na

budovách KSK a zúčastnených obcí a miest v košickom samosprávnom kraji, akými sú školy, kultúrne inštitúcie, verejné budovy – administratívne centrá, ako aj verejné osvetlenie. Realizácia projektu sa začala v januári 2021. Doba implementácie projektu je od 01.01.2021 do 31.12.2023. Cieľom projektu je poskytnutie technickej pomoci v rámci prípravy podkladov na vykonávanie a financovanie oprávneného investičného programu prispievajúceho k operačným cieľom programu Horizont 2020. Investičný program spočíva v realizácii energetických opatrení, ktoré zahŕňajú rekonštrukcie verejných budov a verejného osvetlenia, čím sa zníži energetická náročnosť.

Na oddelení energetiky, pod ktoré spadá tento projekt bola za účelom realizácie projektu zriadená implementačná jednotka, ktorá zabezpečuje technickú, administratívnu a koordinačnú činnosť realizácie projektu ELENA. V rámci činnosti implementačnej jednotky, táto zabezpečuje súčinnosť medzi KSK, EIB, a tzv. Poradcom a koordinuje celkovú činnosť realizácie projektu.

V priebehu roka 2021 implementačná jednotka spracovala všetky podklady potrebné k vyhláseniu verejného obstarávaniu na tzv. Poradcu, ktorý v rámci projektu vykonáva kompletnú poradenskú činnosť vrátane vypracovania prípravnej dokumentácie (energetické audity, finančno-ekonomické analýzy, atď.) k realizácii projektu.

Po úspešnom zrealizovaní verejného obstarávania sa úspešným uchádzačom stalo konzorcium piatich spoločností na čele so spoločnosťou TatraTender s.r.o. Zmluva s konzorciom nadobudla účinnosť v januári 2022.

Po podpise zmluvy sa spustil proces hodnotenia budov pôvodne zaradených do projektu, vykonali sa obhliadky a následné posúdenie vhodnosti zaradenia týchto budov do realizácie. Vzhľadom na časový odstup už niektoré budovy boli zrekonštruované, a preto nespĺňali podmienky zaradenia do realizácie. Taktiež došlo k zmenám aj u partnerov projektu, kedy veľa partnerov od projektu odstúpilo z dôvodu nezájmu na participovaní na projekte. Z toho dôvodu bol urobený prieskum, boli oslovené nové mestá a obce, boli uskutočnené nové obhliadky budov, hodnotenie a následne samotný výber nových budov vhodných na zaradenie do projektu. Po výbere nových budov bolo do projektu celkovo zaradených 21 objektov KSK a 16 objektov partnerských miest a obcí. Po sfinalizovaní zoznamu partnerov a zoznamu budov sa spustil proces vypracovania energetických auditov, na základe ktorých sa určil stav budov a možnosti realizácie energetických opatrení.

V priebehu roka 2023 sa skompletizovali všetky energetické audity na budovy zaradené do projektu. Koncom roka sa sfinalizovali finančno-ekonomické analýzy, na základe ktorých sa následne identifikoval rozsah financovania, ako aj možnosti samotného financovania rekonštrukcie budov. Vzhľadom to, že na realizáciu rekonštrukcií nie sú vyčlenené finančné prostriedky, je potrebné zabezpečiť zdroj financovania. Z finančno-ekonomických analýz vyplynulo, že financovanie jednotlivých rekonštrukcií budov bude potrebné zabezpečiť z viacerých zdrojov. Financovanie je plánované formou garantovanej energetickej služby, nenávratných finančných prostriedkov a taktiež formou úverových zdrojov. Príprava financovania, resp. hľadanie finančných zdrojov je vzhľadom na veľký počet budov náročné a vyžaduje si preto dostatok časového priestoru. Z toho dôvodu došlo koncom roka 2023 k dohode s EIB na predĺžení implementácie projektu o jeden rok, t.j. do 31.12.2024. Prvé verejné obstarávania boli naplánované v prvej polovici roku 2024.

Projekt zatiaľ napreduje podľa plánovaného harmonogramu.

Aktivita 8.3.2. Zvýšenie kvality ovzdušia

Úroveň znečistenia ovzdušia v rámci Košického kraja je najvyššia v oblasti mesta Košice a v jeho zázemí, kde sa dlhodobo produkuje v rámci ostatných oblastí SR najviac emisií tuhých znečisťujúcich látok, skupiny plyných anorganických znečisťujúcich látok a ťažkých kovov. V oblasti Zemplína zostávajú okrem základných znečisťujúcich látok

závažné emisie sírovodíka, chlóru, merkaptánov, organických látok a ďalších látok vplyvom zdrojov situovaných v okrese Michalovce. Úzke a slabo ventilované doliny a kotliny najmä na severozápade a západe kraja môžu byť ohrozené zvýšenými koncentraciami tuhých znečisťujúcich látok v ovzduší z lokálnych kúrenísk. Pre sídla s nadmerným znečistením ovzdušia, ktoré sú na základe meraní SHMÚ klasifikované ako Oblasti riadenia kvality ovzdušia, sú vypracované a schválené osobitné Programy na zlepšenie kvality ovzdušia. Ide o Aglomeráciu Košice (územie mesta Košice a obcí Haniska, Sokolany, Veľká Ida, Bočiar) a územie mesta Krompachy. Na základe modelovania kvality ovzdušia, ktoré vypracoval SHMÚ, bolo niekoľko obcí rozdelených do rizikových stupňov 1-3, pričom tretí stupeň je najzávažnejší a pre obce v ňom je potrebné vypracovať program na zlepšenie kvality ovzdušia. V treťom stupni sa nachádza 51 obcí, v druhom 41 a v prvom, najmenej závažnom stupni, sa nachádza 37 obcí. Pre oblasti riadenia kvality ovzdušia aj pre rizikové oblasti sa pracuje na aktualizácii, príp. tvorbe nových integrovaných programov na zlepšenie kvality ovzdušia. Manažér kvality ovzdušia na KSK aktívne na týchto programoch pracuje v rámci projektu LIFE IP – Zlepšenie kvality ovzdušia.

Dodržanie limitov znečisťovania ovzdušia v sledovaných ukazovateľoch vo veľkej miere závisí od druhu alokovaného priemyslu v Košickom kraji, ako sú hutnícky a chemický priemysel. Ak dôjde k vytvoreniu nových veľkých zdrojov znečisťovania ovzdušia, dbá sa na zabezpečenie čo najmensej miery znečisťovania ovzdušia v procese posudzovania vplyvov na životné prostredie, aby nedošlo k výraznému zhoršeniu kvality ovzdušia v kraji. Prebieha aj potrebná kontrola už existujúcich zdrojov a technológií, ktoré používajú (viď aktivita 8.4.1). Zavádzaním moderných BAT technológií dochádza k zmierneniu záťaže pôsobiacej na kvalitu života v regióne Košického kraja. Veľkým mobilným zdrojom znečisťovania ovzdušia je automobilová doprava, ktorá je stále hustejšia a príslušná dopravná sieť (rýchlostné cesty, diaľnice, obchvaty osídlených častí) absentuje. Jej pričinením sú vysoké hodnoty koncentrácie oxidov dusíka aj emisie tuhých znečisťujúcich látok. Nedostatočnou podporou výmeny vykurovacích zariadení a zle odkontrolovaným využívaním obnoviteľných zdrojov energie (OZE, biomasa, drevná štiepka, brikety, pelety, palivové drevo) došlo k zhoršeniu kvality ovzdušia aj vo vidieckych a podhorských oblastiach. Prispeli k tomu aj obyvatelia kraja, ktorí často krát používajú nekvalitné, alebo správne palivo pre ich vykurovacie zariadenie, neužívajú vykurovacie zariadenia podľa správnych technologických postupov, popri prípade zanedbávajú revíziu týchto zariadení a raritou nie je ani absencia znalostí o správnych vykurovacích technikách. V snahe dosiahnuť využívanie OZE do roku 2020 vo výške 20% celkovej vyrobenej energie a tiež zvýšeným záujmom obyvateľov o zdroje tepla na tuhé palivo v roku 2023 teda mohlo dôjsť aj ku krátkodobému znehodnoteniu ovzdušia v oblastiach, ktoré boli z hľadiska kvality ovzdušia bezproblémové.

Aktivita 8.4.1. Materiálové zhodnocovanie odpadov

Zhodnocovanie komunálnych odpadov koliduje medziročne bez veľkých výkyvov v závislosti od dopytu po komoditách materiálového zhodnocovania odpadu (plasty, papier, sklo, kovy, pneumatiky, elektroodpad). Miera energetického zhodnotenia komunálnych odpadov sa z roka na rok zvyšuje. Vďaka výstavbe zberných dvorov v jednotlivých sídlach dochádza k vysokej miere separácie odpadu a následnému zhodnoteniu. V rámci niektorých zberných dvorov sú vytvárané aj kompostoviská, kde sú spracovávané, zhodnocované biologicky rozložiteľné odpady hlavne z komunálnej sféry a ich objem je každoročne vyšší. Obce a mestá majú snahu o zvýšenie percenta separácie zmesového komunálneho odpadu, ktoré ale závisí od možností zhodnotenia (materiálového) jednotlivých separovaných komodít. Najväčšie problémy sú so zhodnocovaním plastov, ktoré sa hromadia na zberných dvoroch a v konečnom dôsledku sa „energeticky zhodnocujú“ (spaľujú) v rôznych zariadeniach na energetické zhodnocovanie odpadu (KOSIT a.s., Holcim-cementáreň v Turni

nad Bodvou, zariadenia na spoluspaľovanie odpadu s biomasou a pod.). Tieto prevádzky „zhodnotením“ odpadu nepriaznivo ovplyvňujú kvalitu ovzdušia Košického kraja. Samosprávy sa snažia zhodnocovať biologicky rozložiteľný odpad (BRO) vo vlastnej réžii bez pomoci certifikovaných organizácií pôsobiacich v odpadovom hospodárstve. Separácia odpadu, jej propagácia medzi občanmi je veľmi prospešná aktivita, ale míňa sa účinku bez komplexnej stratégie nakladania s odpadmi od jej vzniku až po likvidáciu, či zhodnotenie každej jednej separovanej komodity (prúdy odpadov). Riešením problémov v odpadovom hospodárstve by bol postupný prechod na obehové hospodárstvo (cirkulárna ekonomika), kde je cieľom predchádzanie vzniku odpadov.

Aktivita 8.5.1. Organizovanie konferencií, seminárov, školení a workshopov za účelom zvýšenia povedomia

V rámci projektu LIFE IP Zlepšenie kvality ovzdušia boli organizované odborné workshopy zamerané najmä na témy udržateľnej mobility alebo centrálneho zásobovania teplom. Taktiež prebiehali aktivity na šírenie osvedčenej praxe na školách a pre verejnosť.

Aktivita 8.5.2. Zlepšovanie kvality životného prostredia v Košickom kraji

Na 24. zasadnutí Zastupiteľstva Košického samosprávneho kraja dňa 23.04.2021 s pokračovaním 26.04.2021 bolo schválené spolufinancovanie projektu s názvom „Ochrana a obnova biodiverzity v lesných ekosystémoch Košického kraja – projekt č. 2“. V priebehu roka 2023 sa na základe zmluvy o poskytnutí nenávratného finančného príspevku zrealizovali aktivity spojené s realizáciou prírodných opatrení zameraných na zlepšenie stavu biotopov a ich druhov, obnovou poškodených ekosystémov v katastrálnom území Gelnica a Dobšiná. Projekt bol ukončený dňa 30.12.2023.

3. Ukazovatele výsledku a dopadu

3.1. Ukazovatele výsledku

Ukazovatele výsledku sú stanovené v každom projekte individuálne podľa podmienok získania finančných prostriedkov (grantov) na realizáciu projektu vrátane východiskových a cieľových hodnôt. V prípade, že takýto postup nie je možný, napríklad pri stanovení opatrení, ktoré nie sú financované z kohéznej pomoci alebo verejných zdrojov, použijú sa vybrané ukazovatele z Národnej stratégie regionálneho rozvoja SR.

Tabuľka č. 1 – Hodnoty indikátorov výsledku za Košický kraj za roky 2020 – 2023

Ukazovatele výsledku	2020	2021	2022	2023
Miera zamestnanosti (20-64, VZPS, %)	67,6	67,8	71,7	71,1
Výdavky na výskum a vývoj (% z HDP)	0,89	0,72	0,74	-
Populácia ohrozená chudobou a sociálnym vylúčením (% populácie)	17,9	19,9	21,0	22,1
Regionálny HDP (mil. PKS)	13 727	14 863	16 120	-
Podiel zhodnocovaného komunálneho odpadu (%)	66,3	68,3	69,1	69,1
Podiel obyvateľov zásobovaných z verejných vodovodov (v %)	85,8	86,3	86,6	86,7
Podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť (v %)	66,0	67,5	66,4	66,8
Produkcia tuhých emisií (v tonách)	489,9	686,1	607,7	-
Produkcia oxidu uhoľnatého (v tonách)	70 573,3	106 974,6	83 369,8	-

Zdroj: Štatistický úrad SR, NEIS (údaje za vybrané stacionárne zdroje (veľké a stredné) znečistenia bez lokálnych kúrenísk (domácností))

3.2. Ukazovatele dopadu

V rámci ukazovateľov dopadov boli stanovené dva základné ukazovatele:

1. počet novovytvorených pracovných miest
2. index regionálnej identity (IRI)

Počet novovytvorených pracovných miest v hospodárstve je hodnotený na základe údajov priemerného evidenčného počtu zamestnancov podľa ekonomickej činnosti v Košickom kraji, ktoré sleduje Štatistický úrad SR. V roku 2023 bol celkový priemerný evidenčný počet zamestnancov na úrovni 198 945 osôb, čo je oproti roku 2022 nárast o 1,2% (2 412 osôb). V rámci ekonomickej činnosti bol najvyšší percentuálny nárast počtu zamestnancov v oblasti umenia, zábavy a rekreácie, kde ich počet vzrástol o 43% (1 113 osôb) a v administratívnych a podporných službách (30%, 2 320 osôb).

Tabuľka č. 2 – Priemerný evidenčný počet zamestnancov podľa ekonomickej činnosti v Košickom kraji za roky 2020 – 2023

Ekonomická činnosť	2020	2021	2022	2023
Spolu	197 573	194 101	196 533	198 945
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	3 776	4 561	4 259	4 262
Priemysel spolu	44 102	43 488	44 184	42 799
Ťažba a dobývanie	318	-	201	186
Priemyselná výroba	37 999	37 192	38 209	36 660
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	-	-	2 437	2 290
Dodávka vody; čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov	-	3 462	3 337	3 662
Stavebníctvo	10 468	9 773	9 281	8 944

Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov	23 238	21 382	22 726	22 939
Doprava a skladovanie	16 375	16 129	15 854	14 571
Ubytovacie a stravovacie služby	4 610	6 179	6 118	5 517
Informácie a komunikácia	7 356	8 128	9 880	10 089
Finančné a poisťovacie činnosti	1 709	1 530	1 598	1 706
Činnosti v oblasti nehnuteľností	3 860	2 704	2 640	2 801
Odborné, vedecké a technické činnosti	7 292	5 954	7 794	6 318
Administratívne a podporné služby	8 531	7 281	7 845	10 165
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	21 170	21 633	20 008	20 841
Vzdelávanie	22 398	21 211	21 639	22 322
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	17 290	17 715	17 583	18 311
Umenie, zábava a rekreácia	2 527	3 242	2 566	3 679
Ostatné činnosti	2 873	3 191	2 557	3 684

Zdroj: Štatistický úrad SR

Na výpočet **kvantitatívneho zisťovania IRI** boli použité údaje za rok 2023, v prípade nedostupnosti aktuálnych údajov bol použitý údaj za rok 2022.

Indikátory boli stanovené v metodike tvorby a vyhodnocovania IRI schválenej Zastupiteľstvom KSK (Uznesenie č. 441/2016) v rámci troch základných oblastí rozvoja PHSR KSK 2016 – 2022 – hospodárskej, sociálnej a environmentálnej.

Všetky indikátory boli merané na úrovni Košického kraja. Pre potreby transformácie hodnôt boli použité maximálne a minimálne hodnoty indikátorov v rámci krajov SR. V prípade indikátorov, ktoré sú stanovené vlastným zisťovaním, je minimálna a maximálna hodnota stanovená v rozpätí očakávaných hodnôt, s minimom na úrovni 0. Indikátory, u ktorých sa priaznivé hodnotenie zvyšuje so znižujúcou hodnotou, sú v tabuľke označené ako indikátory s negatívnou závislosťou (napr. miera evidovanej nezamestnanosti).

Vzhľadom na rozdielne merné jednotky jednotlivých indikátorov boli ich hodnoty normované a vážené. Transformované hodnoty boli násobené prídelenou váhou tak, aby každá oblasť vytvárala súčet hodnôt 100. V rámci jednotlivých oblastí bol stanovený rôzny počet indikátorov, súčet ich váh je vždy 100. Počet indikátorov a ich maximálna váha v rámci oblasti je nasledovná:

- hospodárska oblasť – 10 indikátorov – maximálna váha 1 indikátora 10,0 (100/10),
- sociálna oblasť – 15 indikátorov – maximálna váha 1 indikátora 6,7 (100/15),
- environmentálna oblasť – 20 indikátorov – maximálna váha 1 indikátora 5,0 (100/20).

Vzhľadom na dôležitosť všetkých ukazovateľov vo vybraných oblastiach boli váhy v rámci oblasti prídelené konštantne, každý indikátor má teda v rámci danej oblasti rovnakú váhu.

Tabuľka č. 3 – Hodnoty indikátorov IRI za Košický kraj v rokoch 2020 – 2023

Indikátory	2020	2021	2022	2023
HOSPODÁRSKA OBLASŤ				
miera zamestnanosti vo veku 20 - 64 rokov (%)	67,6	67,8	71,7	71,1
miera evidovanej nezamestnanosti (%) ¹	10,55	9,98	8,69	7,06
podiel uchádzačov o zamestnanie v evidencii nad 24 mesiacov (%) ¹	27,97	34,88	37,96	35,22
počet novovytvorených pracovných miest v odvetví informácií a komunikácií (J) ³	0	772	1 752	209
počet novovytvorených pracovných miest v odvetví odborných, vedeckých a technických činností (M) ³	1 793	0	1 840	0

počet novovytvorených pracovných miest v odvetví informácií a komunikácií (J) a tvorivých a umeleckých činností (R) ³	0	1 487	1 076	1 322
počet novovytvorených pracovných miest v odvetví dopravy a skladovania (H) ³	346	0	0	0
počet novovytvorených pracovných miest v odvetví ubytovacích a stravovacích služieb (I) a činnosti cestovných agentúr (N) ³	0	319	503	1 719
počet sociálnych podnikov (zamestnávateľov prechodného zamestnania)	47	74	83	85
počet družstiev (počet novovzniknutých družstiev)	14	16	10	11
SOCIÁLNA OBLASŤ				
priemerná hrubá nominálna mesačná mzda zamestnanca (EUR)	1 238	1 333	1 416	1 543
miera rizika chudoby - 60% medián (%) ¹	15,8	16,2	20,3	21,1
priemerný disponibilný ekvivalentný príjem domácnosti (EUR/mesiac)	705	684	693	682
počet verejných zákaziek realizovaných v koncepte zeleného obstarávania	688	939	1 590	909
počet občianskych združení, neziskových organizácií a nadácií (počet záujmových združení)	2 851	3 156	2 906	2 915
podiel prijímateľov sociálnych služieb v kraji na 1000 obyvateľov kraja (%)	7,9	8,1	9,7	8,6
stredná dĺžka života pri narodení u mužov (priemer za posledné 3 roky)	73,51	72,23	71,88	72,03
stredná dĺžka života pri narodení u žien (priemer za posledné 3 roky)	80,18	78,93	78,61	78,99
dojčenská úmrtnosť (‰) ¹	9,45	8,67	8,71	10,24
index vzdelanosti pracujúcich EAO	112,7	116,8	119,0	114,2
hrubá miera migračného salda (‰)	0,14	-0,23	-1,06	-0,92
podiel domácností žijúcich v nájme, podnájme (%)	4,9	3,4	4,5	3,5
počet obyvateľov zapojených do dobrovoľníckej činnosti	60 000	71 000	82 000	97 000
počet návštevníkov v múzeách, galériách, divadlách a v knižniciach	846 804	914 437	1 436 724	1 488 886
celkové čisté náklady na 1 návštevníka (múzeá, galérie, divadlá, knižnice) (EUR)	33,1	31,3	22,1	24,3
ENVIRONMENTÁLNA OBLASŤ				
podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov (%)	85,8	86,3	86,6	86,7
podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť (%)	66,0	67,5	66,4	66,8
počet miest v sociálnych zariadeniach na 1000 obyvateľov	8,76	9,24	9,66	8,18
počet lôžok v zdravotníckych zariadeniach na 1000 obyvateľov	6,60	6,78	6,81	6,80
podiel ciest I. a II. triedy vo veľmi dobrom, dobrom a vyhovujúcom stave (%)	66,8	80,2	73,2	72,7
hustota diaľnic a rýchlостných ciest (vrátane privádzačov) (km/tis. km ²)	5,5	5,5	5,5	5,5
počet čistiarní odpadových vôd	98	98	96	97
objem čistených odpadových vôd (tis. m ³)	47 792	49 823	41 231	52 033
objem imisii PM ₁₀ (µg.m ⁻³) ¹	24,0	26,2	24,9	22,3
objem tuhých emisií (t/km ²) ^{1, 2}	0,20	0,07	0,10	0,09

objem emisií oxidu siričitého (t/km ²) ^{1,2}	0,63	0,53	0,67	0,43
objem emisií oxidu dusíka (t/km ²) ^{1,2}	0,93	0,92	1,27	1,07
objem emisií oxidu uhoľnatého (t/km ²) ^{1,2}	10,15	10,45	15,84	12,34
podiel elektriny vyrobenej z obnoviteľných zdrojov z hrubej spotreby elektrickej energie (údaj za SR) (%) ²	21,9	23,1	22,4	22,9
percento zhodnocovaného komunálneho odpadu materiálovo (%)	23,24	23,08	23,67	23,73
percento zhodnocovaného komunálneho odpadu kompostovaním (%)	10,65	10,59	10,48	14,56
množstvo zhodnoteného komunálneho odpadu (kg/obyv.)	240,47	257,38	249,79	260,66
separovane zbierané zložky komunálneho odpadu (t)	84 077	88 337	88 341	91 381
podiel lesných pozemkov na celkovej výmere kraja (%)	39,92	39,92	39,94	39,96
počet prenocovaní návštevníkov v ubytovacích zariadeniach	545 839	441 058	732 928	848 514

¹ indikátor s negatívnou závislosťou

² údaj za predchádzajúci rok

³ v prípade medziročného poklesu počtu pracovných miest v danom odvetví je v kraji evidovaných 0 miest

Zdroj: ŠÚ SR, ÚPSVaR SR, MPSVaR SR, VÚC, NCZI, NOC, SSC, SHMÚ, EUROSTAT, SAŽP

Tabuľka č. 4 – Indikátory IRI za Košický kraj, rok 2023

Indikátory	Hodnota	Min hodnota	Max hodnota	Vážená hodnota
HOSPODÁRSKA OBLASŤ				
miera zamestnanosti vo veku 20 - 64 rokov (%)	71,1	71,1	85,8	0,00
miera evidovanej nezamestnanosti (%) ¹	7,06	2,94	8,36	2,40
podiel uchádzačov o zamestnanie v evidencii nad 24 mesiacov (%) ¹	35,22	10,32	35,36	0,06
počet novovytvorených pracovných miest v odvetví informácií a komunikácií (J) ³	209	0	209	10,00
počet novovytvorených pracovných miest v odvetví odborných, vedeckých a technických činností (M) ³	0	0	2 577	0,00
počet novovytvorených pracovných miest v odvetví informácií a komunikácií (J) a tvorivých a umeleckých činností (R) ³	1 322	0	1 322	10,00
počet novovytvorených pracovných miest v odvetví dopravy a skladovania (H) ³	0	0	1 331	0,00
počet novovytvorených pracovných miest v odvetví ubytovacích a stravovacích služieb (I) a činnosti cestovných agentúr (N) ³	1 719	0	1 719	10,00
počet sociálnych podnikov (zamestnávateľov prechodného zamestnania)	85	31	105	7,30
počet družstiev (počet novovzniknutých družstiev)	11	2	23	4,29
SOCIÁLNA OBLASŤ				
priemerná hrubá nominálna mesačná mzda zamestnanca (EUR)	1 543	1 346	2 077	1,80
miera rizika chudoby - 60% medián (%) ¹	21,1	7,7	22,6	0,67
priemerný disponibilný ekvivalentný príjem domácnosti (EUR/mesiac)	682	682	874	0,00
počet verejných zákaziek realizovaných v koncepte zeleného obstarávania	909	763	3648	0,34

počet občianskych združení, neziskových organizácií a nadácií (počet záujmových združení)	2 915	2312	6945	0,87
podiel prijímateľov sociálnych služieb v kraji na 1000 obyvateľov kraja (%)	8,6	8,5	12,6	0,16
stredná dĺžka života pri narodení u mužov (priemer za posledné 3 roky)	72,03	71,97	75,79	0,10
stredná dĺžka života pri narodení u žien (priemer za posledné 3 roky)	78,99	78,99	81,67	0,00
dojčenská úmrtnosť (%) ¹	10,24	2,16	10,24	0,00
index vzdelanosti pracujúcich EAO	114,2	96,6	138,3	2,81
hrubá miera migračného salda	-0,92	-2,22	5,76	1,09
podiel domácností žijúcich v nájme, podnájme (%)	3,5	3,0	11,0	0,42
počet obyvateľov zapojených do dobrovoľníckej činnosti	97 000	0	100 000	6,47
počet návštevníkov v múzeách, galériách, divadlách a v knižniciach	1 488 886	720 159	2 646 121	2,66
celkové čisté náklady na 1 návštevníka (múzeá, galérie, divadlá, knižnice) (EUR)	24,3	11,4	43,6	2,67
ENVIRONMENTÁLNA OBLASŤ				
podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov (%)	86,7	82,5	98,6	1,30
podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť (%)	66,8	59,5	92,1	1,12
počet miest v sociálnych zariadeniach na 1000 obyvateľov	8,18	7,49	12,18	0,74
počet lôžok v zdravotníckych zariadeniach na 1000 obyvateľov	6,80	4,07	6,80	5,00
podiel ciest I. a II. triedy vo veľmi dobrom, dobrom a vyhovujúcom stave (%)	72,7	60,7	73,0	4,88
hustota diaľnic a rýchlostných ciest (vrátane privádzačov) (km/tis. km ²)	5,5	5,5	74,1	0,00
počet čistiarní odpadových vôd	97	34	174	2,25
objem čistených odpadových vôd (tis. m ³)	52 033	38 172	68 326	2,30
objem emisií PM ₁₀ (µg.m ⁻³) ¹	22,3	16,8	22,3	0,00
objem tuhých emisií (t/km ²) ^{1, 2}	0,09	0,02	0,10	0,63
objem emisií oxidu siričitého (t/km ²) ^{1, 2}	0,43	0,01	1,79	3,82
objem emisií oxidu dusíka (t/km ²) ^{1, 2}	1,07	0,10	2,37	2,86
objem emisií oxidu uhoľnatého (t/km ²) ^{1, 2}	12,34	0,13	12,34	0,00
podiel elektriny vyrobenej z obnoviteľných zdrojov z hrubej spotreby elektrickej energie (údaj za SR) (%) ²	22,9	10,1	83,3	0,87
percento zhodnocovaného komunálneho odpadu materiálno (%)	23,73	9,80	24,64	4,69
percento zhodnocovaného komunálneho odpadu kompostovaním (%)	14,56	14,56	44,13	0,00
množstvo zhodnoteného komunálneho odpadu (kg/obyv.)	260,66	203,03	445,08	1,19
separovane zbierané zložky komunálneho odpadu (t)	91 381	87 408	123 576	0,55
podiel lesných pozemkov na celkovej výmere kraja (%)	39,96	15,30	56,44	3,00
počet prenocovaní návštevníkov v ubytovacích zariadeniach	848 514	769 349	3 323 598	0,15

¹ indikátor s negatívnou závislosťou

² údaj za predchádzajúci rok

³ v prípade medziročného poklesu počtu pracovných miest v danom odvetví je v kraji evidovaných 0 miest

Zdroj: Vlastné spracovanie

Výsledok kvantitatívneho zisťovania IRI pozostáva zo súčtu vážených hodnôt všetkých troch oblastí, pričom váhy jednotlivých oblastí boli stanovené nasledovne:

- Hospodárska oblasť (HO) – 25%
- Sociálna oblasť (SO) – 50%
- Environmentálna oblasť (EO) – 25%

Výpočet kvantitatívnej časti ukazovateľa IRI:

$$\text{IRI} = (0,25 * \Sigma \text{ vážených hodnôt HO}) + (0,5 * \Sigma \text{ vážených hodnôt SO}) + (0,25 * \Sigma \text{ vážených hodnôt EO})$$

Tabuľka č. 5 – Hodnoty indikátorov IRI za Košický kraj v rokoch 2019 – 2023

	2019	2020	2021	2022	2023
Hospodárska oblasť	24,38	28,56	26,48	31,91	44,04
Sociálna oblasť	23,19	22,25	25,03	26,87	20,06
Environmentálna oblasť	27,91	33,12	35,42	30,81	35,35
Hodnota IRI	24,67	26,55	27,99	29,11	29,88

Zdroj: Vlastné spracovanie

Meranie kvantitatívnej časti IRI dosiahlo v roku 2023 hodnotu **29,88 bodu**, oproti hodnote z roku 2022 vzrástla o 0,76 boda.

Na celkovú hodnotu IRI má dlhodobý vplyv predovšetkým vývoj hodnoty v hospodárskej oblasti, kde bol v roku 2023 zaznamenaný rast počtu zamestnancov v sledovaných odvetviach. V sociálnej oblasti bol zaznamenaný pokles hodnoty, predovšetkým kvôli poklesu počtu verejných zákaziek realizovaných v koncepte zeleného obstarávania, nárastu dojčenskej úmrtnosti, či poklesu indexu vzdelanosti pracujúcich ekonomicky aktívnych obyvateľov. Nárast možno sledovať aj v environmentálnej oblasti, kde si Košický kraj polepšil svoje postavenie voči ostatným krajom v objeme emisií, v objeme čistenia odpadových vôd, mierne aj v oblasti nakladania s komunálnym odpadom.

Zoznam skratiek

ADOS	Agentúra domácej ošetrovateľskej starostlivosti
APS	Ambulantná pohotovostná služba
CIZS	Centrá integrovanej zdravotnej starostlivosti
CNIC	Košický klaster nového priemyslu
COVP	Centrum odborného vzdelávania a prípravy
CSR	Spoločenská zodpovednosť (Corporate social responsibility)
DEI	Deinštitucionalizácia
DSS	Domov sociálnych služieb
EAO	Ekonomicky aktívne obyvateľstvo
EIB	Európska investičná banka
EPC	Energy Performance Contracting
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy
EUROSTAT	Európska štatistika
EÚ	Európska Únia
EZÚS	Európske zoskupenie územnej spolupráce
GLIP	Globálny logistický industriálny park
HDP	Hrubý domáci produkt
ICKK	Inovačné centrum Košického kraja
IDS	Integrovaný dopravný systém
IKT	Informačno-komunikačné technológie
IoT	Internet vecí (angl. Internet of Things) – prepojenie vstavaných zariadení s internetom
IRI	Index regionálnej identity
IROP	Integrovaný regionálny operačný program
IT	Informačné technológie
KOCR KRT	Krajská organizácia cestovného ruchu Košice región turizmus
KROVaP	Krajská rada pre odborné vzdelávanie a prípravu
KSK	Košický samosprávny kraj
MAS	Miestna akčná skupina
MDV SR	Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky
MIRRI SR	Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky
MK SR	Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky
MPSVaR SR	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
MSP	Malé a stredné podniky
MŠVVaŠ SR	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky
MZ SR	Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky
NCZI	Národné centrum zdravotníckych informácií
NPDI	Národný projekt deinštitucionalizácia zariadení sociálnych služieb
NFP	Nenávratný finančný príspevok
NOC	Národné osvetové centrum
NsP	Nemocnica s poliklinikou
ODDZ	Oddelenie zdravotníctva
OOCR	Oblasťná organizácia cestovného ruchu
OP KŽP	Operačný program kvalita životného prostredia
OZE	Obnoviteľné zdroje energie

PHSR KSK 2016 – 2022	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2016 – 2022
PKS	Parita kúpnej sily
PPÚ	Projekt pozemkových úprav
PSK	Prešovský samosprávny kraj
PUM	Plán udržateľnej mobility
RCIS	Regionálne centrá integrovanej starostlivosti
RIS	Regionálna inovačná stratégia Košického kraja
SAV	Slovenská akadémia vied
SAŽP	Slovenská agentúra životného prostredia
SDV	Systém duálneho vzdelávania
SHMÚ	Slovenský hydrometeorologický ústav
SR	Slovenská republika
SOŠ	Stredná odborná škola
SPŠ	Stredná priemyselná škola
SSC	Slovenská správa ciest
SŠ	Stredná škola
ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
ŠZ	Špecializované zariadenie
TIP	Terminál integrovanej dopravy
TIP-UPJŠ	Technologicky – Inovačného Parku pri UPJŠ
TUKE	Technická univerzita v Košiciach
UPJŠ	Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach
ÚPSVaR SR	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
UVLF	Univerzita veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach
UVP	Univerzitný vedecký park
VÚC	Vyšší územný celok
VZPS	Výberové zisťovanie pracovných síl
ZLPS	Zubno-lekárska pohotovostná služba
ZOOCR	Zemplínska oblastná organizácia cestovného ruchu
ZpS	Zariadenie pre seniorov
ZSSK, a. s.	Železničná spoločnosť Slovensko, a.s.
Z.z.	Zbierka zákonov
ŽP	Životné prostredie

Kolektív spoluautorov:

Mgr. Katarína Rosičová, PhD.
Ing. Barbora Kováčová
PhDr. Ing. Marcela Jokel'ová
Ing. Marcela Ondová, PhD.
Mgr. Ján Rudy
Ing. Peter Restei
JUDr. Ľubomír Mihal
PhDr. Jana Knežová, PhD.
Mgr. Veronika Bertová
Mgr. Vladimíra Kalatová
Ing. Pavol Fialka
RNDr. Iveta Lazorová
RNDr. Miroslava Kičová
Mgr. Natália Vince
Mgr. Marián Horenský, PhD.
Mgr. Mirka Langerová, PhD.
Ing. Julianna Orbán Máté, PhD.
Ing. Peter Breyl
Nikola Prusáková
Viktor Mítruk
JUDr. Lenka Vargová Jurková
PhDr. Peter Dringuš

odbor regionálneho rozvoja
odbor regionálneho rozvoja
odbor regionálneho rozvoja
odbor regionálneho rozvoja
odbor regionálneho rozvoja
odbor dopravy
oddelenie energetiky
odbor kultúry
odbor kultúry
odbor kultúry
odbor sociálnych vecí
odbor školstva
odbor školstva
odbor školstva
oddelenie športu
Dobrovoľnícke centrum Košického kraja
EZÚS Via Carpatia
Inovačné centrum Košického kraja
Inovačné centrum Košického kraja
IT Valley
Košice Región Turizmus
Východoslovenský ústav srdcových a cievnych chorôb, a.s.